

Møte tirsdag den 15. mars 2016 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 56):

1. Interpellasjon fra representanten Trine Skei Grande til statsministeren:

«Norge står overfor en rekke store utfordringer. Vi ser at ledigheten stiger på grunn av nedgang i oljebransjen. Vi har mottatt en rekke flyktninger som skal inn i det norske arbeidsmarkedet, og overgangen til et klimanøytralt samfunn kommer til å kreve store omstillinger i norsk næringsliv. Alle disse utfordringene krever at vi som nasjon løfter fram gründere og verdsetter gründerskap og innovasjon mye høyere enn det vi gjør i dag.

Hvordan vil statsministeren skape framtidens næringsliv og legge til rette for entreprenørskap og nyskaping på alle nivåer i det store samfunnet, slik at vi kan løse de store utfordringene Norge står overfor?»
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Torgeir Knag Fylkesnes om nødvendige regelendringer og tiltak for å sikre flere minoritetsspråklige formell utdanning og arbeid raskt (Innst. 190 S (2015–2016), jf. Dokument 8:15 S (2015–2016))
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sveinung Rotevatn, Iselin Nybø, Karin Andersen og Ingunn Gjerstad om å åpne for mulighet til å erverve dobbelt statsborgarskap (Innst. 189 S (2015–2016), jf. Dokument 8:10 S (2015–2016))
4. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Sigbjørn Toskedal, Olaug V. Bollestad og Kjell Ingolf Ropstad om tiltak for å forbedre omsorgssituasjonen for enslige mindreårige asylsøkere (Innst. 193 S (2015–2016), jf. Dokument 8:13 S (2015–2016))
5. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Abid Q. Raja, Ketil Kjenseth, Pål Farstad og Terje Breivik om bedre trafikksikkerhet for syklende (Innst. 203 S (2015–2016), jf. Dokument 8:18 S (2015–2016))
6. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 228/2015 av 25. september 2015 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 73/2010 og (EU) nr. 1029/2014 om fastsettelse av krav til kvaliteten på luftfartsdata og luftfartsinformasjon for det felles europeiske luftrom (Innst. 202 S (2015–2016), jf. Prop. 47 S (2015–2016))
7. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 318/2015 av 11. desember 2015

om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 80/2009 om regler for bruk av edb-baserte reservasjonssystemer

(Innst. 201 S (2015–2016), jf. Prop. 48 S (2015–2016))

8. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant Ragnhild Barland***Presidenten:** Ærede medrepresentanter!

Den 27. november 2015 døde tidligere stortingsrepresentant Ragnhild Barland, 81 år gammel. Arbeiderpartipolitikeren fra Skien ble valgt inn på Stortinget i 1985 og satt frem til 1997. Fra 1983 til 1985 var Ragnhild Barland varaordfører i Skien.

Den erfarne politikeren satt både i Stortingets samferdselskomité, landbrukskomité og kommunal- og miljøvernkomité. Hun utdannet seg til kroppsøvingslærer og var også undervisningsinspektør på Skien gymnas frem til hun ble stortingsrepresentant.

Ragnhild ble medlem av Skien bystyre i 1975 der hun var med på å prege debatten i mange år. I 1980 ble hun leder for Skien Arbeiderparti.

I 1983 nominerte Skien Arbeiderparti to damer på toppen av lista til kommunevalget, Einfrid Halvorsen og Ragnhild Barland – og damene ble valgt! Skien fikk sin første kvinnelige ordfører og varaordfører.

Ragnhild Barland var også interessert i utenrikspolitikk og var bl.a. delegat til FN's generalforsamling i 1991. I perioden 1989 til 1997 var hun varamedlem til delegasjonen til Nordisk råd, der hun møtte flere ganger.

Men det var miljøpolitikken som sto henne aller nærmest. Og hun var ikke redd for å slå på stortromma: I et stort intervju i Telemark Arbeiderblad slo hun fast at Arbeiderpartiet er Norges beste miljøparti – og at hun meldte seg på.

Ragnhild Barland var en av bautaene i Telemark Arbeiderparti. Ragnhild var en av dem som fortjener vår takk for alt hun gjorde for andre.

Ragnhild Barland var et aktivt og engasjert menneske. Hun engasjerte seg ikke bare i politikken, men også i frivilligheten og idretten.

Ragnhild Barlands oppriktighet og ekte engasjement kommer allikevel best til uttrykk gjennom alle de verv og roller som hun gikk inn i og påtok seg gjennom et langt og innholdsrikt liv. Hun tok sitt ansvar lokalt, i kommunen og på den nasjonale arenaen. Uten mennesker som Ragnhild Barland ville vårt samfunn vært fattigere.

Vi takker for all den innsats som hun la ned for parti og samfunn.

Vi lyser fred over Ragnhild Barlands minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Følgende innvalgte vararepresentanter har tatt sete:

– For Akershus fylke: Are Helseth

- For Møre og Romsdal fylke: Kjell *Neergaard*
- For Telemark fylke: Dag *Sele*
Representanten Marit Arnstad vil fremsette et representantforslag.

Marit Arnstad (Sp) [10:04:23]: På vegne av representanten Eva Kristin Hansen og meg sjøl vil jeg fremme et forslag om at Stortingets vedtak om struktur for drifts- og baseorganisasjoner i oljevirksomheten blir fulgt opp.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

For sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:04:54]

Interpellasjon fra representanten Trine Skei Grande til statsministeren:

«Norge står overfor en rekke store utfordringer. Vi ser at ledigheten stiger på grunn av nedgang i oljebransjen. Vi har mottatt en rekke flyktninger som skal inn i det norske arbeidsmarkedet, og overgangen til et klimanøytralt samfunn kommer til å kreve store omstillinger i norsk næringsliv. Alle disse utfordringene krever at vi som nasjon løfter fram gründere og verdsetter gründerskap og innovasjon mye høyere enn det vi gjør i dag.

Hvordan vil statsministeren skape framtidens næringsliv og legge til rette for entreprenørskap og nyskaping på alle nivåer i det store samfunnet, slik at vi kan løse de store utfordringene Norge står overfor?»

Trine Skei Grande (V) [10:06:00]: Norsk olje og gass la fram en rapport i forrige uke som viser at totalt 50 000 norske oljejobber vil være borte i 2017. 38 000 av dem har forsvunnet allerede, mens 12 000 flere arbeidsplasser skal forsvinne i løpet av dette året og neste.

Paris-avtalen ga et klart signal: 195 land har satt seg et ambisiøst mål om hvordan vi skal få ned klimagassutslippene, og da kan heller ikke Norge snu ryggen til det og fortsette akkurat som før. Vi trenger et grønt skifte, ikke bare for miljøet, men vi må også bruke de fortrinnene vi har i norsk næringsliv. Morgendagens vinnere vil være bedrifter som tidlig tar i bruk grønn teknologi, og de samfunnene som klarer å organisere seg smart, effektivt og grønt. Vi må omstille oss, og vi må omskolere oss. Vi må skape nye grønne næringer med nye arbeidsplasser, og vi må gjøre de eksisterende næringene grønnere. Vi må skape Norge om til en grønn industrinasjon og utnytte skogen og havets ressurser gjennom bedre bioøkonomi.

Tall fra SSB i februar viser at vi nå har 90 903 registrerte arbeidsledige i Norge. Det er nesten 10 000 flere enn på samme tid i fjor. Da vi sjekket i går, var det 16 683 heltdsstillinger og 2 952 deltdsstillinger ledige på finn.no.

Samtidig som vi ser økende arbeidsledighet, står vi midt oppe i en stor flyktningkrise som skaper overskrifter

rundt omkring i hele Europa, og der et større antall asylsøkere og også flere flyktninger kommer til å komme til Norge. Det virker åpenbart.

Det er bred enighet om at det beste er å få flyktningene ut i arbeid raskest mulig. Men hvor finner man arbeidsplasser til titusenvis av mennesker, som ikke nødvendigvis behersker språket, i en situasjon med svak økonomisk vekst og høyere arbeidsledighet i et land? Sysselsettingsgraden er for enkelte innvandrergrupper også langt lavere enn for resten av befolkninga, og de må kjempe om enda flere jobber. Per dags dato har vi ikke et stort arbeidsmarked i Norge som passer for folk uten høyere utdanning, gjerne også ufaglærte. Mange av dem er knyttet til servicenæringene, der i hvert fall språk er viktig. Og vi er ikke akkurat inne i en høykonjunktur. Dette, sammen med flyktningkrisen, gir mange utfordringer for Norge. Men det fins en løsning som hjelper oss med alle disse utfordringene. Det er å satse på gründerskap. Vi må gjøre det mer attraktivt å skape egne arbeidsplasser, enten man har vært innen olje før, eller man kommer til Norge for første gang.

Entreprenørskap og innovasjon vil også være viktig for å få til det grønne skiftet i Norge. Norge trenger mange nye bedrifter for å holde velferden vi har nå, oppe for kommende generasjoner. Hovedgrepet for å få til flere nyetableringer og vekstbedrifter er å sikre vesentlig bedre tilgang på både risikovillig og kompetent kapital for gründere og nyskapende bedrifter, både gjennom offentlige virkemidler og gjennom å premiere at private også investerer i jobber. I tillegg er det viktig å forenkle hverdagen for næringslivet sånn at det offentlige virkemiddelapparatet bidrar til både omstilling og nyskaping, og at vi har et skattesystem som stimulerer til investering og eierskap i norske bedrifter og arbeidsplasser.

Gründere kommer til å spille en veldig viktig rolle for å få til det grønne skiftet. Ta varehandelen som eksempel. Nå har vi fått kolonial.no, som åpner for hjemlevering av mat. Det er mye mer miljøvennlig at én bil handler for hundre husstander enn at hundre husstander kjører fram og tilbake til butikken. Dersom budbilen i tillegg går på hydrogen, har vi et ordentlig kinderegg. Samtidig frigjør hjemlevering tid til forbrukere som kan brukes på andre ting, som innovasjon og gründerskap.

Da Venstre og Kristelig Folkeparti møtte regjeringspartiene i Nydalen sist, la vi fram 32 forslag for å legge til rette for bedre gründerskap. Blant dem var fritak for arbeidsgiveravgift de første årene i en nystartet bedrift med under fem ansatte, eller at man lager en ordning der man kan trekke fra grønne offentlige innkjøp i kommunene. Det handler om å endre mandatet og oppgavene til Innovasjon Norge, Siva og Argentum, slik at de har fokus på den omstillinga Norge skal gjennom, eller å gjøre om Investinor til et statlig risikokapitalfond.

Stat og kommune må gå foran. Og når det norske næringslivet skal utvikle grønn teknologi, må noen gå foran og kjøpe den, slik at det blir et marked for de omstillingene.

Den andre store utfordringa som jeg gir statsministeren, er å se på sosiale rettigheter til gründere. Vi vet at den viktigste grunnen til at mange vegrer seg for å starte egen bedrift, er dårlige sosiale rettigheter for sjølstendig næ-

ringsdrivende. Akademikerne fikk utarbeidet en rapport, som kom i november i fjor – blant sine medlemmer – om hva slags muligheter og utfordringer sjølstendig næringsdrivende står overfor. På spørsmål om hva som var den største utfordringa ved å starte opp eller drive egen virksomhet, svarte 65 pst. at det var mangelfulle rettigheter ved sykdom, og 48 pst. svarte økonomisk usikkerhet/usikker inntjening. I tillegg opplyste 60 pst. på det spørsmålet at de ønsker mer informasjon fra myndighetene, de ønsker mer informasjon om pensjonsrettigheter og velferdsordninger for sjølstendig næringsdrivende i forbindelse med sykdom, svangerskap, omsorgsoppgaver og arbeidsledighet. I tillegg vet vi at dette er en av de største bøygene når det gjelder å få kvinner til å gründe bedrifter.

I tillegg burde vi hatt mye mer satsing på gründerkap blant innvandrere. Nav er god til å lære folk å sette opp CV-er og søke jobber, men vi trenger andre virkemidler, som gründerkurs og satsing på de mulighetene som ligger hos mange av de innvandrerne som kommer fra samfunn med sterk gründerkultur. Målet må være at de som går på disse kursene, er med og bruker sin kompetanse og tenker innovativt, og i tillegg lærer noe om norsk næringsliv og kan knytte kontakter de kan bruke senere.

De siste årene har det blitt utviklet en haug med kurs og nettsider med tips til gründerne. Er det helt sikkert at disse er tilpasset flyktninger og asylsøkere som har fått opphold, og som ønsker å starte sin egen arbeidsplass? Finner vi informasjon på de riktige stedene? Jeg tror at hvis man har lyst til å starte en syrisk restaurant i Oslo, har man et stort marked, men man har også en stor, krevende samarbeidspartner som Mattilsynet, som jeg tipper ikke er til stede i mange av de syriske byene man kommer fra.

Så er det viktig å snu kulturen på veldig mange arenaer her. Alle vi som har reist og opplevd Silicon Valley, har sett den fantastiske kombinasjonen av en akademisk kultur knyttet til et gründerkap samtidig som man har tilgang på kapital som er knyttet til akademia og troen på akademia. Vi har få slike eksempler i Norge der vi virkelig klarer å utnytte miljøene og plassere dem sammen. Jeg vet at statsministeren har besøkt et av de få vi har, Oslo Cancer Cluster, der vi plasserer forskning, næringsliv og utdanning helt fra videregående skole og opp i samme miljø. Sånn klarer man å bygge kulturer som også fører til innovasjon. Vi ser at vi har mange felter f.eks. innenfor medisinsk forskning der Norge er i front, der Norge klarer å finne forskere og forskningsresultat som vi i mye større grad kunne brukt til å gründe bedrifter. Men veldig ofte blir norske ideer kjøpt opp av andre land og blir gründeret i andre land, både fordi vi har dårlig tilgang på kapital og dårlig kultur i akademia på gründering og innovasjon, og fordi vi ikke blir gode nok på å utvikle ideer i møte mellom penger og forskning. Norge har masse muligheter til å bruke de virkemidlene vi har i det offentlige apparatet, som er sterkt og godt i Norge, men som må snus fra en veldig oljebasert tankegang til å bli mye mer åpent med hensyn til hvilke nye ideer vi skal forfølge videre.

Vi har tre store utfordringer vi står overfor: ledighet, omstilling til det grønne skiftet og mange nye norske borgere inn i det norske arbeidsmarkedet. Det er faktisk én

nøkkel som fungerer på alle tre utfordringene, og det er at vi skal bli en nasjon av gründerne.

Statsminister Erna Solberg [10:16:10]: La meg først få takke interpellanten for å ta opp et viktig tema som er helt grunnleggende for regjeringens arbeid og helt sikkert også for alle andre partiers arbeid fremover: hvordan vi skal legge til rette for entreprenørskap og nyskaping, slik at vi løser de store utfordringene Norge står overfor.

Norge er på vei fra å være i en særstilling og inn i en lang omstillingsperiode. Vi trenger å fornye både offentlig sektor og næringslivet vårt. Derfor mener regjeringen det er viktig å gjøre hverdagen enklere for bedrifter og folk, bruke samfunnets ressurser mest mulig effektivt og styrke konkurransekraften i næringslivet. Den omstillingen vi står overfor, krever fornyelse i eksisterende næringsliv, og den krever etablering av nytt næringsliv. Derfor trenger vi flere gründerne som etablerer og utvikler morgendagens arbeidsplasser, og som bidrar til den nødvendige overgangen vi står foran – til et grønnere og mer kunnskapsbasert næringsliv.

Produktivitetskommissjonens rapport som nylig ble lagt frem, viser en utvikling hvor produktivitetsveksten har falt de siste årene. Videreutviklingen av vår velferd forutsetter at vi øker produktivitetsveksten.

Trine Skei Grande peker på en rekke utfordringer for det norske samfunnet. Det er viktig bl.a. å understreke det sentralbanksjefen sa i sin årstale: Etter to tiår som kan beskrives som en gullalder, er norsk økonomi inne i en krevende periode. Vi har hele tiden visst at en langvarig oljedrevet oppgang en gang måtte ta slutt, enten fordi aktivitetsnivået er over toppen, eller som følge av et oljeprisfall. Nå er vi der.

Derfor ser vi også at vi har økende ledighet, særlig i kystfylkene. Det rammer bedrifter, det rammer enkeltpersoner, og det rammer familier. Samtidig ser vi noen lyspunkt i norsk økonomi – med lav oljepris har kronen svekket seg. Det er positivt for den eksportorienterte fastlandsindustrien. Derfor kunne vi se at sjømatnæringen i Norge hadde eksportrekord i fjor, og den fortsetter inn i dette året med vekst så langt i år på 24 pst. sammenlignet med rekorden fra 2015.

En annen utfordring vi står overfor, er at det kommer mange flyktninger som skal inn i det norske arbeidsmarkedet. Jeg er enig i at dette på kort sikt er en utfordring for det norske samfunnet. Samtidig er det viktig at vi tar vare på at det på lang sikt også er en mulighet for oss.

Så krever overgangen til det klimanøytrale samfunnet store omstillinger i norsk næringsliv. Klimatrusselen i seg selv er et sterkt argument for omstilling av norsk økonomi. Det er helt avgjørende at verden lykkes med å redusere omfanget av menneskeskapt klimaendring. I et fremtidig lavutslippssamfunn vil verdiskaping som ikke innebærer skadelige utslipp av klimagasser, være et konkurransefortrinn. Norsk næringsliv må rustes for å delta i denne konkurransen.

Regjeringen har som ambisjon at Norge skal bli et av de mest innovative landene i Europa. Derfor har regjeringen – veldig ofte i samarbeid med Venstre – fremmet en

rekke initiativ som skal bidra til å styrke nyskaping og verdiskaping.

Det dreier seg om å se mulighetene og utnytte fortrin-
nene våre. Det er helt nødvendig fremover hvis vi skal lyk-
kes med å ha et mangfold av næringer i dette landet som
skaper og tar i bruk ny teknologi. For meg er det viktig å
slå fast at vi ikke skal ha én vekstmotor i norsk økonomi i
fremtiden, vi skal ha flere vekstmotorer.

Derfor er det viktig å gjøre det vi gjør når det gjelder
skatte- og avgiftslettelser og den store satsingen vi nå har
på forskning og utvikling. Vi har satt av i overkant av 1 pst.
av BNP til forskning og utvikling i 2016. Vi har lagt frem
den første langtidsplanen for forskning og høyere utdan-
ning. I oktober la vi frem gründerplanen, hvor det er satt av
over 400 mill. kr i år for å gjøre Norge til et bedre gründer-
land. Enklere tilgang på penger, kompetanse og nettverk er
blant de viktigste grepene.

Etter revidert nasjonalbudsjett i fjor innførte vi, etter
initiativ fra Venstre, et pre-såkorndfond på 40 mill. kr. Det
er økt til 100 mill. kr i 2016. Dette delfinansierer staten
sammen med private investorer. Det gjør at man kan in-
vestere i unge, innovative bedrifter – et tiltak som Venstre
har vært en pådriver for å iverksette, og som regjeringen
nå følger opp. Akkurat nå er næringsministeren sammen
med Venstre på StartupLab her i Oslo for å presentere
utlysningen av årets midler i østlandsregionen.

Et annet gründeriltak er etablerertilskuddsordningen.
Den styrket vi i 2015 med 110 mill. kr. Dermed fikk 938
gründere i 2015 støtte i den vanskelige tidligfasen. Det er
dobbelte så mange som året før. I år har vi gjennom bud-
sjettforliket styrket ordningen med ytterligere 150 mill. kr.
Dette vil gi enda flere gründere støtte til å realisere sine
prosjekter. Det gir gründere som har nye ideer med stort
potensial, mulighet til å få tilskudd.

Derfor er vi fra regjeringens side opptatt av å legge til
rette for at folk kan skape sin egen arbeidsplass, og aller
helst skape arbeidsplasser til mange flere. Jeg er glad for at
representanten Skei Grande tar opp de sosiale rettighetene
for selvstendig næringsdrivende. Jeg kan varsle at regjerin-
gen vil gjøre en gjennomgang av vilkårene for selvstendig
næringsdrivende, spesielt med henblikk på forholdet mel-
lom innbetalinger til folketrygden og sosiale rettigheter.

Det er mange temaer en kunne tatt opp som bidrar til
veksten – forenklingsarbeid, veisatsingen – men jeg har
lyst til å si at det er viktig at vi har rom til å stimulere
dem som har nye, gode ideer. Ordningene regjeringen har
fremmet for å bidra til å løfte gründerånden og fornyelse,
er bl.a. SkatteFUNN, FORNY2020 og BIA. Det vi ser, er
at alle disse ordningene har økt popularitet i en vanskelig
situasjon.

Brukerstyrt innovasjonsarena, BIA, kan tas som et ek-
sempel. Fra starten i 2006 og frem til 2015 er det delt ut
4,4 mrd. kr til 520 prosjekter. En krone i offentlig støtte ut-
løser om lag to kroner fra andre kilder, i hovedsak private.
Det betyr at denne ordningen har mobilisert FoU-aktivi-
teter i næringslivet på minst 12 mrd. kr. Det har ført til 900
nye produkter, tjenester og prosesser og 160 nye bedrifter
eller forskningsområder. Anslagsvis har dette gitt verdier
for over 30 mrd. kr. I 2016 er det gitt tilsagn om støtte til

50 prosjekter med en ramme for tildelinger på 530 mill.
kr.

Dette er et viktig eksempel, men det er også viktig å se
på hvordan vi bidrar til balansen i hvordan det offentlige
fungerer. Fremtidens løsninger vil ofte komme i samspillet
mellom offentlig og privat sektor. Dette gjør at det er vik-
tig hvordan vi etterspør innovasjon fra det offentlige. Of-
fentlig sektor er hjemmemarked for norsk næringsliv, ofte
også på nye områder, og det kan bidra til at ny kunnskap
tas i bruk. Dette gjelder bl.a. for velferdsteknologi, som
bygger på samspillet mellom brukerne, offentlig sektor,
næringslivet og forskningsmiljøene. Regjeringen vil legge
til rette, bl.a. gjennom å forenkle anskaffelsesregelverket,
styrke arbeidet med standardiseringen innenfor e-helse og
velferdsteknologi og ved økt satsing på Nasjonalt program
for leverandørutvikling. Dette gir flere prosjekter der kom-
muner og offentlige etater samarbeider med næringslivet
om å finne bedre løsninger. Det å være kreativ i innkjøpet
er for mange nyoppstartede selskap utrolig viktig, for de
opplever at de vanlige prosessene fra det offentlige gjør det
vanskelig å komme inn med sine nye produkter.

Vi har også sett noen gode eksempler på det grønne
skiftet den senere tiden. Hydro besluttet i februar å in-
vestere 4,3 mrd. kr i et fullskala pilotanlegg for energi- og
klimaeffektiv aluminiumproduksjon på Karmøy. Få dager
etter offentliggjorde Elkem Solar at de vil starte opp pro-
duksjon i RECs gamle fabrikklokaler på Herøya i Pors-
grunn. Regjeringen ga tillatelse til kvartgruver for Elkem
til denne typen produksjon i Mo i Rana. For noen uker
siden besluttet Statkraft å investere 11 mrd. kr i vindkraft
på Fosen og i Snillfjord-området. Dette er store grønne om-
stillingsprosjekter, og jeg har lyst til å benytte anledningen
til å takke Venstre og Kristelig Folkeparti for den aktive
deltagelsen de har hatt i dette.

Det er mange gode eksempler på at også innvandre-
re kommer godt i gang med gründerkap. Jeg vil på over-
tid nå bare få lov til å nevne to: Den ene er Nasim
Rizvi, som startet et selskap som produserer halal barne-
mat. Hun har erobret det norske markedet og har nå
begynt på Storbritannias marked. Seriegründeren Shafi
Adan startet undervisningsselskapet Golden Academy AS
som tilbyr leksehjelp. Dette er eksempler på at mange
av våre nye statsborgere kan komme til å bidra med
mye nytt og mange arbeidsplasser i årene som kom-
mer.

Trine Skei Grande (V) [10:26:55]: Jeg vil takke stats-
ministeren for en veldig skikkelig og ordentlig gjennom-
gang. Jeg vil spesielt takke henne for at en nå velger å gå
igjennom det med sosiale rettigheter.

Vi får en stadig mer utdannet befolkning, og vi vet at
gründerkap ikke akkurat øker med antall år på universitet.
Mange av dem som gründer små bedrifter rundt oss, har
fagutdannelse, som har lettest kobling til gründerkulturen.
Men det er viktig å gjøre noe med hele kulturen i samfun-
net vårt, fra det å satse på entreprenørskap i grunnskolen til
å skjønne at akademia også er knyttet til gründering og det å
få nye ideer fram. Derfor er det viktig at de sosiale rettig-
hetene som gir tryggheten og bunnplanken for mange som

allerede har et høyt studielån, kan være med på å legge til rette.

Den andre tingen som jeg synes var bra at statsministeren tok opp, men som jeg gjerne vil utfordre henne mer på, handler om offentlig sektor – og ikke bare anbudsreglementet, men også gründerskap blant kvinner. Norge har et ekstremt kjønnsdelt arbeidsmarked, og veldig mange kvinner jobber i offentlig sektor. I Sverige har en stor del av debatten om kvinnelønn også handlet om muligheten for gründerskap og entreprenørskap innenfor offentlig sektor og innenfor de tradisjonelle kvinneyrkene. Hvis du har en skikkelig god idé som sykepleier i en liten kommune i Norge i dag, er det ikke så sikkert at du får til å gründe en bedrift innenfor rammene til kommunen. Jeg mener at det skulle vært mulig å forfølge gode ideer også innenfor de tradisjonelle offentlige kvinneyrkene.

Så er det kjempebra at vi får til de store grepene med de store motorene som Hydro, Elkem og Statkraft, men her må vi også være villige til å bruke både avgiftssystemet og tilskuddssystemet vårt, slik at endringene faktisk skjer.

Så en siste kommentar, som går på gründering for våre nye landsmenn. Det er mange som spør: Hvor er arbeidsplassene til disse? Arbeidsplasser er ikke en statisk størrelse som alltid vil være sånn, at når du putter to inn, får du to ut. Arbeidsplasser er hva du skaper det til. Det å rett-lede folk, spesielt de som havner i Nav-systemet, også til gründerskap, ikke bare til CV-skriving og søknadsskriving, tror jeg er sjølve nøkkelen til å klare å snu kulturen også hos dem som skal ha det apparatet å snu seg mot. Jeg vet det fins Nav-kontorer som er dyktige på dette, men det fins også Nav-kontorer som ikke er så dyktige på dette.

Statsminister Erna Solberg [10:30:08]: For det første er jeg enig i at det er viktig å sørge for at man har en sikkerhet når man er gründer. En av de tingene vi har gjort nå, er å endre dagpengereguleringen, som ligger til behandling i Stortinget, fra at du beholder dagpengene i ni måneder når du er gründer, til at det blir tolv måneder. Det gir en større sikkerhet i den situasjonen, det gir en større stabilitet. Og så har vi sagt at vi skal gå igjennom de sosiale rettighetene og den innbetalingen som skjer til folketrygden. Så har vi et grunnlag for eventuelt å beslutte hvordan situasjonen skal være fremover for det.

Jeg har lyst til å si at jeg er litt uenig med representanten Skei Grande i en ting, og det er at det ikke gründeres mye ut fra akademikeryrkene. Det er faktisk sånn at de med høy utdanning i Norge gründer mer enn de med lav utdanning. Det er mange av dem som sitter på teknologi og annet. Dette har ofte vært en myte, kanskje med bildet av noen veldig kjente gründerne i Norge som har hatt lav utdanning. Hvis vi ser på statistikken, gründeres det mye her, men det er altfor lite totalt sett – der tror jeg vi kan være enige.

Det er nok en særlig utfordring at i Norge er det færre innvandrere i forhold til i mange andre land som gründer, og det er færre kvinner som gründer i forhold til i mange andre land. Det har nok å gjøre med det kjønnsdelte arbeidsmarkedet, det har å gjøre med at der hvor man har kompetanse til å starte sin egen bedrift, er det én kjøper, og det er offentlig sektor. Når man samtidig har en overideo-

logisert debatt om ikke å bruke private selskaper inn i deler av velferdstjenestene, får vi utfordringer.

Jeg har lenge fulgt en bedrift som jeg synes har en fantastisk historie. Det er Astrid Skreosens Asap. Det er hjelpepleieren som jobbet på fødeklinikk, som så hvor mye blod og gørr som kommer ut – president, jeg beklager, men det er sånn i fødselsprosesser at det kommer mye annet enn et barn ut – og som så at her måtte man kunne gjøre noe annet og gjøre det bedre, og har altså funnet opp et laken for å absorbere all den væsken som kommer ut. Hun har fortalt ganske mange ganger om hvor vanskelig det er å være gründer i denne sammenhengen når det er en stor offentlig sektor du skal selge til. Derfor har hun utviklet biprodukter av denne ideen, selv om hun kommer inn på markeder, hvor hun bl.a. har sett på typiske privatsektorer. Så nå leverer hun bl.a. til rørleggere og andre den samme typen – for det er mye gørr som kommer ut av rørene også når man holder på med det. Det er altså hennes idé og bakgrunn. Jeg synes vi skulle hatt en offentlig sektor som var flinkere til å ta i bruk dette.

Så har jeg lyst til å si at gründerskap blant innvandrere skal vi stimulere mer. Jeg er glad for at kompetansesenteret for flerkulturell verdiskaping i Drammen i fjor feiret tiårsjubileum. Den gangen jeg var med på å gi de første pengene til etablering av dette, var vi spent, for vi mente vi var for dårlig på gründerskap. Jeg tror vi må finne flere virkemidler fremover for å sørge for at kunnskapen og kompetansen de har med seg, kan utnyttes i et mer komplisert samfunn. Det er for få av dem som kommer hit som burde skape sin egen bedrift, som gjør det.

Tove-Lise Torve (A) [10:33:52]: Vi lever i krevende tider. Nedgangen i olje- og gassnæringen rammer bedriftene hardt, og arbeidsledigheten stiger, spesielt på Sørlandet og Vestlandet. Ferske tall viser at i mitt hjemfylke, Møre og Romsdal, har ledigheten steget med nesten 35 pst. sammenlignet med februar i fjor. Kristiansund er hardest rammet med hele 5,5 pst. ledige. Regjeringens svar på den dramatiske utviklingen er en såkalt krisepakke, en pakke få har sett noe til i områdene som opplever krisen.

Arbeiderpartiet har i sitt alternative statsbudsjett foreslått en rekke konkrete tiltak som næringsliv og arbeidsliv etterspør. Her kan nevnes plugging av oljebrønner, forsering av fergeanbud, tiltak for å ta i bruk mer miljøvennlig teknologi, flere tiltaksplasser, økt lærlingtilskudd, flere studieplasser og et mer fleksibelt permitteringsreglement. Arbeiderpartiet har hele tiden pekt på og tenkt i tre spor: tiltak for aktivitet, tiltak for nye arbeidsplasser og tiltak for å sikre kompetanse.

Det er trist å registrere at regjeringen bagatelliserer den økende ledigheten. Når statsministeren sier til VG at hun mener at ledigheten ikke er spesielt høy, må det være lov å spørre om dette virkelig er noe hun mener, eller om hun ble misforstått av journalisten. Sannheten er at arbeidsledigheten ikke har vært høyere på nesten 30 år. Det er dramatisk for samfunnet og enda mer dramatisk for menneskene som blir arbeidsledige.

Da Møre og Romsdal fylkeskommune uttalte seg om statsbudsjettet før jul, krevde de et mer fleksibelt permit-

teringsregelverk, slik arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene har bedt om. Høyre og Fremskrittspartiet i Møre og Romsdal støtter kravet. Men regjeringen sier nei, nei, nei.

Det er sørgelig at regjeringen overser tydelige signaler fra både arbeidslivets organisasjoner og egne partifeller ute i landet. Regjeringen burde lytte mer til dem som har skoene på enn å klamre seg fast til politiske kjepphester. Konsekvensene av at regjeringen sier nei, er at bedriftene mister viktig kompetanse som de nettopp nå trenger under omstillingen, for nyskaping og for framtiden.

Statsministerens svar på kravet om mer fleksible permitteringsregler er at regjeringen ikke vil låse arbeidskraften til lite lønnsomme bedrifter på Vestlandet. Dessverre fornærmet statsministeren mange bedriftsledere og arbeidstakere med denne uttalelsen. I Dagsavisen i dag fastholder arbeidsminister Anniken Hauglie at regjeringen mener at det ikke er noen krise, og at de ikke vil gjøre noe med permitteringsreglene. Regjeringen trenger åpenbart en realitetsorientering.

En målrettet politikk for å løfte fram gründere og bidra til nyskaping er viktig. I denne debatten er det også viktig å minne oss selv om at det meste av den framtidsrettede nyskapingen skjer innenfor etablerte bedrifter, klynger og industrimiljøer.

Arbeiderpartiet har foreslått en rekke tiltak som vil bedre vilkårene for gründere og bedrifter som vil bidra til utvikling og innovasjon – og til overgangen til et klimanøytralt samfunn. Arbeiderpartiets nærings-satsing retter seg både mot gründere i oppstartsfasen og mot eksisterende næringsliv. I vårt budsjett foreslår vi mer enn regjeringen, og vi har f.eks. prioritert både etablerertilskudd, pre-såkorfond, såkorfond, låneordninger og garantiordninger. Arbeiderpartiet satser også mer på tidligfasekapital til gründere enn regjeringen. I tillegg foreslår vi 100 mrd. kr til klimateknologifondet, elektrifisering av fergeflåten, program for smarte byer, økt satsing på klimaforskning, utbygging av infrastruktur for hydrogenbasert transport og pilotprosjekter i norsk industri som kan gjøre Norge ledende på å utvikle ny klimateknologi.

Arbeiderpartiet har en offensiv og målrettet næringspolitikk. I forrige uke la vi fram en ny industristrategi for landet – mens regjeringen somler. Industrimeldingen som Stortinget ba om for et år siden, kommer i beste fall før jul. Bioøkonomistrategien lar vente på seg, skogmeldingen lar vente på seg, og reiselivsmeldingen lar vente på seg.

Regjeringen er forbausende passiv i en tid der vi trenger en aktiv stat for å legge til rette for næringsutvikling og nyskaping.

Gunnar Gundersen (H) [10:38:53]: Jeg vil gi interpellanten ros for å ha tatt opp et særdeles viktig tema, som bør diskuteres mye. Jeg tror hun har rett når hun sier at vi kanskje trenger et kulturskifte i hele debatten, for Norge må faktisk finne fram til framtidens vinnere også på andre steder enn i langrennssporet. La oss håpe at vi fortsetter å finne dem der også, men kanskje vi skal begynne å adoptere noe av den kulturen som ligger bak den hyllingen vi har av idrettsutøvere, for å lykkes. Vi må dyrke fram en for-

ståelse for hva som skal til for å lykkes, og en entusiasme og oppbacking av dem som tør å ofre det som skal til for å skape framtidens vinnere. Da finner vi noe av kjernen.

Så vet vi alle at vi står overfor en krise i dag, og den er helt annerledes enn finanskrisen. Det er på mange måter to bølger som treffer oss – vi skal over til en grønnere og mer bærekraftig satsing, og vi har fått en oljekrise som ingen kunne styre. Grønt skifte er ikke, slik sett, noe magisk, det har en del sektorer i Norge drevet med i 100 år, og den foregående taler nevnte en av dem: skogsektoren. Det har vært en grønn sektor i alle år. Vi har mye å bygge på.

Men jeg synes også man er litt for rask til å avskrive oljen, for oljen har båret oss fram til i dag, og det er et spørsmål om også å finne fram til teknologier som kan komme til å skifte det bildet vi i dag har av oljen som noe som må fases ut. Jeg tror det er slik som olje- og energiministeren sier, at den som skrur igjen den siste krana i Nordsjøen, har ennå ikke blitt født. Så vi har veldig mye å bygge på. Men vi har en utfordring i å si hva framtida kommer til å bringe, ingen klarer å spå det. Jeg synes eksemplet fra Lillehammer-OL er kanskje det beste. Under Lillehammer-OL i 1994 – det er ikke så veldig lenge siden, mange husker det – var det altså tre eller fire pc-er som var tilknyttet Internett, og det var bare noen amerikanske journalister som benyttet seg av slikt. I løpet av drøye 20 år er verden snudd på hodet, i dag er det ingen som lever uten at man er på Internett nesten hver eneste dag.

Det vi kan si, er at kunnskap kommer til å bli helt sentralt. Der har regjeringen satsset mye, og vi har store mål når det gjelder resultatet, bl.a. for realfag, som er viktig. En sterk eiendomsrett tror jeg blir helt sentralt. Vi diskuterer sikkerhet for gründere, men jeg tror det at man vet at man også kan høste frukter av en vellykket satsing, er helt sentralt. Egenkapital og et skattesystem som stimulerer til nyskaping og innovasjon, blir helt sentralt. Der kjenner vi formuesskattdebatten. Uten egenkapital blir det ikke nye arbeidsplasser, verken i eksisterende industri eller i ny industri og nye virksomheter.

Vi vet at infrastruktur og samferdsel og det å utvide arbeidsmarkedsregionene kommer til å bli helt sentralt for nyskaping og for å skape den type klynger som skal bære oss framover.

Vi har diskutert dette med produktivitet. Produktivitet-utviklingen i Norge har vært begredelig siden 2005, og jeg tror, som også statsministeren var inne på, at det å åpne opp nye sektorer som så langt har vært helt dominert av offentlige aktører, er uhyre viktig, ikke bare for å øke produktiviteten, men for å gi kvinner mulighet til gründervirksomhet og til å skape seg sin egen framtid. Her har vi mye å diskutere framover.

Hovedelementet er at vi politikere har en veldig viktig jobb i å legge rammebetingelsene til rette, men vi har ikke spesielt gode forutsetninger for å plukke ut framtidens vinnere. Det må vi erkjenne. Vi blir stort sett kjent med det næringslivet som har problemer. Da kommer de til oss. Vi får nesten aldri besøk av dem som er travelt opptatt med å skape de arbeidsplassene vi skal leve av om 20–25 år. Det synes jeg vi skal legge oss på minne. Regjeringen har gjort veldig mye og er på riktig spor når det gjelder å legge

rammebetingelsene til rette for det framtidige næringsliv vi skal leve av.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:44:07]: La meg også først av alt få takke interpellanten Skei Grande for en veldig aktuell og ikke minst viktig interpellasjon. Vi står nå overfor en av de mest krevende økonomiske situasjonene på lang tid. Deler av norsk økonomi og norsk næringsliv er sterkt preget av det kraftige fallet i oljeprisen. Rundt sommeren 2014 lå prisen på et fat nordsjøolje på rundt 115 dollar. For et par måneder siden nådde vi et foreløpig bunnpunkt på 27 dollar fatet, og fortsatt er det veldig usikkert hvordan utviklingen vil være i tiden framover.

Denne situasjonen har fått alvorlige konsekvenser for mange av landets bedrifter og virksomheter. En rekke selskaper har vært preget av nedbemanning, permitteringer, ordretørke og skip i opplag. Mange enkeltmennesker som hadde trygge jobber og var ettertraktet i arbeidslivet, har nå mistet inntekten sin. De økonomiske forpliktelsene deres, derimot, har overhodet ikke forsvunnet. Denne situasjonen er derfor svært alvorlig for mange mennesker.

I tillegg til økt ledighet som et resultat av utfordringene i petroleumsnæringen står vi overfor en historisk migrasjonsbølge. Mange mennesker har kommet til dette landet for å søke et bedre liv for seg og sine. En stor utfordring i så henseende er å få disse menneskene ut i arbeidslivet. En av kjernene i problemstillingene som norsk økonomi står overfor, er derfor etterspørselen etter offentlige velferdsoverføringer i en tid hvor skatteinntektene er betydelig lavere enn tidligere. Alle i denne salen vet at det ikke er bærekraftig over lang tid. Derfor er det viktig at vi som politikere bidrar til å stimulere norsk økonomi og næringsliv gjennom å legge til rette for at det skapes nye arbeidsplasser.

Framtidens arbeidsplasser skapes, de vedtas ikke. Det er derfor avgjørende at vi legger til rette for en offensiv nyskappingspolitikk som stimulerer til gründervirksomhet og entreprenørskap. Framtidens arbeidsplasser blir skapt av mennesker som tør å ta en sjanse, som tør å satse på egne ideer, evner og ressurser. Vi trenger flere gründere som starter lønnsomme bedrifter som bidrar til økt innovasjon og økt verdiskaping. Det er avgjørende at Norge er et godt land å starte og utvikle ny virksomhet i for å møte det nødvendige omstillingsbehovet i næringslivet.

Jeg er derfor glad for at vi har en regjering som har jobbet siden dag én for at det skal bli lettere å være gründer i dette landet. Regjeringen la i fjor fram sin gründerplan, som presenterer en historisk satsing på gründerkap. Styrking av etablerertilskuddsordningen, forenkling av regelverket for oppstartsbedrifter og opprettelse av stipender for unge gründere er noen av flere tiltak som er med i denne planen. Dette er gode grep som kan omdanne gode ideer fra enkeltpersoner til framtidige arbeidsplasser, på kort og lang sikt.

Nyskaping handler imidlertid om mer enn oppstart av bedrifter basert på enkeltideer. For Fremskrittspartiet er det viktig at de som starter egen virksomhet, får mer frihet til å skape og drive foretakene sine. Derfor er det viktig at tilgangen på oppstartskapital for gründere økes. Høye skatter

og avgifter er også ofte en hemsko i næringslivet, og mange bedrifter opplever det som utfordrende å betale regninger. Gründer Mathias Mikkelsen uttalte i en kronikk i Aftenposten for en tid tilbake at «den norske formuesskatten gjør det umulig for gründere som meg å bygge opp ny virksomhet som Norge ønsker og trenger», og at selskap som Facebook derfor ikke kunne eksistert i dette landet.

Fremskrittspartiet har alltid vært tydelig på at man må redusere skatter og avgifter som rammer næringslivet. Høye offentlige kostnader hemmer bedriftene i å utvikle seg, noe som er det siste vi trenger med dagens økonomiske situasjon. I disse dager kan man se offshoreskip som blir liggende til kai i ukervis, likevel må de betale regninger til staten, selv om inntjeningen deres har gått kraftig ned.

Mye av svaret på hva som skaper framtidens arbeidsplasser, ligger i hvilken grad politikere er i stand til å gi større økonomisk frihet til dem som starter å utvikle dette landets bedrifter. Det vil bidra til å møte omstillingsbehovet og vil skape flere arbeidsplasser i fremtiden.

Geir Pollestad (Sp) [10:49:08]: Jeg vil starte med å takke interpellanten for å ta opp et viktig tema i en tid der vi opplever et kraftig fall i oljeprisen. Det gjør at mennesker mister jobben. Det gjør at næringslivet, særlig på Sør- og Vestlandet, har krevende tider. Dette vil i større grad merkes i resten av landet etter hvert.

Det er ingen grunn til å glede seg over den situasjonen som dette har ført oss inn i. For det første gir det økt ledighet og reduserte inntekter. For det andre er ikke lav oljepris en start på noe grønt skifte. Det er jo ikke slik at oljen vil tape fordi den blir billig; tvert imot vil lav oljepris redusere overgangen til andre energikilder.

Derfor håper jeg det var en liten forsoning fra statsministerens side når hun kunne oppfattes som om det var entydig positivt at den norske krona hadde lav verdi. Det er jo slik at lav kronekurs er et tegn på at ting ikke står helt bra til, og at det er best å ha en høy verdi på krona.

Det er en utfordring når vi snakker om årets nyord 2015 – «det grønne skiftet». Det trengs definitivt å fylles med innhold. Jeg har registrert at verbet «å gründe» er lansert som kandidat til årets nyord 2016. Det kan godt hende det skjer, men vi har en debatt som i for stor grad er fylt av honnørord. «Delingsøkonomi» brukes når en trenger en tenkepause, og jeg frykter også at «gründerkap» kan bli et honnørord uten tilstrekkelig innhold. Fordi: Det er helt ok å leve av og skaffe seg en inntekt av å levere mat på døra til folk. Det er helt ok å få sin inntekt av å drive parkeringsselskap og gi bøter til folk som har feilparkert. Det kan godt den enkelte leve av, men vi som land kan ikke leve av å kjøre maten hjem for hverandre og å gi hverandre bøter. Så hva vi produserer, begrepet «handelsbalanse» kunne kanskje heller vært en kandidat til årets nyord 2016. Jeg håper at statsministeren vil bidra til det.

Gründerkap – ja – men glem aldri de eksisterende bedriftene, lokomotivene i norsk næringsliv, Telenor, Statoil, Hydro, Kongsberg Gruppen, Statkraft, for å nevne noen, og det store mangfoldet av små og mellomstore bedrifter. Det aller meste av nyskapingen og verdiskapingen kommer til å ha utgangspunkt i disse bedriftene.

På kort sikt mener jeg at regjeringen må gjøre tre ting: Regjeringen må utvide permitteringsadgangen. Mange bedrifter som har levert olje og gass, trenger tid til omstilling, og da har en behov for økt adgang til permitteringer. Gi bedriftene den muligheten. Så trenger vi en tiltakspakke som er målrettet mot Sør- og Vestlandet – og ikke en tiltakspakke der deler av pakken går til Sør- og Vestlandet. Jeg er glad for at Rogaland Høyres fylkesårsmøte også understreket behovet for nye tiltak i kampen mot ledigheten. Og så har jo statsministeren en utmerket sjansje til å berge noen hundre – kanskje opp mot tusen – arbeidsplasser i Østfold ved ikke å innføre flyseteavgiften fra 1. april. Ta det med.

Mye som er sagt i debatten, er bra, og Senterpartiet støtter det. Det er også bra at statsministeren lanserer en gjennomgang av de sosiale ordningene for gründere. Jeg har merket meg noe ved ordbruken til regjeringen. Ofte sier en hvor en vil hen, og jeg håper at dette er en såkalt gjennomgang med sikte på forbedringer. Videre er forenklingsarbeidet viktig for gründere. La det nå bli tiltak som fritak for revisjonsplikt og den type tiltak, mer enn symbolhandlinger som f.eks. regelråd.

Pål Farstad (V) [10:54:24]: Norge er på vei fra en særdeles god situasjon til en nødvendig omstilling. For å møte omstillingene og gripe mulighetene som endringene gir oss, trenger vi å fornye næringslivet vårt. Jeg understreker endring og fornyelse. Vi trenger både fornyelse i våre etablerte bedrifter, og vi trenger flere nye innovative bedrifter. Vi trenger flere gode gründere som etablerer disse bedriftene og utvikler arbeidsplasser for morgendagen.

Mange innovative gründerbedrifter sliter imidlertid med å få tilgang på kapital i den aller tidligste fasen. Venstre har derfor i flere budsjetttrunder kjempet for å få etablert en såkalt presåkornfondordning. Det vil gi økt tilgang på kapital i den vanskelige tidligfasen til innovative gründerbedrifter. Inkubatorer og nettverk av forretningsengler skal forvalte midlene, som skal matches av privat investeringskapital.

I forbindelse med revidert budsjett 2015 ble det bevilget 40 mill. kr i tilskudd til ordningen, og i 2016 ble ordningen økt til 100 mill. kr, hvorav 50 mill. kr. er en ettårig satsing. Venstre har vært en sterk pådriver for dette, og i dag lanserer regjeringen – sammen med oss – ordningen på StartupLab i Forskningsparken. Det er jeg svært glad for, og dette var også statsministeren inne på i sitt første innlegg. Meget bra!

Presåkornfondordningen skal bidra til å finansiere unge, innovative bedrifter som får privat kapital med på laget. Investeringene skal altså matches med privat kapital. Dette innebærer at det investeres minst like mye privat som offentlig kapital i bedriftene. Dette er viktig for Venstre.

Investorene har stor innflytelse på hvilke prosjekt som finansieres, og vil også tilføre kompetanse til gründeren gjennom sitt eierskap. Ordningen vil være et godt bidrag til omstilling ved at den støtter nye innovative bedrifter og teknologier. Midlene vil kunne gi viktig støtte i en krevende startfase for om lag 50 gründerbedrifter.

Venstre ønsker i tillegg å utvide ordningen med landsdekkende etablerertilskudd rettet mot vekstbedrifter. Selv

om ordningen er utvidet betydelig gjennom den siste budsjettavtalen med regjeringspartiene, rapporterer Innovasjon Norge om at hele beløpet er brukt opp, og at det bare er ca. 1 000 av de over 50 000 foretakene som årlig starter, som får støtte fra Innovasjon Norge på dette området.

Dette er for lavt, spesielt når vi ser tall fra SSB som viser at bedrifter som får støtte fra Innovasjon Norge – som samarbeider med Innovasjon Norge, om man vil – har nesten 10 pst. større vekst enn bedrifter som ikke får slik støtte. Av den grunn vil jeg gjerne utfordre statsministeren på hvilke planer regjeringen har for etablerertilskuddet framover.

Rasmus Hansson (MDG) [10:58:30]: Takk til interpellanten for å ta opp et veldig viktig tema.

Det er nå tid for å reflektere over hvorfor konjunkturedgangen i oljeindustrien rammer oss så hardt. Oljen har selvfølgelig vært en velsignelse, men gjennom mange år har oljeindustrien også vært en gjøkunge i norsk økonomi som har skjøvet bærekraftige næringer ut av reiret. Petroleumsvirksomhetens kostnadsdrivende funksjon har redusert muligheten for lønnsom virksomhet på andre områder, muligheten for å videreforedle norske ressurser i Norge og muligheten for å ta posisjoner i nye markeder. Mange bærekraftige, nyskapende arbeidsplasser og bedrifter har vært ofret i oljeindustriens interesse. Derfor er det på tide å innse at vi nå må nærme oss et konkurransedyktig kostnadsnivå. Det vi trenger i årene framover, er å utvikle et mye mer variert næringsliv innenfor naturens rammer, ikke mer privat kjøpekraft.

Et utvalg i Miljøpartiet De Grønnes programkomité lanserer i dag en rapport med en rekke forslag, og noen av dem er som følger:

For det første: Norge bør bli en ledende aktør i internasjonal fornybar energi og på den måten skape store miljøer der norsk kompetanse kan yngle – ute og hjemme. Offentlig eierskap bør brukes til å utvikle Statkraft og andre selskaper til tunge internasjonale fornybar-aktører, og vi trenger en nasjonal strategi for investering av eierskap i fornybar energi i utviklingsland, med en grønn investeringsbank og risikokapital til norsk satsing. Etter det kan f.eks. oljefondet gå inn og gi langsiktig sikkerhet for investorene.

Et annet forslag er å endre dagens avskrivningsregler. Det krever store investeringer å gjennomføre en grønn omstilling. Ineffektiv og fossil teknologi må byttes ut med effektiv teknologi og fornybar-energi-industrien – i kollektivtransporten, skipsfarten, bioøkonomien osv. Utvalget vårt foreslår derfor å innføre full fradragføring for investeringer som reduserer miljøbelastningen. Bedrifter som investerer på den måten, vil da få lav eller ingen skatt i investeringsfasen – fram til den er over og et regnskapsmessig overskudd kan beskattes.

Et tredje forslag er ordninger for innovasjon og kommersialisering som får mer risikokapital og designes sånn at de løfter fram grønn virksomhet der Norge har konkurransefortrinn og/eller ressurser. Staten må ta større risiko for å lykkes med store prosjekter, og det må opprettes virkemiddelpakker for utvalgte satsingsselskaper – «game

changere», som det heter på nynorsk – f.eks. gjennom matching av risikokapital fra det offentlige.

Et fjerde forslag er at innovasjons- og investeringsordningene må utvikles fra bare å være rettet mot små nyskaper til også å løfte fram stor, grønn omstilling i eksisterende privat og offentlig virksomhet.

I Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett for 2016 har vi dessuten bl.a. foreslått at Norge satser på vår store, gjenværende energiressurs og bruker vår verdensledende kompetanse og vårt konkurransefortrinn til å bygge opp industri på havvind. Havvind er nå dyrt, men det kommer til å bli billigere når noen satser. Spørsmålet er hvem. Dagens teknologinøytrale støtteregime i Norge har ført til at vi bare har fått til to testmøller til havs, og at andre land drar fra oss i havvindutviklingen. Vi er altså nødt til å velge helt motsatt strategi av regjeringens katastrofale henrettelse av Statoils strategiske havvindsatsing. Vi må dessuten også satse i Norge. Mongstad-prosjektets skala og ambisjonsnivå er en interessant målestokk.

Vi har dessuten foreslått en sorsatsing på forvaltning og foredling av levende naturressurser. En sånn biosatsing krever mye mer kunnskap enn i dag om natur, det krever mer utdanning, mer kartlegging og et program for bioprospektering. Norge trenger et «Bionova» etter modell fra Enova for å systematisere innovasjon og øke kommersialisering av biobasert verdiskaping, og vi trenger antakelig et tilsvarende utviklingsenter for marine næringer, et «Marinova».

Vi er nødt til å flytte skatt fra arbeid til forbruk og miljøskadelig produksjon. Det må bli lettere å starte bedrifter, det må bli lettere å sette folk i jobb, og det må bli lønnsomt å skape arbeidsplasser innen miljøteknologi, fornybar energi, resirkulering og reparasjoner. Det er vi nødt til for å gjennomføre et reelt grønt skifte. Vi håper ikke minst at finanskomiteen tar den utfordringen.

Ingrid Heggø (A) [11:03:34]: Aller først vil eg takka interpellanten for å setja eit veldig viktig tema på dagsordenen. Arbeid til alle er jobb nummer ein, er eit gamalt og godt slagord for arbeidarbevegelsen, og no er det tydelegvis heilt nødvendig å blankslipa dette slagordet igjen. I Dagsavisen i dag kunne vi lesa at arbeidsminister Anniken Hauglie avviser at det er nokon «ledighetskrise» – og vi står faktisk midt oppe i den største arbeidsløysa på nesten 30 år.

Regjeringa kan ikkje lastast for den låge oljeprisen, men regjeringa har ansvaret for å handtera arbeidsløysesituasjonen, og den rekordhøge arbeidsløysa skjer på Høgre og Framstegspartiets vakt. Regjeringa vil nok få stryk for handteringa av dette når historia skal skrivast.

Situasjonen på Sørlandet og Vestlandet er svært krevjande. Difor er det viktig at ein fører ein aktiv næringspolitikk, viser handlekraft på konkrete tiltak for å betra situasjonen – ikkje føreteke nye utgreiingar. Vi ser ei regjering som fører ein næringsnøytral politikk, og som heller prioriterer skatteutt – 18 mrd. kr hittil – og kallar det vekstfremjande skattelette. Nei, det er ikkje det. Heller ikkje regjeringas egne ekspertar kan påvisa nemneverdig veksteffekt. Det er skattelette til dei rikaste.

Eg må innrømme at eg begynner å verta litt lei ord. Vi følgjer situasjonen nøye, og det har vore ein gjengangar. Men så tok altså arbeidsministeren bladet frå munnen i dag og sa rett ut at regjeringa meiner at det ikkje er noko arbeidsløyseskrise. Kor mange fleire må mista jobben før dei vil reagere? I dag kom Aker Solutions med at dei seier opp ytterlegare 600 personar, no er dei oppe i 1 500 i år, og i tillegg var det om lag 1 000 oppsagde i fjor. Men i staden for å ta ordet «arbeidsløys» i munnen, seier ein omstilling. Det er faktisk ikkje det same. Omstilling er heller ikkje noko regjeringa plutselig har funne opp, men noko norske bedrifter har drive med kontinuerleg. Det er nettopp omstillingsevna som er fortrinnet til norske bedrifter.

Eg må òg innrømme at interpellanten og statsministeren brukte mykje tid på små gründerar, og det er viktig. Men kva med konkrete tiltak for knoppskyting i eksisterande bedrifter og konkrete tiltak for å få folk i arbeid?

Toppsjef Walter Qvam i Kongsberg Gruppen gav eit stort intervju rett før jul. Der fekk han òg støtte frå dei andre leiarane som var spurde – i Hydro, i Elkem, i Janusfabrikken og i Kleven Verft. Bodskapen hans var klinkande klar:

«Det er paradoks at myndighetenes virkemidler nesten utelukkende går til oppstartsbedrifter, mens det er veldig lite fokus på alle de hundrevis av mellomstore bedrifter med omsetning fra 20 til er par-tre hundre millioner kroner. Det er disse selskapene som skal bli den nye stammen i norsk industri.»

Det er bl.a. her permitteringsregelverket kjem inn som eitt av fleire element. Det er ikkje lukrativt å gå permittert. Ein mister ikkje motivasjonen for å søkja seg til andre bedrifter, men så lenge bedrifter kan permittera framfor å seia opp, beheld dei den verdifulle kontakten med det som det er investert svært mykje i, nemleg kompetansearbeidskrafta.

Det er ikkje slik at den som vert arbeidsledig, opplever det som ein punch til noko betre. For dei fleste er det faktisk eit stort slag i andletet: den økonomiske uvissa – og ein mister fellesskapet med gode kollegaer. Det er slik at ni av ti permitterte kjem tilbake i jobb, og åtte av ti i same bedrift som før, ikkje nødvendigvis i same jobb, men same bedrift – og bedrifta beheld kompetansen.

Eg har besøkt nesten 20 bedrifter hittil i år, og det er eit unisont krav frå dei aller fleste av desse: Ver så snill, endra permitteringsregelverket, lat oss få behalda kompetansearbeidskrafta vår.

Svein Flåtten (H) [11:08:48]: Interpellanten tar opp et helt sentralt tema i en utfordrende tid i Norge. Vi har en økende ledighet, i det vesentlige forårsaket av nedgangen i oljeprisen, fordi vi ser at det er veldig forskjellig rundt omkring i landet. I ganske mange fylker har man ingen økende ledighet, enkelte steder går det faktisk den andre veien.

Det som gjelder i en sånn situasjon, er kort og godt, som interpellanten også tar opp, å skape nye arbeidsplasser. Da er spørsmålet: Hva er det offentliges rolle i dette? Jeg vil gjerne gi honnør til Venstre for det samarbeidet vi har hatt gjennom flere budsjettforlik i Stortinget. Det handler nettopp om å skape nye arbeidsplasser, å fokusere på gründer-

skap og på små bedrifter både i enkelttiltak – som vi har gjort mye av – og også det store bildet som ligger under det å skape ny virksomhet i Norge. Da snakker jeg om å prioritere investeringene i kunnskap, utdanning, forskning – ikke minst å binde forskningen og næringslivet sammen. Vi snakker om å prioritere og effektivisere investeringene i samferdsel, noe av det som ligger i bunnen for å bygge nye arbeidsplasser i dette landet. Det å kunne utvide bo- og arbeidsområdene er én ting, det å få varer og produkter ut av landet noe annet.

I tillegg, det jeg hørte en av talerne her litt foraktfullt kalle for vekstfremmende skattelettelse: Skatt er viktig for bedrifter, og det er viktig også for gründere. Når Trine Skei Grande sier at gründere kommer til å spille en vesentlig rolle i den nye utviklingen av arbeidsplasser, har hun rett. Men man kan utvide det begrepet og si at nye ideer kan komme til å spille en viktig rolle i utviklingen av nye arbeidsplasser. Da er det riktig, som også flere andre påpeker her, at nye ideer oppstår ikke bare hos gründere. Nye ideer oppstår ikke minst i de eksisterende bedriftene. Så kommer vi til ett av de kritiske punktene som interpellanten også er inne på: Hun sier at gründere opplever økonomisk usikkerhet, usikker inntjening. Men de opplever en ting til: Hvordan skal de kunne finansiere både det de starter opp, og det de kan tenke seg å fortsette med?

Da kommer vi til kapitalen. Ja, det offentlige skal være inne og bidra med kapital, men sammen med de private. Da kan man faktisk ikke beskatte den kapitalen slik at den ikke kan bidra til nettopp disse nye arbeidsplassene. Det er denne symbiosen, altså dette samarbeidet mellom gründere som har kontakter inn mot eksisterende bedrifters eiere. De eier kanskje ikke bare én eneste bedrift. De kan være interessert i, og eier kanskje også, flere. Det er å bruke kapitalen effektivt inn mot noe nytt, inn mot det grønne, inn mot det som er nytt og grønt, men også mot det som er grønnere av det eksisterende, som er ganske viktig.

Til slutt: Siden man snakker om tiltakspakker, og at alternative tiltakspakker i de alternative budsjetter ville vært enda mer virkningsfullt for den situasjonen vi er oppe i: La meg da bare minne enkelte av de partiene som sier dette, om at de i sine alternative budsjett sier at næringslivet og de som har skoene på, etterspør de og de ordningene. Jeg treffer også mange ute i næringslivet. Jeg har ikke hørt noen etterlyse 10 mrd. kr i skattelettelse for å komme ut av denne situasjonen.

Ketil Kjenseth (V) [11:13:32]: Jeg vil også starte med å takke interpellanten Trine Skei Grande for en svært viktig diskusjon og statsministeren for hennes svar. Vi har to sterke, kvinnelige partiledere som den ene dagen kan diskutere verdiskaping med stor selvfølgelighet og den andre dagen kan diskutere de store migrasjonsutfordringene i verden.

Verden er faktisk en god inngang til denne diskusjonen. I løpet av et tiår eller to kan vi nærme oss 9 milliarder mennesker på jorda. En del av de milliardene mennesker vil stå i noen store helseutfordringer – mange av dem gjør det allerede. Det sier noe om at verden kommer til å trenge Norge og norsk kunnskap, særlig innenfor helsesekto-

ren. Hvis vi tør å ta den muligheten som vi har akkurat nå, er vi i et tidsvindu der vi har investert både store penger og store menneskelige ressurser i kunnskap som verden kan ha glede av.

Noe av arvesølvet vårt er de norske biobankene. Det er folkehelsekunnskap i verdensklasse som Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag og Tromsøundersøkelsen har stått for gjennom fire tiår og tatt systematisk vare på, og som verdens helseforskere sikler etter å kunne ta i bruk.

Vi har de siste par årene sett hvordan Norge har bidratt i vaksineutvikling. Det vil bli et stort behov for vaksiner i framtida. Antibiotikaresistens utfordrer verdens helse. På dette området er Norge langt framme og kan bidra i stor grad.

Vann kommer til å bli en utfordring for mange deler av verden framover. Også på dette området sitter Norge på en fantastisk kunnskap og en enorm ressurs, som vi litt for ofte tar for gitt. Der hvor det er mangel på helse, er det ofte også mangel på vann.

Skal Norge kunne ta i bruk denne kunnskapen, trenger vi en liten kulturendring. Vi har et offentlig velferdssystem i Norge som er svært bra, og en helsesektor som er meget god. Men vi må ta i bruk kunnskapen til dem som jobber i den sektoren, og da må vi også se på hvordan den kan bli noe mer dynamisk og ikke så teoretisk og innadvendt som deler av den er i dag. Skal vi få flere kvinner til å «gründe» i helse- og velferdssektorene, må vi gi dem mulighetene. Det innebærer en trygghet i dagliglivet. Skal man ta spranget og gå ut av en sikker jobb i offentlig sektor, må man kunne få sosiale rettigheter som gjør at man tør å ta den sjansen. I dag har lønnstagerer 100 pst. sykepenger fra dag én. Sjølstendig næringsdrivende har 65 pst. fra dag 17. Det er én av utfordringene som vi er nødt til å se på.

Det finnes også mange andre små tiltak vi kan gjøre. Det handler om ulønnet forskningsinnsats. Mange av dem som er i helse- og velferdssektoren, er villige til å legge ned den forskningsinnsatsen uten altfor store bidrag, særlig hvis staten kan gi et lite bidrag på veien.

Forhåndskvalifisering av investorer – såkalte forrettingsengler – er et annet lite virkemiddel som kan gjøre at staten kan gi det tilsvarende som en forretningsengel bidrar med.

Direkte fradragsføring for forsknings- og utviklingskostnader er et virkemiddel.

Vi kan utvide gaveforsterkningsordningen til også å gjelde for helsesektoren, særlig for universitetssykehusene.

Offentlig–privat samarbeid i noe større grad, sånn at de private får spille litt mer på det merkantile støtteapparatet som offentlig sektor har, kan utløse mer innovasjon, utvikling og gründerkap.

Ikke minst sosialt entreprenørskap, der entreprenører får være med og utvikle offentlig sektor og offentlig sektor kan kjøpe tilbake modeller som vi alle har glede av, vil jeg også nevne.

Vi ser gode eksempler. Statsministeren minnet oss om noen. Apropos «noen»: Noen AS i Steinkjer har vist at det er muligheter, og jeg tror vi kan ha glede av denne sektoren.

Ruth Grung (A) [11:18:48]: Jeg vil også starte med å takke interpellanten for å ta opp et viktig tema.

Som flere talere har vært inne på, viser all erfaring at vi har størst potensial for nyskaping innenfor eksisterende bedriftsmiljøer og bransjer der vi har naturgitte fortrinn, slik som marin, maritim, vannkraftforedling og energi. Da er det viktig at virkemiddelet videreutvikles – SkatteFUNN får vi veldig gode tilbakemeldinger på – men vi trenger kanskje også nye virkemidler for å få overgangen til den grønne blå utviklingen.

Men helseindustri er også et viktig og nytt område, som stortingsrepresentant Ketil Kjenseth også var inne på. Vi har ved at vi har et sterkt offentlig helsevesen, unike registerdata og høyt utdanningsnivå, skapt konkurransefortrinn som er ganske unike. Det er også få arbeidsplasser som er så internasjonale som innenfor helse, som også gir muligheter for våre nye landsmenn. Men alle næringer har sine særtrekk, og utvikling av nye medisiner og behandlingsmetoder tar lang tid. Det krever at vi må finne gode modeller for å finansiere den lange tiden det tar med tanke på klinisk utprøving. Vi er også svært glad for – det var også med hjelp fra Venstre – at vi fikk etablert et såkorn som baserer seg på den erfaringen som Sarsia Seed i Bergen har opparbeidet innenfor medisin og bioteknologi.

Arbeiderpartiet har fremmet forslag om personilpasset medisin og satt av penger til dette i vårt budsjett. Vi har også fremmet forslag, som nå er til behandling i Stortinget, om behov for et nasjonalt selskap som kan dra nytte av alle de systemfortrinnene Norge har i form av unike biobanker, registre og helsedata. Men etter Arbeiderpartiets mening bør kreftforskning og kreftmedisin være et nytt strategisk satsingsområde. Norske forskere og selskap er i verdensklasse innen immunonkologi, og med vår gode tilgang på kreftregistre og biobanker kan vi ta ledelsen internasjonalt i presisjonsmedisin. Det er internasjonal konkurranse om de gode hodene og innovative bedrifter innen helse og IKT. Norge må derfor agere raskt, ellers velger de USA eller andre steder som framstår som mer attraktive.

For å utvikle ny helseindustri er det klokt å satse på de sterke miljøene. Vi trenger lokomotiver som kan drive utviklingen, på samme måte som vi har hatt Statoil, Telenor, Statkraft og Kongsberg Gruppen. Oslo Cancer Cluster har på ti år vist at de kan ta den posisjonen i Norge. De har i dag 180 ansatte. De omsatte for 760 mill. kr i 2014, og i fjor hentet de inn 965 mill. kr. De har etablert både et nasjonalt – det gjelder samtlige storbyer i Norge – og et internasjonalt nettverk av bedrifter og forskningsmiljøer som er helt i tet av utviklingen.

I morges fikk vi vite at Oslo Cancer Cluster, sammen med seks tilsvarende europeiske klynger på medisin og IKT, har lyktes med å få tildelt et prestisjetungt EU-prosjekt på 45 mill. kr, der 35 mill. kr av disse skal gå uavkortet til små og mellomstore bedrifter som er med i klyngene. De skal bruke den digitale revolusjonen for å utvikle systemer for kreftbehandling. Det er nå de har truffet planken, og det er nå de trenger støtte for å få den styringskraften som de trenger, slik at Norge, selv om vi er et svært lite land i forhold til global helseindustri, kan kapitalisere på alle våre fortrinn og skape arbeidsplasser også i Norge.

Så er det det gode med helseindustri: Det er en næring med dobbeltgevinst. Den skaper smart og effektiv behandling som vil gi økt livskvalitet og redde mange liv, samtidig som den skaper svært attraktive arbeidsplasser og en unik verdiskaping.

Trine Skei Grande (V) [11:23:12]: Først vil jeg takke for at så mange har valgt å være med. Jeg merker meg at det er bare SV og Kristelig Folkeparti som har valgt ikke å være med i denne debatten. Både Høyre, Arbeiderpartiet og Venstre – de tre store – har deltatt med mange innlegg. Det syns jeg er kjempebra.

Det er jo sånn at hvis man bare har en hammer, fortøner alle problemer seg som spiker. Men dette er virkelig en hammer som fungerer for mange av de utfordringene Norge står overfor. Det som jeg syns er viktig å merke seg, er forståelsen av at vi må snu kulturer. Av og til skyter store bedrifter knopper, men av og til er det også frø eller stiklinger fra andre næringer som bringer nye bedrifter fram. Det er ulogisk at det norske oppdrettseventyret våknet på Ås. Det er ingen logikk som skulle tilsi at det var det geografiske stedet der man skjønnte at man skulle begynne med oppdrett av fisk. På samme måte tror jeg kanskje at vi nordmenn ikke er gode nok til å se hvilke talenter og miljø vi har, som siste taler – og også jeg – tok opp om Oslo Cancer Cluster, som er en viktig motor som vi ikke helt erkjenner at vi har blant oss. Vi må bli dyktigere til å løfte fram dem som virkelig får til å snu såne trender, og vi må innrømme at vi har miljø i Norge som har et potensial i seg som er mye større enn det det snakkes om i den daglige debatten.

For tre–fire år siden hadde jeg et utspill der jeg sa at jeg syntes det var dumt at så mange ungdommer utdannet seg inn mot oljeindustrien. Da ble jeg kvestet av Arbeiderpartiet for å snakke oljeindustrien ned. Det som har skjedd med oljeprisen det siste året, har ikke skjedd fordi det er så bra for miljøet – høye energipriser er bra for miljøet – men det er en «wake up call» for Norge som vi skal være glade for, for vi skal igjennom en så stor omstilling at vi sannelig må stå opp tidlig. Den oljeprisnedgangen vi nå har opplevd, har vært en vekker for hele den norske økonomien, for hele det norske arbeidsmarkedet og for hele den norske næringspolitikken. Den må vi ta alvorlig, og vi må stå opp med en gang, for det er en ganske lang arbeidsdag vi har foran oss med å snu en økonomi som har vært så oljedrevet, til å kunne skape de nye bedriftene som skal være grunnlaget for velferden vår i all tid framover.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsminister Erna Solberg [11:26:28]: Også jeg har lyst til å takke for en interessant debatt. Det har vært mange gode eksempler på både gode bedrifter, gode omstillings tiltak og gode gründerskapstiltak.

Jeg har lyst til å begynne med bare å svare at nei, jeg mener i utgangspunktet ikke at lavere kronekurs er bra, men i dagens situasjon må vi alle innrømme at lavere kronekurs er bra. Lavere kronekurs gjør at vi får stimulert andre deler av norsk økonomi, og det er en del av norsk

økonomi som har betalt for den høye kronekursen. Vi har mistet jobber, vi har mistet bedrifter – som i dagens situasjon nok ville vært konkurransedyktige – i den tilpasningen vi har hatt til oljealderen og oljeaktiviteten i Norge, med et høyere lønnsnivå og større konkurranseutfordringer. Derfor hjelper kronekursen mye.

Så kan jeg dessverre ikke her gi en strategi for etablerertilskuddet – det er en del av budsjettbehandlingene vi har hvert eneste år – men vi har prioritert å øke etablerertilskuddet de siste årene. Derfor har det vært en betydelig økning av det under denne regjeringen. Vi mener at det er viktig at folk skal kunne starte sine egne bedrifter. Og vi vet at i situasjoner som dette er det mange gode ideer som lar seg realisere, fordi folk tenker annerledes og ønsker å gjøre noe nytt.

Jeg mener at det er viktig å se på folks kompetansekunnskap og vite at på den basis har vi stor omstillings- evne. Vi har etter hvert fått en fantastisk kreftindustri – vi har mye kompetanse. Vi har mye kompetanse innenfor helse. Jeg har lenge sagt at velferds- og helseteknologi tror jeg kan bli en stor næring i Norge, men vi må diskutere hvordan vi sørger for å stimulere den. Og når vi da får eksempler som Astrid Skreosen, som forteller hvor vanskelig det er for henne å selge inn til beslutningsprosessene i vårt helsevesen, og beskriver hvordan det gjør at hun finner nye veier, bl.a. for å komme frem med det i andre land og på andre markeder, må det være et faresignal for oss om hvordan vi gjør det.

Hvis vi mener at det bare er offentlig sektor som skal drive velferd i Norge, sier vi nei til gründere på hele dette området. Da sier vi nei til dem som skal bidra, vi sier nei til å skape nye ting, og vi gjør det vanskeligere. Det må også Arbeiderpartiet ta inn over seg.

Så har jeg lyst til å kommentere én ting. Det er flere fra Arbeiderpartiet som har sitert en del av en setning som sto i VG, om at jeg mener at ledigheten ikke er spesielt høy. Jeg svarte på et spørsmål om rekordhøy arbeidsledighet. Jeg sa ja, i tall, men ikke i prosent – «i prosent er ledigheten (...) fortsatt lav,» (...) «spesielt den registrerte ledigheten». Det er sitatet som står i avisen. På det tidspunktet var det 3 pst. Under Arbeiderpartiets ledelse i 1993 var den registrerte ledigheten 5,5 pst. Da hadde vi virkelig krise over hele landet. Det har vi faktisk ikke nå, men vi har krise der hvor ledigheten er stor, og det har vi aldri underslått. Hvis Arbeiderpartiet fortsetter å sitere halvparten av en setning for å si at det er det vi bygger politikk på, ja da har de jommen min santen lite politikk å bygge på.

Presidenten: Debatten i sak nr. 1 er dermed omme.

Sak nr. 2 [11:29:37]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Torgeir Knag Fylkesnes om nødvendige regelendringer og tiltak for å sikre flere minoritetsspråklige formell utdanning og arbeid raskt (Innst. 190 S (2015–2016), jf. Dokument 8:15 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Eirin Sund (A) [11:30:33] (ordfører for saken): Først av alt har jeg lyst til å takke komiteen for godt samarbeid i sakens anledning. Så ønsker jeg helt først å fremme forslaget som ligger i dokumentet, et mindretallsforslag fra SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet, som sier at vi «ber regjeringen foreslå nødvendige regelendringer og tiltak for å sikre at minoritetsspråklige får mulighet til å kombinere ulike ordninger som språkopplæring, introduksjonsordning og andre ordninger med formell utdanning og arbeid – etter modell fra forsøkene med opplæringstilbud for helsefagarbeidere i Røros og Gløppen kommuner».

Så regner jeg med at flertallet redegjør for sitt syn.

Det forslagsstillerne peker på, er behovet for å bruke både tiden og pengene mer effektivt når flyktningene skal integreres og få opplæring og utdanning i Norge, og at nødvendig fleksibilitet i hele systemet som har ansvar for integrering, utdanning og arbeid, er vi nødt til å få til. I tillegg er det nødvendig å se på endringer i bosettingsordningene.

Vi må alle bidra til å forene de kreftene som ønsker å bidra til god integrering. Vi må ikke bidra til splid og nøre opp under frykt og usikkerhet. Dette er utrolig viktig for å lykkes med integrering av dem som får innvilget opphold, og som skal i gang med sitt liv som bidragsyter i Norge.

En forutsetning for integrering er grunnleggende verdier som over generasjoner har formet det norske samfunnet: demokrati, rettsstat, menneskerettigheter, likestilling og likeverd. Staten, kommunene, frivilligheten og den enkelte har en viktig rolle, som sørger for at vi alle skal lykkes. De som kommer til Norge, representerer en ressurs hvis vi gir dem muligheten til å lykkes. Vi skal stille krav, og vi skal stille opp. Vi må sørge for at alle som blir en del av den norske samfunnskontrakten, gjør sin plikt, og kan da kreve sin rett.

Et organisert arbeidsliv, likestilling og inkludering er nøkkelen for å styrke den norske samfunnsmodellen og skape et samfunn med små forskjeller mellom folk. Det klare utgangspunktet er at alle skal gjøre sin plikt og kreve sin rett, men da trenger vi også en politikk som legger til rette for at flere kommer i jobb, og en integreringspolitikk som inkluderer. Nyankomne flyktningers bidrag skal fremmes og stimuleres. Det må ikke vanskeligjgjøres, heller ikke gjennom enkel retorikk.

Det er veldig viktig å inkludere flyktninger med oppholdstillatelse i det ordinære arbeidslivet så fort som mulig. Nav må bruke regelverket fleksibelt for å få folk i aktivitet.

For at flyktninger med oppholdstillatelse skal kunne

tjene til livets opphold, er det ikke nok å kreve at man skal innrette seg og lære norsk. Fellesskapet må også legge til rette for at vi lykkes. Derfor er det viktig at regelverket knyttet til introduksjonsprogram, norskopplæring og arbeid praktiseres, og at det etterleves, men at det også blir fleksibelt. Det er også viktig at alle som kommer fra en tilværelse med liten eller ingen utdanning, får et tilbud tilpasset sitt nivå. Det er avgjørende for integreringen at man ikke tvinges inn i et utdanningsløp som det er urealistisk å klare, på samme måte som vi snarest mulig må kartlegge nyankomne flyktingers kompetanse og høyere utdanning som kan brukes i arbeidslivet.

Så er det sånn at det er en særlig utfordring i å få kvinner til å delta i arbeidslivet. Integrering er derfor ikke bare integrering, det er også en likestillingskamp. Her er det viktig at fellesskapet stiller krav til deltakelse, samtidig som vi er nødt til å stille opp. Her kan en videreføring av allerede eksisterende praksis og etablering av nye kurs, som Jobbsjansen og Ny sjanse, som er rettet mot kvinner, bli viktige. Vi må også dra nytte av sånne ordninger ved å gjøre aktivt bruk av innspill fra kvinnene som deltar i sånne program. Da kan vi lære mer om hvordan flere kvinner kan komme ut i jobb. Men fleksibilitet i de ordningene som finnes nå, og endringer i regelverket er vi nødt til å få for å klare det viktige integreringsarbeidet.

Presidenten: Representanten Eirin Sund har tatt opp forslaget hun selv refererte.

Bente Stein Mathisen (H) [11:35:28]: Det er viktig å ha et sterkt fokus og stort trykk på å legge til rette, slik at alle som har arbeidsevne og står utenfor arbeidslivet, kommer i jobb. Det gjelder flyktinger, innvandrere, de som har blitt arbeidsledige, og mennesker med redusert arbeidsevne som trenger noe tilrettelegging. Arbeid er viktig for alle som kan jobbe. Det handler om selvspekt og livskvalitet.

Det er et ordtak som sier: «Lediggang er roten til alt ondt», og det er mye sant i det. Det å sitte uvirksom og ikke ha noe å gjøre går faktisk på helsa løs. Det oppleves meningsløst og deprimerende.

Derfor er det viktig at vi utnytter tiden og pengene effektivt i opplæring og kvalifisering av flyktinger og innvandrere som kommer til landet vårt og får opphold her. Språkopplæring er viktig og også større fleksibilitet i regelverket som regulerer introduksjonsprogram, utdanning og Navs ulike ordninger.

Som statsråden refererer til i sitt svar til komiteen, vil det komme en melding til Stortinget om livslang læring og utenforskap denne våren. Meldingen retter seg mot voksne med svake grunnleggende ferdigheter, lav utdanning eller som ikke får sin utdanning godkjent, og som står i fare for å falle ut av eller har falt ut av arbeidslivet. Innvandrere er en sentral del av denne målgruppen. Meldingen er utarbeidet i fellesskap av Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Målet er å få til en mer samordnet og helhetlig politikk og forbedre ordningen i hver sektor, slik at tjenestetilbudet blir mer samordnet, for det er viktig med mer fleksibilitet.

Det gjøres mye bra som kanskje ikke er så godt kjent, og som derfor bør deles. Vi har et næringsliv og bedrifter som tar samfunnsansvar og bidrar til at flere innvandrere kommer inn i arbeidslivet. Jeg har lyst til å nevne Telenor. De har i samarbeid med Nav utarbeidet et program som heter Telenor Open Mind Integration. Programmet retter seg mot innvandrere med høy utdanning fra den ikke-vestlige verden. Mange av disse opplever kun å få jobbe som taxisjåfører eller renholdere. Programmet er en målrettet opplæring i kommunikasjon, prosjektarbeid og kulturforståelse, og hvilke utfordringer folk fra ikke-vestlig verden har i møte med norsk arbeidsliv og vår væremåte. Deltagerne får verdifull kunnskap og reell arbeidserfaring i Telenor eller i bedrifter som Telenor samarbeider med. De får innføring i uformelle og formelle regler i norsk arbeidsliv og opplæring og bistand i jobbsøking. Det er et vinn-vinn-prosjekt: Bedriftene får tilgang på god arbeidskraft, deltagerne får vist hva de kan, og samfunnet får brukt tilgjengelig arbeidskraft, som skaper verdier.

Telenor på Fornebu har truffet blink. Integrationsprogrammet er en kjempesuksess. Av dem som har søkt og blitt tatt opp i programmet, har tre av fire fått vanlig jobb eller startet egen bedrift. Et eksempel er Izzy. I løpet av 18 måneder i Norge fikk han 125 avslag på jobbsøknader, før han etter kort tid på Telenor Integration-programmet fikk jobb. Izzy er et funn, sier sjefen hans.

Samarbeid med det ordinære arbeidslivet er en suksessfaktor for å lykkes, og regjeringen vil derfor styrke ordningen med arbeidspraksis og arbeidstrening innenfor ordinært arbeidsliv, motivere arbeidsgivere til i større grad å ta sjansen på å ansette dem man i utgangspunktet er litt usikker på, ved å tilby ulike tilretteleggingsordninger, øke bruken av lønnstilskudd, innføre et nytt inkluderingsstilskudd som skal dekke utgifter som arbeidsgiver påføres ved utplassering av tiltaksdeltagere, og etablere en ny oppfølgings- og tilretteleggingsavtale som sikrer både arbeidsgiver og tiltaksdeltager oppfølging og kontaktperson i Nav.

Skal vi lykkes med å inkludere flere som strever med å komme i arbeid, må alle være med og bidra. Vi må dele de gode eksemplene, og vi trenger faktisk flere bedrifter som ser muligheter og ikke begrensnings.

Helge André Njåstad (FrP) [11:39:17] (leiar i komiteen): Eg er glad for at integreringsforliket i Stortinget slår tydeleg fast at det er ein samanheng mellom talet på innvandrarar Noreg tek imot, og kor stor sjanse me har for å lykkast med integreringa. Det aller viktigaste integreringstiltaket er ein restriktiv innvandringspolitikk, og er det ein ting den noverande situasjonen med halvering av oljepriisen har vist oss, er det at arbeid ikkje kan vedtakast, men må skapast.

Deltaking i arbeidslivet er heilt avgjerande for å få til ei god integrering. Arbeidslivspolitik, næringslivspolitik og innvandringspolitikk dannar difor grunnlaget for ein god integreringspolitikk. Ei for rask innvandring fører ikkje berre til at me får mangel på arbeidstilbod, men kan òg føra til fleire andre utfordringar for vårt samfunn,

t.d. utfordringar knytte til opplæring i norske normer og verdier.

Samtidig er me nøyde til å jobba for at dei innvandrarene som sannsynlegvis får permanent opphald i Noreg, får bistand til å koma seg inn på arbeidsmarknaden. Velferdssamfunnet er avhengig av at me klarar å auka arbeidsdeltakinga i fleire innvandrargrupper. Me ønskjer nemleg å skapa fleire skattebetalarar og færre trygdemottakarar blant dei gruppene.

Me må utnytta tida og pengane effektivt i opplæring og kvalifisering av flyktningar som får opphald i Noreg. Det er viktig å sørgja for ei god gjennomføring av introduksjonsprogram, utdanning og arbeidsmoglegheiter. Samtidig bør me i alle samanhengar understreka at vellykka integrering er avhengig av innsats frå den enkelte flyktning sjølv. Eg vil åttvara mot å skapa eit inntrykk av at staten skal løysa alle problem flyktningar og asylsøkjarar møter i kvardagen. Dersom ein buset seg i eit land med ein annan kultur og eit anna språk, bør me som samfunn vera tydelege på at flyktningane sjølve må leggja ned ein betydeleg eigeninnsats for å læra seg det norske språket og vår kultur.

Regjeringa skal våren 2016 leggja fram ei melding for Stortinget om livslang læring og utanforskap, ei integreringsmelding. Meldinga rettar seg mot vaksne med svake grunnleggjande ferdigheiter, låg utdanning eller som ikkje får utdanninga si godkjend, og som står i fare for å falla ut av eller allereie har falle ut av arbeid. Innvandrare er ein sentral del av denne målgruppa. Målet er å utvikla ein meir samordna og heilskapleg politikk som skal bidra til at fleire får ei stabil tilknytning til arbeidslivet. Regjeringa vil gjennom denne meldinga fremja tiltak som skal forbetra ordningane i kvar sektor, og skal gjera at tenestetilbodet blir meir samordna. Denne meldinga vil utgjera eit solid fundament for å diskutera denne typen integreringsutfordringar, og eg ser fram til den debatten som Stortinget vil ha når me har fått meldinga.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:42:08]: Kristelig Folkeparti støtter intensjonen som forslagsstillerne har i denne saken, om å forbedre rammene og regelverket for integreringsarbeidet, slik at vi kan bruke tiden og pengene mer effektivt når flyktninger skal integreres.

Vi tror på mer fleksible måter å kombinere språkopplæring og arbeid eller arbeidspraksis på. Det kan være en nøkkel for å komme videre. For veldig mange vil språkopplæringen gå mye raskere dersom man får lære norsk i samspill med andre, kolleger, på en arbeidsplass framfor kun å sitte ved en skolepult. Vi viser i den forbindelse til at det i asylforliket på Stortinget mellom regjeringspartiene, Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ble enighet om at regjeringen skal vurdere mulighetene for i større grad å kombinere arbeid og språkopplæring.

Kristelig Folkeparti mener også at man må se nærmere på reglene og praksis for innvilgelse av midlertidig arbeidstillatelse. I dag blir altfor mange asylsøkere sittende passive i mottak. Det virker destruktivt, og det gjør det ikke lett å leve et verdig og meningsfylt liv. Dersom vi slipper flere inn i arbeidsmarkedet, vil det lette integreringen og spare Norge for millioner av kroner. Dagens ordning pas-

siviserer og gjør det vanskelig å bli uavhengig av offentlig støtte.

Forslagsstillerne viser også til at det flere steder i landet er i gang et fire års løp for utdanning av helsefagarbeidere, som både skal sørge for nok helsefagarbeidere og bidra til at fremmedspråklige kommer i arbeid og kan forsørge seg selv. Dette er veldig interessante ordninger, som man absolutt bør legge til rette for gjennom et mer fleksibelt regelverk.

Kristelig Folkeparti ønsker også å se nærmere på Navs betydning. Det er en viktig institusjon, og de må få tilført den kompetanse og de midler som trengs for å få folk raskest mulig ut i arbeid, slik at nye landsmenn kan få bidra i samfunnet på en god måte. Jeg vil også utfordre næringslivet til å se på disse mulighetene og åpne opp for at de kan ta inn lærlinger og praktikanter og ellers ha fadderordninger, slik at folk som har en kompetanse, kan få møte lignende kompetanse i Norge og komme raskere i arbeid. Jeg vil også peke på kommuner og fylkeskommuners ansvar for å tilrettelegge for prosjekter der de kan utføre viktige samfunnsoppgaver. Det er nok å ta tak i.

Regjeringen har varslet en melding om integreringspolitikk i løpet av våren der asylforliket følges opp. Kristelig Folkeparti forventer at regjeringen i den forbindelse vil foreslå nye og fleksible muligheter for å kombinere arbeid og språkopplæring. Vi håper også regjeringen vil vise vilje til å gjøre det lettere å få midlertidig arbeidstillatelse. For øvrig ligger det jo inne klare bestillinger i asylforliket. Dette arbeidet haster, og Kristelig Folkeparti ser fram til behandlingen av integreringsmeldingen i Stortinget.

Når det gjelder bosettingsordningen, ønsker Kristelig Folkeparti å opprettholde den avtalebaserte norske modellen. Samtidig viser vi til asylforliket, der regjeringen har forpliktet seg til å se på nye incentivordninger, slik at kommunene kan få folk raskere bosatt.

Situasjonen i dag er imidlertid slik at flere kommuner står klare til å ta imot, men vi er i tvil om UDI klarer å ferdigbehandle nok saker som resulterer i oppholdstillatelse. Regjeringen må nå sørge for at UDI i større grad prioriterer vel funderte asylsøknader, slik at de ikke blir en propp i det bosettingsarbeidet som kommunene er i stand til å utføre.

Så vil jeg – litt frimodig – si at Karmøy kommune på mange måter har lyktes i en del av integreringsarbeidet. Jeg er invitert dit på fredag, til voksenopplæringscenteret. De har lang erfaring, de ser utfordringer, og de har en kompetanse på dette med å gi optimal opplæring. Jeg ser fram til å få tips fra dem som har skoen på, og som vet hvor den trykker. Det kan være mange gode ideer å ta med seg. Kristelig Folkeparti vil bidra til det og på en konstruktiv måte være med.

Ellers støtter jeg det som ble sagt av representanten Eirin Sund, at det er viktig med kartlegging av den ressursen som disse nye folkene har. Det er en human kapital som vi ikke har råd til å gå glipp av, og som vi må forvalte på en klok måte, til landets beste.

Heidi Greni (Sp) [11:47:24]: Representantene bak dette forslaget, Karin Andersen og Torgeir Knag Fylkesnes, peker i sin begrunnelse for forslaget på at det er behov

for å bruke både tiden og pengene mer effektivt når flyktninger skal integreres. Det er en vurdering vi fra Senterpartiet gjerne stiller oss bak.

Forslagsstillerne viser til kommuner som har gått foran i utviklingen av nye modeller, og det viser seg at de fungerer. Røros og Gloppen har erfaringer som flere vil kunne ha nytte av. Alle kommuner som ønsker det, bør kunne sette i gang lignende ordninger. Der får innvandrerne utdanning før de er ferdige med språkopplæringen. Det er et spesialopplegg som er lagt opp slik at det er enkelt å kombinere, og samtidig får næringslivet i disse kommunene utdannet kompetanse som er sårt tiltrengt.

I integreringsavtalen, som flertallet her i Stortinget har stilt seg bak, og som vil danne utgangspunkt for integreringsmeldingen som er varslet i mai, er det en rekke tiltak under «Aktivitet og arbeid» som er beslektet med forslagene i dette representantforslaget.

Fra Senterpartiets side er vi utålmodige. Vi mener den varslede integreringsmeldingen må komme så fort som mulig, slik at vi får god tid til å behandle den i vårsesjonen, og slik at de økonomiske virkemidlene som nødvendigvis må følge tiltakene, kan behandles i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Senterpartiet la i sitt alternative budsjett for 2016 inn det vi kalte en «integreringsmilliard», for å møte utfordringene med å få bosatt flyktninger og for å få satt i gang effektive integreringstiltak ute i kommunene. Bedre og raskere igangsatt språkopplæring er noen av de første tiltakene som må på plass. Senterpartiet la i sitt forslag også inn økte budsjettmidler til Jobbsjansen og til et kvalifiseringsprogram for flyktninger.

Det er dessverre ikke slik at arbeidsplassene står og venter på nybosatte flyktninger rundt omkring i kommunene. Det er klart at det kreves initiativ fra flyktningene selv, men de må også gis oppbacking av mottaks- og tiltaksapparatet i kommunene, og arbeidsgiverne som gir praksisplass til innvandrere, må få den nødvendige støtten. Dette er helt påkrevet, hvis vi skal lykkes.

Senterpartiet støtter derfor det framsatte forslaget i representantforslaget. Vi mener regjeringen må komme tilbake til Stortinget med tiltak for å sikre at minoritetsspråklige får bedre mulighet til å kombinere språkopplæring og arbeid. Når flertallet ikke støtter forslaget her i dag, forventer jeg at man i den integreringsmeldingen som presenteres for Stortinget, vil komme med forslag til tilsvarende tiltak, og ikke minst må man i revidert nasjonalbudsjett, som skal behandles i Stortinget, sørge for at det settes inn nødvendige midler til oppfølging av disse tiltakene. Vi har ingen tid å miste.

André N. Skjelstad (V) [11:51:06]: Det er mange gode eksempler, Røros og Gloppen, som forrige representant pekte på, men også mange andre steder i landet.

God tilrettelegging for arbeid i kombinasjon med språkopplæring er nøkkelen til god integrering. Passivisering i mottak over lengre tid er ødeleggende for god integrering. Det er med flyktninger som med oss andre – er vi for lenge borte fra arbeidsmarkedet, blir det vanskeligere å komme tilbake. Derfor må vi intensivere inn-

satsen for raskere integrering i arbeids- og samfunnslivet.

Vi er derfor glad for at et bredt flertall på Stortinget før jul i fjor ble enige om en rekke tiltak på området, og vi forventer at regjeringen følger opp i den varslede integreringsmeldingen som kommer i vår. Venstre støtter intensjonen i forslaget som er lagt fram, men vi er avventende til hva som foreslås i integreringsmeldingen.

I integreringsforliket fra desember var det bred enighet om at en må ta et større grep innenfor språkopplæringen og introduksjonsprogrammet, samt sikre bedre tilrettelegging for arbeid gjennom kartlegging av kompetanse, bruk av arbeidspraksis uten lønn, osv. Det er åpenbart at det er behov for ulike løp med hensyn til både språkopplæring og tilrettelegging for arbeid. Det er derfor viktig at vi får oversikt over hva slags kompetanse asylsøkerne som i dag sitter i mottak, har. Mange mener mye, men vi vet ennå svært lite om det. Kanskje sitter det i dag leger og sykepleiere, som enkelte kommuner har et skrikende behov for, på mottak? Det vet vi ikke per i dag.

Så er det viktig at vi erkjenner at vi ikke kan ha samme opplæringsløp for alle. Vi må heller ha som utgangspunkt at hver enkelt har ulik kompetanse fra før. Videre er det viktig å få tidlig oversikt over den kompetansen, og at man kan starte prosessen med å få godkjent utdanning fra utlandet og få avklart hva slags tilleggsutdanning som eventuelt er aktuell for å gå inn i det norske arbeidslivet.

Selv om antallet asylsøkere i Norge økte kraftig i fjor, er situasjonen fullt ut håndterbar, men det kreves at en gjør de riktige grepene. Får vi ikke til integreringen, kan vi få langvarige utfordringer. Og det er ikke til å komme fra at det er ulikt hvordan kommuner kan håndtere dette, det er ulikt ut fra størrelsen på kommunene, og det er ikke minst ulikt ut fra hvilken type kompetanse som finnes ute i landets kommuner. Jeg skal ikke si at dette er et voldsomt godt argument for å se på større kommuner, men det er definitivt en del av det med hensyn til å se på en bredere kompetanse, for dette vil være en utfordring. Hvis vi ikke lykkes i større grad med en kommunereform, vil dette være en av de utfordringene vi har framover – hvis vi ikke gjør noe med dagens kommunestruktur. Det er derfor viktig at vi kommer i gang, og at flyktninger får komme i gang med integreringsprosessen. Lykkes de, lykkes også vi.

Karin Andersen (SV) [11:54:17]: Mennesker er den viktigste ressursen et land kan ha, mye viktigere enn olje. Nå kommer det mange med vonde opplevelser, men også store ressurser, til Norge. Derfor har SV vært opptatt av å se på hva de kommunene som har gjort et veldig godt arbeid på dette området, har gjort. Det de har gjort, er at de har kombinert kommunens behov med innflytternes behov, og sett på hvordan de kan rigge en opplæring som gjør at man også får formell kompetanse på den tida man bruker på språkopplæring og på introprogram. For å få det til har de måttet søke om unntak fra diverse regler både her og der, men de har lyktes.

Det er sikkert flere enn meg som så programmet på NRK fra Gloppen, der nyutdannede helsefagarbeidere – den som ble intervjuet, var fra Eritrea og mann, og det

trengs absolutt også flere menn inn i helsefagarbeideryrket rundt omkring – hadde gjennomført dette med glans. Så ber altså Nav-lederen i Sogn og Fjordane oss om å være så snille å endre disse reglene, sånn at flere kan gjøre dette. Trondheim har gjort det, Røros har startet nå, jeg vet at også Florø har startet, så det er mange som holder på med dette. Dette er ikke noe som SV har funnet på. Dette er det kommunene som driver integreringsarbeid, som har funnet på, og de statlige etatene som skal være en del av dette, har bedt oss om å være så snille å forandre reglene – for det funker.

Dette handler selvfølgelig om nyankomne flyktninger, men det kan også være et utdanningsløp som kan passe godt for dem som har vært her, og som ikke har kommet i arbeid ennå. Til nok en liten oppmuntring: Den som vil, kan gå inn på SSB og se på noe av det nyeste som ligger der. De kan melde at i 2014 var 90 pst. av de mindreårige afghanerne som kom til Norge for noen år siden, i arbeid eller under utdanning. Det er et helt annet bilde enn det som forsøkes skapt ellers i debatten. Det handler om at man klarer å kombinere et håp om et bedre liv og et ønske om å bidra, for det har jo de som kommer. De har et veldig ønske om å bidra, men da må vi ha opplegg som passer til dem.

I dag er det ofte sånn at man må gjennom en språkopplæring før man kan begynne på kvalifiserende opplæring, mens disse forsøkene viser at man lærer bedre norsk ved å kombinere det med et slikt løp som de f.eks. har på Røros nå. Der skriver de sjøl at elevene skal i løpet av fire år gjennomføre videregående utdanning med samme fag- og timefordeling som ordinære elever.

Det vanlige utdanningsløpet er to år på skole og to år som lærling, men disse elevene får altså vekslingsmodellen – to dager undervisning, tre dager i praksis i kommunehelsetjenesten. Det har også fordret et samarbeid med to fylkeskommuner, med næringslivet, med helsevesenet og med andre bedrifter. Så ja, det kan godt hende at man skal slå sammen kommuner her, men det handler om at man skal kunne samarbeide om en felles oppgave, og at man må fjerne de reglene som gjør at man ikke får det til, når det er noe som lykkes.

Det er mange forslag som trengs på integreringsfeltet. SV har fremmet Representantforslag 29 S for 2015–2016, som også ligger til behandling, med 51 forslag. I tillegg til det har vi stemt for alle av flertallets forslag bortsett fra ett, og det er å gjøre familiegjennforening vanskeligere, for det er et elendig integreringstiltak. Så det er mange ting som må gjøres her, men dette er et lite endringsforslag, og fra Kunnskapsdepartementet har det kommet en proposisjon om en del endringer som går i samme retning, og litt inn på det samme, men som etter mitt syn ikke går langt nok.

Jeg er litt forundret over at dette blir gjort til en sak som må utsettes veldig lenge, når forsøkene i praksis viser så gode resultater. Jeg håper statsråden kan bidra til at dette kan få litt forgang, for hvis det er sånn at alle små og store endringer må vente på en stor stortingsmelding, som så må vente på svære utredninger om lovverk og regelverk, går dette altfor smått. Vi mister for mye tid, det koster for mye penger, og færre kommer til å lykkes. Det er som flere

har sagt: Dess lenger man blir sittende passiv og kanskje må gå gjennom utdanning, kompetanseheving eller andre typer ting som ikke virker, dess færre kommer til å klare seg godt.

Statsråd Sylvi Listhaug [11:59:31]: Meldingen «Fra utenforskap til ny sjanse – Samordnet innsats for voksnes læring» ble fremlagt 19. februar i år. Jeg mener den nevnte meldingen langt på vei imøtekommer forslagsstillernes ønske om økte muligheter for formell utdanning for flere innvandrere.

Målgruppen for meldingen om utenforskap og voksnes læring er voksne som har lite utdanning eller svake ferdigheter. Målet er at en mer helhetlig politikk skal bidra til at flere får kompetanse som gjør at de kan komme i stabilt arbeid. Vi vet at mange har utfordringer på tvers av sektorlinjer, og regjeringen har derfor lagt vekt på at tjenestene i utdanningssektoren, arbeidsmarkedssektoren og på integreringsområdet må tilpasses individuelle, reelle behov for kompetanse, være fleksible og tilpasses voksnes liv.

Regjeringen foreslår å rette hovedinnsatsen mot bedre opplæring for voksne med svake grunnleggende ferdigheter, bedre muligheter for videregående opplæring og bedre kvalitet i de særskilte tilbudene til voksne innvandrere.

På integreringsområdet har regjeringen gjennom denne meldingen foreslått forbedring av både introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. I en situasjon som preges av et høyere antall deltakere, høye krav til kompetanse i arbeidsmarkedet og økt arbeidsledighet, må ordningene være effektive, ha høy kvalitet og gi deltakerne bedre mulighet til å skaffe seg en kompetanse som er etterspurt i arbeidslivet. Vi har derfor lansert tiltak som skal sørge for en mer ordinær utdanning som del av ordningene, og som skal øke arbeidsrettingen av introduksjonsprogrammet.

Forsøk med å kombinere opplæring etter henholdsvis opplæringsloven og introduksjonsloven og en gjennomgang av disse lovverkene skal bidra til bedre samordning mellom sektorene. Gjennom den kommende meldingen til Stortinget om integreringspolitikk vil vi utvikle ordningene videre, men rette tiltakene særlig inn mot situasjonen med et høyere antall asylsøkere og flyktninger.

Videregående opplæring, spesielt fag- og yrkesopplæring, øker mulighetene for å få et stabilt fotfeste i arbeidslivet. Framskrivningen av behov for kompetanse tilsier at etterspørselen etter personer med yrkesfaglig utdanning vil øke. I meldingen om utenforskap og voksnes læring foreslår regjeringen derfor flere ting som skal bidra til at flere voksne får delta i videregående opplæring.

Regjeringen vil i samarbeid med partene i arbeidslivet etablere en alternativ vei til fag- og svennebrev for ufaglærte i arbeidslivet. Videre vil regjeringen sette i gang forsøk med modulstrukturert opplæring for voksne i utvalgte yrkesfaglige utdanningsprogram. Slik opplæring i mindre enheter skal gjøre det mer overkommelig for flere å delta i opplæring. Det vil også gjøre det enklere å kombinere utdanning med arbeid, som etterspørres i forslaget.

Mange arbeidssøkere vil ha behov for videregående opplæring for å få en stabil tilknytning til arbeidslivet.

Regjeringen ønsker å prioritere yrkesrettet opplæring innenfor Navs opplæringstiltak. Gjennom innføring av et to-årig opplæringsløp vil flere voksne som faller utenfor dagens lovverk, kunne få tilbud om yrkesfaglig utdanning. Dette er et opplæringstilbud som vil gjøre det lettere for Nav å samarbeide med fylkeskommunen om et lengre fagopplæringsløp. Fleksible ordninger som tillater voksne å ta opplæring i form av moduler, vil også kunne gjøre det enklere for Nav å benytte tilbudet om videregående opplæring som tiltak for arbeidssøkere.

Meldingen om utenforskap og voksnes læring signaliserer videre at det skal utvikles et bedre kurstilbud i norsk-opplæring for innvandrere som trenger det, og som ikke har rettigheter etter introduksjonsloven. Tilbudet om kurs i grunnleggende ferdigheter skal også styrkes.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirin Sund (A) [12:03:38]: Jeg synes det er bra at statsråden er enig i at vi må utnytte både tid og penger effektivt i opplæringen og kvalifiseringen av flyktingene som kommer til landet, og som får opphold her. Jeg synes også det er betryggende at statsråden erkjenner behovet for å legge inn fleksibilitet i regelverket.

Men mitt spørsmål blir egentlig en oppfølging av det veldig gode innlegget fra representanten Karin Andersen, som påpeker hvor lite som egentlig skal til, og som vil ha stor betydning. Da er spørsmålet: Vil statsråden lytte til dem som jobber med dette, og som peker på at regelverket gjør det vanskelig å tilpasse opplæringstilbudet, og at en er nødt til å få til et mer fleksibelt regelverk? Da vil en kunne utvide tilbudet, og det kan en ikke sånn som det er i dag. Vil statsråden lytte og gjøre noe med det?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:04:34]: Jeg synes det er veldig viktig å være rundt om og treffe dem som faktisk jobber med integrering i det daglige, og få innspill fra dem, for de ser hvor skoen trykker. Jeg har så langt reist rundt i flere kommuner og fått veldig gode innspill på det. Det som jeg ser, er at det aller viktigste er at en greier å se enkeltindividet og lage en ramme rundt vedkommende og et opplegg som er i tråd med det den enkelte ønsker, og det er de kommunene som virkelig lykkes.

Så er det sånn at der regelverket står i veien, må vi gjøre noe med det. Det er ikke noe mål for denne regjeringen å ha et rigid regelverk som skal sette en stopper for å få til en effektiv integrering – tvert imot. Så dette er ting vi vil se på i forbindelse med integreringsmeldingen og for så vidt i det daglige arbeidet, for å se hvordan vi kan forenkle hele systemet. Det tar vi virkelig med oss, og vi kommer til å jobbe for å få til forenklinger.

Heidi Greni (Sp) [12:05:43]: Statsråden viser til Navs etablering av et toårig yrkesrettet opplæringstiltak som er rettet mot arbeidssøkere med svake kvalifikasjoner. Det er sikkert et godt tiltak, men spørsmålet er om det tilrettelegges slik at det i større grad skal være mulig å kombinere språkopplæring med arbeidsrettede tiltak. Det er det som etterlyses i dette representantforslaget.

Mener statsråden at de tiltakene som planlegges gjennomført gjennom Nav, i tilstrekkelig grad ivaretar forslaget om at minoritetsspråklige elever får mulighet til å kombinere språkopplæring med arbeidsrettede tiltak?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:06:21]: Det er det vi ønsker å legge til rette for nå, at også Nav-systemet skal bli mer fleksibelt knyttet til at en både kan ha språkopplæring og at en kan kombinere det med arbeidstrening. Det er det samme som jeg mener er veldig viktig i introduksjonsordningen nå. Det er stor frihet for kommunene til å utvikle tilbud innenfor introduksjonsordningen, men jeg er nok enig med dem som sier at i mange kommuner består introduksjonsordningen først og fremst av at du sitter i et klasserom og driver med språkopplæring. Så jeg tror at noe av det viktigste vi må gjøre, er å få til en kombinasjon av dette, både gjennom introduksjonsordningen og gjennom at Nav-systemet legger til rette for at en skal kunne få til det.

Karin Andersen (SV) [12:07:14]: Statsråden viser til Meld. St. 16 for 2015–2016 og de ulike forslagene som kommer der. Det er veldig bra, og vi har sagt at vi er veldig enig i det. Poenget er at det haster litt, og en stortingsmelding er ikke noen lovendring. Det trengs faktisk regelendringer for å få dette til. Hvor raskt kan regjeringen komme med dette? Tida går, og man jobber – for å si det sånn – langsomt, og mye langsommere med integreringstiltakene enn med innstrammingsforslagene, og det er jo integreringsforslagene som kommer til å gjøre at flere av dem som faktisk får bli i Norge, kommer til å kunne klare seg.

Det andre spørsmålet jeg har, handler om introduksjonsordningen. Det er viktig, som statsråden sier, å individtilpasse den, og da blir det også viktig at introduksjonsordningen har åpninger for å forlenge den utover to år, for ved hjelp av litt lengre opplæring, sånn som de fleste av oss har trengt for å få ordentlig opplæring, slik at en kan få jobb, kan man lykkes med flere.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:08:21]: Det er sånn med introduksjonsordningen også nå at du kan bruke mer enn to år dersom det er nødvendig, det er en åpning for det i loven. Men vi ser også at det er nødvendig å gå gjennom lovverket for å se på hvordan vi ytterligere kan gjøre det mer fleksibelt for kommunene, og for så vidt vise enda tydeligere fram de mulighetene som ligger der.

Når det gjelder prioriteringene her, var det et stort flertall som før jul var enig om at vi måtte prioritere å få til innstramminger fordi det var en ganske prekær situasjon med veldig stor tilstrømming til Norge. Derfor har vi prioritert det, men vi har også prioritert arbeidet med en integreringsmelding. Det er et omfattende arbeid å skrive en stortingsmelding, som vi nå gjør i – det jeg vil kalle – ekspressfart, og som blir et veldig viktig dokument som Stortinget skal få behandle når det kommer i mai. Så vi jobber her langs flere spor fordi vi ønsker å lykkes med å få til en bedre integrering enn det vi har greid så langt.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [12:09:35]: Disse flyktningene som får opphold i landet vårt, kommer ikke fra et vakuum, de kommer fra et samfunn der de har bidratt når det gjelder landbruk, håndverk, næring, handel, akademia, helse- og sosialfeltet, og de har stor erfaring, de har variert erfaring, selv om det er en annen kultur.

I Kristelig Folkeparti har vi en sak og et forslag om introduksjonsjobb. Går det an å koble på eller belønne næringslivet på en slik måte at de som har kompetanse innen et område, kan bli koblet på en bedrift hvor man har tilsvarende eller beslektet kompetanse, og det dermed kan oppstå nye ideer, vi får flere hender i arbeid, språkopplæringen vil gå fortere, osv.? Så det konkrete spørsmålet: Belønningsordning for en slik fadderordning, synes ministeren det er en god idé?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:10:34]: Det er mange gode ideer vi skal vurdere fram mot framleggelsen av integreringsmeldingen, og der må vi ta stilling til en rekke forslag, og dette er ett innspill i den diskusjonen. Jeg er helt enig i at det er ingen som kommer fra et vakuum, men det er også sånn at mange kommer fra samfunn som er veldig annerledes enn det norske. Det å komme fra f.eks. Afghanistan inn i det norske samfunnet er en lang reise, ikke bare i fysisk forstand, men også når det gjelder måten vårt samfunn er bygd opp på.

Jeg er helt enig i at det å bruke erfaringer er viktig, og derfor er jeg glad for at vi nå i løpet av året får på plass en sånn type kompetansekartlegging, der personene selv gjennom sin smarttelefon eller gjennom pc får gått gjennom hva slags erfaring de har fra før. Jeg var i Steinkjer, og der hadde de et eksempel på det. Det var en person – jeg tror han var fra Afghanistan – som hadde vært bilmekaniker der, med ganske annerledes biler, utstyr og alt sånt, men det var en veldig god plattform til å komme inn på et bilverksted og få opplæring og språkopplæring der.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [12:11:53]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Sveinung Rotevatn, Iselin Nybø, Karin Andersen og Ingunn Gjerstad om å opne for moglegheit til å erverve dobbelt statsborgarskap (Innst. 189 S (2015–2016), jf. Dokument 8:10 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Heidi Greni (Sp) [12:12:42] (ordfører for saken): Representantene Karin Andersen, Ingunn Gjerstad, Iselin Nybø og Sveinung Rotevatn har fremmet forslag om endringer i statsborgerskapsloven, slik at det åpnes for muligheten til å erverve dobbelt statsborgerskap. I begrunnelsen vises det til at det for mange med sterk tilknytning til flere land er vanskelig å skulle si fra seg sitt opprinnelige statsborgerskap ved søknad om statsborgerskap i Norge. Det vises til at det i mange land – omtrent halvparten på verdensbasis – er åpnet for dobbelt statsborgerskap.

Stortinget har tidligere behandlet spørsmålet om rett til dobbelt statsborgerskap. Flertallet i statsborgerutvalget, som la fram sin innstilling i en offentlig utredning i 2000, gikk inn for at det skulle være mulig med dobbelt statsborgerskap. Stortinget fastslo imidlertid ved sin behandling av Ot.prp. nr. 41 for 2005 at man skulle opprettholde prinsippet om ett statsborgerskap. Flertallet den gang begrunnet sitt syn med at dobbelt statsborgerskap kunne skape problemer med tanke på å gi diplomatisk beskyttelse som norske borgere har krav på. Flertallet mente også at det er prinsipielt uheldig å ha de rettigheter og plikter som statsborgerskap innebærer, i mer enn ett land.

Komiteen har innhentet statsrådens vurdering av representantforslaget. Statsråd Horne sier hun ser det som viktig at tildeling av statsborgerskap skal henge høyt, og at hun mener Stortingets begrunnelse for å avvise dobbelt statsborgerskap ved behandlingen av spørsmålet i 2005, fortsatt er gyldig. Statsråden viser for øvrig til statsborgerskapslovens bestemmelser om at det kan gjøres unntak fra kravet om å frasi seg det tidligere statsborgerskapet dersom det anses rettslig eller praktisk umulig, eller av andre grunner framstår som urimelig.

Statsråden viser dessuten til at representantenes forslag om å lempe på språkkravene til danske og svenske statsborgere som søker norsk statsborgerskap, allerede er hensyntatt i gjeldende bestemmelser. Der heter det at nordiske borgere som forstår det norske eller samiske språket, ikke er omfattet av språkkravene i statsborgerskapsloven.

Våre naboland Danmark, Sverige og Finland har innført bestemmelser som åpner for dobbelt statsborgerskap. I komiteens åpne høring ga de som hadde bedt om å få møte komiteen, bred støtte til forslaget om dobbelt statsborgerskap. Det ble bl.a. vist til at den norske statsborgerskapsloven gir størst utfordringer for personer med norsk bakgrunn som oppholder seg lenge i utlandet på grunn av arbeid eller familieetablering. Utlendinger som søker om norsk statsborgerskap, gis ofte anledning til dobbelt statsborgerskap fordi de ikke kan bli løst fra sitt opprinnelige statsborgerskap.

Komitéflertallet, bestående av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet, framsetter et forslag til vedtak hvor regjeringen blir bedt om å utrede hvordan hovedregelen om ett statsborgerskap slår ut i praksis i en mer globalisert verden, bl.a. ut fra arbeidsmuligheter, sikkerhetsvurderinger og kriminalitetsbekjempelse. Vi ber regjeringen vurdere om endringer i andre lover kan avhjelpe situasjonen for dem som i dag opplever ulemper ved prin-

sippet om ett statsborgerskap, og vi ber om en vurdering av hvilke konsekvenser en åpning for dobbelt statsborgerskap vil ha for plikter og rettigheter i Norge.

Flertallets forslag er en erkjennelse av at støtte til prinsippet om ett statsborgerskap ut fra de hensyn som Stortinget la til grunn ved behandlingen i 2005, bør vurderes opp mot andre hensyn, som familieetableringer på tvers av landegrensene, barns rettigheter i slike forhold og et mer globalisert arbeidsmarked.

Jeg tror vi vil være tjent med å få et bredt beslutningsgrunnlag for å ta stilling til et så viktig prinsipielt spørsmål som statsborgerrettigheter i Norge er. Derfor håper jeg Stortinget slutter seg til flertallets framsatte forslag til vedtak I fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet. Mindretallet fremmer forslagene i representantforslaget, og jeg regner med de vil gjøre rede for sitt syn selv.

Til slutt vil jeg takke for samarbeidet i komiteen i denne saken. Vi har bak oss et arbeid der jeg mener vi har fått mange gode innspill, og at de har blitt hensyntatt i det som til slutt ble våre konklusjoner.

Stein Erik Lauvås (A) [12:17:34]: Takk for en god og ryddig redegjørelse fra saksordføreren.

Det er ingen tvil om at dette har vært en sak som har engasjert. Jeg tror e-postadressene til samtlige stortingsrepresentanter har vært tatt i bruk en rekke ganger, og det har vært gjennomført møter med gode representanter for saken, som har ønsket at vi skal åpne for muligheten til dobbelt statsborgerskap. Det var også veldig tydelig fra dem som møtte i høringen til denne saken, at de ønsket en ordning med dobbelt statsborgerskap også i Norge, mente det ville være fornuftig på mange måter, og viste bl.a. til våre naboland, som har innført ordningen.

Det har selvfølgelig framkommet noen motforestillinger til forslaget, og derfor har vi – som saksordføreren på en måte sa – diskutert oss fram til, også i Arbeiderpartiet, at det ville være klokt å få en utredning om dette, og også om det kan være andre lovendringer som kan avhjelpe de utfordringene som oppleves ved at vi ikke har dobbelt statsborgerskap. I flertallsforslaget til vedtak I presiseres det også at utredningen må inneholde en vurdering av konsekvensene for en eventuell åpning for dobbelt statsborgerskap, og av hva det vil ha å si for den enkeltes rettigheter og plikter i Norge.

Jeg kan forstå at de som har brukt mye tid, mye krefter og engasjert seg sterkt i denne saken, er veldig utålmodige og ønsker raske svar. Nå kommer vi i hvert fall et stykke på veien, og da får oppfordringen være at de fortsetter sitt gode engasjement i saken, og så får vi alle håpe at vi kan få en endelig avklaring på dette i en ikke altfor fjern framtid.

Helge André Njåstad (FrP) [12:19:54] (leiar i komiteen): Eg òg vil først takka saksordføreren, Heidi Greni, for ei god utgreiing i saka, og for at ho har lost ho gjennom i komiteen på ein ryddig og god måte.

Dette spørsmålet var jo – som òg saksordføreren var inne på – grundig vurdert tilbake i 2005 både med ein NOU og ei stortingsbehandling som den gongen enda med at Stortinget var ueinig med utvalet og la til grunn at ein

ikkje skulle tillata dobbel statsborgarskap, altså den politikken som er gjeldande i dag, og som òg er den linja som Framstegspartiet stod for den gongen, og står for no.

Det er nemleg ein del utfordringar rundt ein statsborgarskap. Først vil eg seia at det med statsborgarskap er ei viktig sak, og den norske statsborgarskapen skal hengja høgt. Det me ser rundt dagens regelverk, sjølv om ein har den klare hovudregelen at dobbel statsborgarskap ikkje er tillaten, er at ca. halvparten av målgruppa likevel får behalda ein annan statsborgarskap i tillegg til den norske.

Debatten det siste året har òg vist oss ein god del nye problemstillingar. Det viste òg komiteen si høyring, der me fekk mange innspel og utsegner som viste dei utfordringane enkelte grupper har med dagens regelverk. Til dømes er det ikkje mogleg å ta frå ein borgar den norske statsborgarskapen dersom vedkommande ikkje også har ein annan statsborgarskap. Det er ei problemstilling som er vorte meir aktualisert i samband med debatten rundt norske framandkrigarar som utfører terrorhandlingar for t.d. Den islamske staten.

Samtidig er det ei rekkje prinsipielle argument som talar mot å tillata dobbel statsborgarskap, som dei aller fleste i høyringa gav uttrykk for at dei ønskte. Det viktigaste er jo at statsborgarskapen gjev viktige rettar og pliktar, og det er prinsipielt uheldig dersom den enkelte har desse pliktane og rettane i meir enn ein stat; spesielt retten til deltaking i nasjonal politikk bør innebera at det skal vera klart kor den primære politiske lojaliteten ligg. Det same gjeld òg militærtjeneste, der ein borgar i yste konsekvens kan vera forplikta til å kjempa i to ulike lands militærstyrkar samtidig.

Dobbel statsborgarskap kan vidare skapa problem med omsyn til å gje den diplomatiske beskyttelsen som norske borgarar har krav på. Spesielt vil det kunna oppstå problem om borgaren kan møte i sitt andre heimland viss ein har to statsborgarskap.

Det er ei rekkje både kryssande og motstridande prinsipp i denne debatten. Eg registrerer ut frå innstillinga at det truleg vil bli fatta eit vedtak om å be om ei utgreiing om dette temaet. Sjølv om Framstegspartiet ikkje står bak ønsket om å be regjeringa om å gjera dette no, vil me sjølv sagt venta på resultatet av den utgreiinga og vurdera vidare behandling når ho ligg føre. Uansett er eg glad for at veldig mange gjev uttrykk for at dette er kompliserte og viktige spørsmål, som same kva må vera gjenstand for ein grundig prosess, der ein får greidd ut alle sider. Så eg er veldig glad for at ein legg opp til eit sånt løp, fordi dette er kompliserte spørsmål som me vil koma tilbake til. Viss ei eventuell utgreiing blir gjort, vil me sjølv sagt vurdera ho grundig ved ei seinare anledning.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [12:23:40]: Spørsmålet vi har oppe til debatt i dag, skaper et stort engasjement hos mange, og jeg er sikker på at de fleste av oss representanter har fått en rekke henvendelser fra folk som er opptatt av at Norge nå må innføre dobbelt statsborgerskap som et grunnleggende prinsipp.

Kristelig Folkeparti har i utgangspunktet det samme standpunktet og den samme vurderingen som et bredt fler-

tall i Stortinget hadde sist saken var oppe til behandling i 2005, altså at vi ikke går inn for det. Det gjelder de begrensningene som dobbelt statsborgerskap gir for muligheten til å yte diplomatisk hjelp, særlig i saker om barne- bortføring og tvangsekteskap. Men vi anser det også som prinsipielt uheldig at man kan ha de rettighetene og pliktene som er knyttet til et statsborgerskap, i mer enn én stat.

Samtidig vil jeg holde fram at den grundige og saklige argumentasjonen som nå har blitt ført av forkjemperne for dobbelt statsborgerskap, og det engasjementet som er vist fra dem som er berørt av dette regelverket, har gjort inntrykk. Det er ikke vanskelig å se for seg det uheldige i at barn i samme familie kan få ulike rettigheter til statsborgerskap ut ifra hvilket land de er født i. Vi ser også de praktiske og følelsesmessige problemene som kravet om ett statsborgerskap kan gi for den enkelte.

I tillegg ser vi at utviklingen i verden, i Europa og ikke minst i Norden når det gjelder dette spørsmålet, taler for at det fortjener en ny vurdering – ikke minst det forholdet at Norge i dag er det eneste landet i Norden som ikke har innført dobbelt statsborgerskap, etter at Danmark gjorde det i fjor.

Kristelig Folkeparti har derfor kommet til og er glad for at flertallet går inn for at det foretas en ny og grundig vurdering av spørsmålet, slik at Stortinget kan få en ny anledning til å se på denne saken i nær framtid. Det innebærer at Kristelig Folkeparti vil vurdere saken på nytt når den kommer tilbake.

André N. Skjelstad (V) [12:26:11]: Komiteen hadde en høring om dette i Stortinget den 19. januar 2016, som viste bred støtte til forslaget om dobbelt statsborgerskap. Hovedbegrunnelsen, som flere har vært innom, var at dette er praksis i de andre nordiske landene og de fleste vestlige land.

Videre ble det framhevet at den norske statsborgerloven gir utfordringer for personer med norsk bakgrunn som oppholder seg lenge i utlandet på grunn av arbeid eller familieetablering. En stor andel av utlendingene som søker om norsk statsborgerskap, gis unntak på grunn av at de ikke blir løst fra sitt opprinnelige statsborgerskap. Det er nå mer enn ti år siden Stortinget tok stilling til spørsmålet om dobbelt statsborgerskap, og internasjonaliseringen i samfunnet har skutt fart etter det. Det vises i den forbindelse til at land som Belgia, Tyskland og Danmark siden den gang har åpnet for dobbelt statsborgerskap, og at Norge nå er det eneste landet i Norden som ikke tillater det.

Flertallet i Stortinget stemte ned forslaget sist – mot statsborgerskapsutvalgets klare anbefaling.

Forslaget om å åpne for mulighet til å erverve dobbelt statsborgerskap fikk full tilslutning i høringsrunden. Jeg viser da særlig til en uttalelse fra Advokatforeningen om at de fleste land det er naturlig å sammenligne seg med, har dobbelt statsborgerskap, og at dagens ordning således er et særnorsk fenomen.

Advokatforeningen mener videre at forslaget vil rette opp en skjevhet i vårt system og legge bedre til rette for mennesker med tilknytning til to land.

Advokatforeningen peker også på at dagens lovgiving innebærer at barn med foreldre med ulikt statsborgerskap i praksis fratras muligheten til dobbelt statsborgerskap, i strid med lovens forutsetning, og at mange familier som er bosatt i Norge, avstår fra å søke norsk statsborgerskap, og at dette hemmer integreringen.

Jeg vil også vise til en høringsuttalelse fra American Women's Club of Oslo, som framhever at det er ikke ubetydelige kostnader knyttet til å si fra seg sitt amerikanske statsborgerskap, og at en aldri vil få mulighet til å gjenerverve sitt statsborgerskap på et senere tidspunkt.

En mulighet for dobbelt statsborgerskap vil frigjøre ressurser hos utlendingsmyndighetene, som i dag bruker store ressurser på å behandle søknader og utøve kontroll med at loven etterlevs.

Et bredt flertall i det såkalte statsborgerutvalget gikk inn for dobbelt statsborgerskap som grunnleggende prinsipp. Et mindretall gikk imot det forslaget. Utvalgets flertall understreket at en generell aksept av dobbelt statsborgerskap kan kombineres med strenge vilkår for å få norsk statsborgerskap. Det er således ingen motsetning mellom å være for dobbelt statsborgerskap og å støtte strengere regler for norsk statsborgerskap. Jeg vil i den forbindelse vise til at både Danmark, Sverige, Tyskland og Finland har innført dobbelt statsborgerskap med brede politiske flertall av borgerlige og sosialdemokratiske partier.

Internasjonalisering er en styrke for Norge, og det må bli enklere for nordmenn å reise ut i verden og komme tilbake som fullverdige norske statsborgere. Mange nordmenn bor utenlands i perioder, i forbindelse med utdanning og arbeid, og etablerer tidvis også familie i utlandet. Forbudet mot dobbelt statsborgerskap hindrer imidlertid mobilitet og står i veien for verdifull overføring av kompetanse og kunnskap mellom utreiste nordmenn og det norske samfunnet.

Det å være statsborger gir selvfølgelig både rettigheter og plikter, og det fremmer integrering i samfunnet ved at man i større grad bidrar og engasjerer seg i det landet man bor i. For noen er det naturlig med en sterk tilknytning til to land, og Nordmanns-Forbundet/Norwegians Worldwide mener lovverket i dag framstår som vilkårlig og urettferdig med sine mange unntak, der Norges egne statsborgere synes å komme dårligst ut.

Det er et paradoks, og jeg synes det er bra at Høyre og Arbeiderpartiet på mange måter kanskje er litt på glid i dette spørsmålet. Men det er litt forstemmende å høre de mest konservative partiene i denne salen, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, som er forutinntatt uansett hva som kommer. Jeg synes dette er feil tidspunkt å sette ned grensestolper, men det er tydelig at i hvert fall to av partiene her i salen ønsker å sette ned grensestolper uansett. Derfor er jeg glad for at Stortinget nå ønsker å se på dette på nytt.

Venstre vil stemme primært for forslagene nr. 1–3, fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti, som herved er fremmet, men jeg varsler samtidig at Venstre subsidiært vil stemme for komitéflertallets forslag til vedtak I.

Presidenten: Da oppfatter presidenten det slik at representanten tok opp de forslagene han refererte til.

Karin Andersen (SV) [12:30:35]: Statsborgerloven i Norge framstår i utakt med den tida vi lever i. Vi lever i en internasjonal alder, der nordmenn reiser ut og migrasjonen i verden er sterk. Jeg frykter at det er fordi migrasjonen i verden i dag er sterk, at man velger å være konservativ på dette området, sjøl om det er vanskelig å se hva det er man skulle vinne på det.

Slik det er i dag, er det en del land i verden som ikke løser sine innbyggere fra sitt opprinnelige statsborgerskap, uansett. Et av argumentene jeg har hørt, er knyttet til barnefordeling og barne bortføringssaker. Da vil jeg minne om at et av de landene som Norge har hatt slike saker i, f.eks. Marokko, aldri løser sine innbyggere fra sitt statsborgerskap, så man vil ikke kunne løse dette på den måten. Det kan være noen problemer knyttet til det, men det viser seg jo, der hvor man har norske statsborgere, at det er andre typer juridiske problemer knyttet til det at et lands myndigheter – politi osv. – skal inn i det landet for å ordne opp, hvis landets myndigheter ikke vil. Så jeg tror det argumentet blir misbrukt, for dette gir ikke den tryggheten til de enkeltpersonene man sier man ønsker å beholde, gjennom å være restriktiv med dobbelt statsborgerskap.

Det andre argumentet, som jeg hører gjentatt her også, er knyttet til f.eks. militærtjeneste, men der har Norge inngått avtaler med andre land, så disse tingene er regulert. Jeg oppfatter at man bruker en del vikarierende argumenter. Det er litt leit å si det, men jeg hørte representanten Njåstad var oppe her i stad og sa noe som tydeligvis, etter Fremskrittspartiets syn, kunne være et argument for å tillate dobbelt statsborgerskap. Det var å kunne frata noen som er norske statsborgere, deres statsborgerskap, hvis man hadde ønsket å utvise dem, f.eks. på grunn av kriminelle handlinger. Det er trist hvis det skulle være grunnen til at vi får dette til, fordi det er veldig mange gode grunner til å gjøre det.

Jeg vil si at jeg sjelden har vært på en høring i Stortinget der høringsinstansene har vært så enstemmig for forslaget. Jeg vil fortelle historien om den norske legen, spesialisten som var oppvokst og utdannet i Norge. Han hadde gjort yrkeskarriere i USA og ønsket seg et amerikansk statsborgerskap, fordi det var nødvendig for yrkeskarrieren der, og den var god. Men han måtte frasi seg sitt norske statsborgerskap for å få lov til dette. Da er paradokset at hvis en tilsvarende svensk, dansk, finsk eller islandsk lege gjør det samme, kan den islandske, danske, svenske eller finske legen komme til Norge og jobbe, men det kan ikke den som har vært norsk og har måttet frasi seg sitt norske statsborgerskap og nå er amerikansk. Han kan ikke komme til Norge og jobbe hvis han ikke kommer inn på spesialisttillatelse i Norge. Dette viser jo hvor utdatert dette regelverket er, når innbyggere fra våre naboland kan komme til Norge, mens noen som har vært norske, ikke kan komme tilbake til Norge for å jobbe i Norge, med utdannelsen de har fått i Norge, og der de er barnefødt.

Loven framstår altså i dag vilkårlig og urettferdig, fordi det er mange unntak, og fordi alle våre naboland har endret dette, slik at deres statsborgere kan gjøre seg nytte av det felles nordiske arbeidsmarkedet på en måte som opprinne-

lig norske statsborgere ikke kan, hvis de reiser til utlandet og får et statsborgerskap der.

Jeg tror også det er viktig å slå fast at det er mulig å være lojal mot og glad i to land. Ja, jeg tror faktisk det er et gode i verden hvis flere var det, for det tror jeg ville gjøre at mange flere innbyggere får en forståelse for andre lands situasjon og behov, og at vi gjennom en slik åpning også ville gjøre hverdagslivet enklere, spesielt for de familiene som har barn med ulikt statsborgerskap, og som ikke har muligheter til å ha begge statsborgerskapene like for barna sine.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:35:52]: Statsborgerskapet knytter rettslige bånd mellom stater og individ og bekrefter en tilhørighet til landet. Det er et viktig symbol på lojalitet til det norske fellesskapet og de prinsippene som ligger til grunn for dette.

Regjeringen er opptatt av at norsk statsborgerskap skal henge høyt. Fra 1. juli i år blir det krav om norskkunnskaper og bestått prøve i samfunnskunnskap for å få norsk statsborgerskap. Vi har også varslet at vi vil vurdere å fremme forslag om å heve botidskravet for å få statsborgerskap. Jeg merker meg at det ikke er flertall for representantforslaget om å legge fram et forslag om å endre prinsippet om ett statsborgerskap i statsborgerloven. Samtidig er det flertall for å pålegge regjeringen å utrede hvordan hovedregelen om ett statsborgerskap slår ut i praksis.

Det er under ti år siden vår statsborgerlov trådte i kraft. I NOU 2000:32, som ligger til grunn for loven, var det et viktig spørsmål om prinsippet om ett statsborgerskap skulle videreføres fra den gamle til den nye loven, eller om det skulle endres. Et flertall i statsborgerlovutvalget gikk inn for at det skulle være mulig med dobbelt statsborgerskap i Norge, men likevel konkluderte Bondevik II-regjeringen med at statsborgerloven skulle bygge på et prinsipp om ett statsborgerskap, og dette forslaget ble vedtatt i Stortinget. Også for ti år siden var det mange som følte tilknytning til flere land, og flere land tillot dobbelt statsborgerskap. Som flertallet i komiteen selv påpeker, innførte Sverige dobbelt statsborgerskap i 2001, mens Finland og Island innførte dobbelt statsborgerskap i 2003.

Forslagsstillerne peker på at det i mange tilfeller er vanskelig å si fra seg sitt tidligere statsborgerskap ved søknad om det norske. Det er verdt å merke at mange får beholde sitt opprinnelige statsborgerskap ved søknad om norsk statsborgerskap. Det kan gjøres unntak fra hovedregelen om ett statsborgerskap dersom det å si fra seg sitt opprinnelige statsborgerskap anses rettslig eller praktisk umulig, eller av andre grunner framstår som urimelig. Det er også blitt anført at det er vilkårlig og urettferdig at noen får unntak og noen må følge hovedregelen. Denne situasjonen var også forutsatt ved innføring av ny statsborgerlov i 2006, men jeg ser at dette kan føre til opplevelsen av forskjellsbehandling.

Et moment i saken er hvilken effekt dobbelt statsborgerskap kan få for sikkerhetssituasjonen i Norge. En slik endring kan legge til rette for grenseoverskridende kriminalitet, bl.a. fordi personer kan operere med ulike pass. Da Stortinget vedtok den nye statsborgerloven for ti år siden,

ble det lagt avgjørende vekt på at det ved søknad om norsk statsborgarskap bør være klart hvor den primære lojaliteten ligger. Dette er et prinsipp som også i framtiden bør være viktig.

Regjeringa vil naturlegvis følge opp et vedtak om å utrede hovudregelen om ett statsborgarskap.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sveinung Rotevatn (V) [12:39:18]: Venstre er glad for at fleirtalet i komiteen ser at det er behov for ein gjennomgang, og at regjeringa vil følge opp det. Når tidene endrar seg, bør også Stortinget kunne endre seg. Vi skulle helst sett at bestillinga til regjeringa var endå tydelegare enn den fleirtalet gir i dag, men vi får telje det som ein halv siger.

Sjølv om det alltid finst motargument mot ei sak, er motargumenta i denne saka etter Venstre sitt syn svært tynne. Statsborgarlovutvalet svarte på desse innvendingane allereie for femten år sidan, og saka har ikkje akkurat svekt seg sidan den gong – snarare tvert imot. Nettopp fordi vi trass alt har ein god del menneske med dobbelt statsborgarskap i Noreg, som fyller dei smale vilkåra lova gir, så har vi også praktiske løysingar for dei problema som kan oppstå, eksempelvis når ein skal avtene verneplikt.

Så mitt spørsmål til statsråden er følgjande: Kva er det ho og regjeringa ser at ein treng svar på no, som ikkje det gamle statsborgarlovutvalet allereie har svart på?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:40:22]: Det er vel ikke først og fremst regjeringa som ser at vi trenger svar på noe, men det er Stortinget som ber oss om å utrede en rekke spørsmål. Jeg må si at den henvendelsen som kommer fra Stortinget om å utrede, er god, fordi den påpeker flere sider ved det å se på statsborgarskap, både det som gjelder arbeidsmuligheter og sikkerhets- og kriminalitetsbildet, som jeg mener faktisk er viktig at vi ser på. Man ber oss også se på om det er andre måter å gjøre det på enn å endre statsborgerloven. Så vi skal følge opp det Stortinget ønsker, og komme tilbake til det. Da er jeg sikker på at vi får en skikkelig diskusjon rundt disse spørsmålene.

Sveinung Rotevatn (V) [12:41:10]: Det er godt å høre.

Det vart sagt av mange representantar i salen no at dette er så komplisert. Det er tydelegvis ikkje meir komplisert enn at dei fleste landa i Europa heilt fint får det til, inkludert alle nabolanda våre.

Eit anna argument, som ikkje har vore så mykje framme hittil, men som eg meiner bør løftast, ikkje minst når integreringsministeren er her, er omsynet til god integrering. Vi veit jo at det å måtte seie frå seg sitt gamle statsborgarskap er den vanlegaste innvendinga folk har mot å søkje om norsk statsborgarskap, sjølv om dei gjerne ønskjer å bli norske statsborgarar. Så eg håpar at statsråden ser at det å bli norsk statsborgar utan å måtte seie frå seg sitt gamle statsborgarskap kan styrkje integreringa.

Eg vil også leggje til at statsråden og andre gjentekne gonger har teke opp dette med lojalitet. Då er spørsmålet mitt til statsråden, som eg veit er glad i eit land som

USA: Er det ikkje mogleg å ha lojalitet både til USA og til Noreg?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:42:12]: Det er helt sikkert mulig å ha lojalitet til flere land, men det dette til syvende og sist vil koke ned til, er hvordan en vektlegger ulike argumenter i denne saken.

Jeg er helt enig i at andre får det til, og de er jo fordi de andre landene rundt oss, som det er henvist til, har gjort andre vurderinger av hvilke elementer man ønsker å vektlegge. Som jeg var inne på i mitt innlegg, var både Sverige og et av de andre nordiske landene ute med dette før vi behandlet denne saken i Norge, i perioden 2001–2005.

Når det gjelder integrering, har jeg en forventning om at de som kommer til Norge og skal bo her, gjør en skikkelig innsats for å integrere seg, selv om de i første omgang ikke får norsk statsborgarskap. Det tar jo år før en kan bli kvalifisert til å få det, og i den perioden forventer jeg selvfølgelig at de står på som bare det for å integrere seg, og at motivasjonen slik sett er til stede, uansett.

Karin Andersen (SV) [12:43:32]: Det blir mye synsing rundt dette forslaget. Når vi har en NOU som ligger til grunn, og har utredet i hvert fall de formelle sidene av det, så burde denne saken være klar.

Statsråden nevnte i sin innledning at det kunne være problemer med internasjonal kriminalitet når man kunne operere med to pass. Det jobbes nå internasjonalt med å få på plass systemer med biometri, som vil gjøre at dette ville gi utslag i databaser, selvfølgelig, hvis man bruker en slik type legitimasjon i forbindelse med kriminalitet. Er ikke statsråden enig i at et system med biometriske pass ville løse dette problemet, slik at identifikasjonen av denne personen ikke ville bli noe større problem – enten man har dobbelt statsborgarskap, eller har ett?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:44:35]: Det er vel en erfaring man har gjort seg gjennom tidene når det gjelder kriminalitet og de som ønsker å begå kriminalitet, at de alltid finner sine veier rundt de systemene som til enhver tid finnes. Men jeg er helt enig med representanten Andersen i at biometriske pass selvfølgelig vil forbedre den situasjonen veldig mye. Det vil gi oss en bedre oversikt.

Representanten sier at de formelle sidene her er utredet. Det er slik at det er Stortinget som nå ber oss om å utrede en del sider ved disse forslagene. Det vil regjeringa selvfølgelig gjøre – og komme tilbake til denne saken ved en senere anledning.

Karin Andersen (SV) [12:45:18]: Oppfølgingsspørsmålet til det er: Når ser regjeringa for seg at den kan komme med denne utredningen? For nå er det slik at land rundt oss har denne ordningen, så vi er i ferd med å bli – for å si det slik – litt spesielle i Norden og i Europa når det gjelder å ha dette systemet. Det burde jo ikke behøve å ta svært lang tid når man har en NOU som man kan legge til grunn, der alle argumentene for og imot er prøvd. Hvor lang tid mener statsråden regjeringa trenger for å komme tilbake til Stortinget med denne saken?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:45:57]: Nå er det forholdsvis stort arbeidspress i departementet, både for dem som jobber med innstrammingen, og for dem som jobber med integrering. Og det blir nok personer fra begge disse avdelingene som må jobbe med denne saken. Derfor kan det ta litt tid å komme tilbake, fordi vi nå jobber på spreng både med å legge fram en integreringsmelding og med innstrammingsforslag. Men vi skal lage oss en tidsplan, slik at vi kan melde tilbake nærmere om når vi kan komme tilbake til dette spørsmålet.

Heidi Greni (Sp) [12:46:38]: Jeg er helt enig med statsråden i at statsborgerskap skal henge høyt og anses som et viktig symbol på tilhørighet og lojalitet til det norske samfunn. Vi vet samtidig at dagens ordning med prinsippet om ett statsborgerskap fører til veldig mange praktiske utfordringer for enkeltmennesker – mange utfordringer jeg ikke hadde tenkt på i det hele tatt før vi hadde høringen i komiteen.

I merknadene i saken er det bl.a. vist til unger med foreldre fra ulike land, og til personer som på grunn av arbeid «lever livene sine i flere land». Det virker som om det i stor grad er de med norsk familiebakgrunn som får utfordringer med dette. Mitt inntrykk er at begrunnelsen fra regjeringen er at innvandrere i Norge må velge mellom norsk statsborgerskap og opprinnelig statsborgerskap. Deler statsråden komiteens vurdering, at forholdet er mer sammensatt, og at behovet for en gjennomgang først og fremst er begrunnet i situasjonen til folk som har en sterk tilknytning til Norge, men som ikke kan oppfylle de formelle kravene til norsk statsborgerskap?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:47:46]: Jeg mener det alltid er slik at når en har denne type regler, så vil det gå ut over noen, og det vil være uheldige sider ved denne type praksis. Derfor mener jeg at det er greit å få utredet ulike sider ved det, både det som gjelder etnisk norske som er gift med utenlandske, og som opplever utfordringer knyttet til dette, og det som gjelder dem som velger å komme til Norge, får beskyttelse her og får statsborgerskap senere, og hvilke utfordringer de har med dette.

Så jeg mener det er flere sider her som det kan være greit å få utredet og få sett nærmere på.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Sveinung Rotevatn (V) [12:48:46]: Eg er inne i mitt tredje år som stortingsrepresentant og har så langt levert 12 representantforslag i tillegg til ei rekkje større og mindre forslag. Inga sak har eg fått så mange tilbakemeldingar på som nettopp denne saka, dobbelt statsborgarskap.

Spørsmålet om dobbelt statsborgarskap handlar om kvardagen til mange, mange tusen menneske, ikkje minst nordmenn som er busette i utlandet – nordmenn som ikkje klarer å forstå logikken i at deira svenske, danske og finske venner kan ta eit amerikansk statsborgarskap utan å

miste sitt gamle, medan dei sjølve får inndrege det norske passet om dei ønskjer å bli borgarar i eit anna land, nordmenn som ikkje forstår logikken i at deira eigne barn skal ha ulike rettar og ulike statsborgarskap, avhengig av når og kvar dei er fødde, nordmenn som ikkje forstår at etter ei klar tilråding frå eit offentleg utval og etter at alle våre naboland har endra praksis, skal Noreg framleis vere eitt av svært få land i Europa som tviheld på prinsippet om at ein ikkje skal kunne ha meir enn eitt statsborgarskap.

Vi bur i ei verd som blir stadig mindre. Nordmenn reiser ut, utlendingar reiser hit – for å studere, for å jobbe, for å finne kjærleiken og for å søkje lykken. Dette er jo eit uttrykk for at vi bur i ei friare, meir liberal verd enn nokon gong før, og det er det all grunn til å glede seg over. Samtidig medfører jo dette at stadig fleire får ei tydeleg tilknytning til meir enn eitt land – familiemedlemmer i fleire land, bustad i fleire land. For dei framstår det som formalistisk, unødvendig og unødig kompliserande at det ikkje skal vere mogleg å erverve meir enn eitt statsborgarskap dersom ein er norsk.

Mange lever rett og slett livet sitt i fleire land. Dei vil i alle fall ikkje skrive frå seg retten til å returnere til heimlandet sitt dersom dei ein gong ønskjer å gjere det. At dagens regelverk framstår urimeleg, vart også illustrert ved den breie, einstemmige støtta forslaget fekk i høyringsrunden.

Vi har ein løpande debatt om norsk innvandringspolitikk, der det er ulike syn på kor streng ein skal vere. Det er ei heilt ærleg sak, men den diskusjonen må ein ikkje forveksle med diskusjonen om dobbelt statsborgarskap. Det er eksempelvis fullt mogleg å ha ein generell aksept for doble statsborgarskap, men like fullt ha strenge vilkår for å få eit norsk statsborgarskap.

Eg oppfattar i grunnen ikkje at dette eingong er eit spørsmål som bør bli gjenstand for særleg partipolitisk polemikk. I nabolanda våre har dobbelt statsborgarskap dei siste åra vorte vedteken med breie fleirtal på tvers av den politiske midtstreken.

Nei, dagens norske ordning er i ferd med å bli eit stadig meir særnorsk fenomen. Det skaper vanskar for mange menneske, så eg håper at stortingsfleirtalet i dag vil stemme for å gje ei tydeleg bestilling til regjeringa, i alle fall stemme for fleirtalsinnstillinga, og at regjeringa kjapt og effektivt kjem tilbake til Stortinget med forslag som kan sørgje for at vi omsider får ei endring.

Iselin Nybø (V) [12:52:02]: Gjennom denne debatten har ulike innvendinger mot dobbelt statsborgerskap kommet fram. Det er i og for seg relevante og slik sett gode innvendinger som har kommet fram, men jeg har likevel lyst til å understreke at de mange e-postene og telefonsamtalene jeg har fått i forbindelse med denne saken, ikke kommer fra internasjonale kriminelle, fra fremmedkrigere, fra dem som sitter i fengsel og trenger diplomatisk hjelp, eller fra folk som er fortvilet over at de får dobbel militærplikt. De telefonene og de e-postene som jeg har fått, kommer fra helt vanlige folk som føler en tilknytning til to land, eller som har unger, som de synes er vanskelig at ikke skulle få dobbelt statsborgerskap. Det handler rett og slett om en

problemstilling som vanlige folk opplever i sitt liv, og som vi har anledning til å løse.

Så er det slik at det er «bare» ti år siden vi hadde den diskusjonen sist, men det er faktisk ti år siden vi hadde denne diskusjonen sist, og det skjer litt på ti år, ikke minst i et samfunn som blir mer og mer internasjonalt, mer og mer globalisert. I utdanningssektoren er det en uttalt målsetting at studentene våre skal til utlandet og studere, og helst vil vi ha dem langt vekk. Vi vil gjerne ha dem til USA, vi vil gjerne ha dem til Østen. Komiteen min har vært i Sør-Afrika for å se på det samarbeidet som vi har der. Så det er et ønske at nordmenn drar ut, og det gjør nordmenn. Faktisk er det slik at av norske studenter som studerer medisin, studerer nesten halvparten av dem utenfor Norge. Og det er klart at dette får konsekvenser – når man bor i et land over tid, når man treffer andre folk som ikke er nordmenn. Det er klart at folk blir forelsket, at de vil bosette seg et annet sted – de bor der lenge, de begynner å jobbe der, de får en tilknytning til et annet land. Dette er den problemstillingen som mange opplever i sitt liv, og som vi har en anledning i dag til å gjøre noe med.

Det ligger – dessverre, vil jeg si – ikke an til å bli flertall for Venstre og SVs forslag, men jeg er likevel glad for at flertallet i komiteen ser disse problemstillingene og ønsker å adressere dem, for dette er noe som er høyst relevant, som er aktuelt. Og jeg sier som Sveinung Rotevatn, at når man ikke kan vinne saken fullt og helt, får man ta de seirene man får. Og jeg anser dette for å være et viktig skritt på veien til dobbelt statsborgerskap.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [12:54:53]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Sigbjørn Toskedal, Olaug V. Bollestad og Kjell Ingolf Ropstad om tiltak for å forbedre omsorgssituasjonen for enslige mindreårige asylsøkere (Innst. 193 S (2015–2016), jf. Dokument 8:13 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Heidi Greni (Sp) [12:55:47] (ordfører for saken): Representantforslaget fra Geir Sigbjørn Toskedal, Olaug V. Bollestad og Kjell Ingolf Ropstad tar opp viktige og vanskelige spørsmål. Ønsket om å forbedre omsorgssituasjonen for enslige mindreårige asylsøkere tror jeg har bred støtte i Stortinget.

Når komiteens flertall i denne omgang går inn for at forslagene vedlegges protokollen, betyr ikke det at vi mener spørsmålene skal stilles i bero. Representantforslaget ble fremmet før det ble inngått to brede forlik her på Stortinget. 19. november inngikk Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre en avtale om tiltak for å møte flyktningkrisen, og 16. desember underskrev de samme partiene avtalen om et felles løft for god integrering. Avtalene er vedtatt og oversendt regjeringen for oppfølging. I april er det bebudet at regjeringen vil legge fram forslag til endringer i utlendingsloven på bakgrunn av det inngåtte asylforliket, og i mai er vi varslet at integreringsmeldingen legges fram. Forslagene som er fremmet i representantforslaget vi nå behandler, hører hjemme i behandlingen av disse sakene.

Jeg skal likevel få lov til å kommentere de framsatte forslagene.

Det er stor avstand i tilnærmingen mellom regjeringens forslag til på generelt grunnlag å gi alle enslige mindreårige tidsbegrenset opphold fram til 18 år og så ha en ny behandling av søknaden etter det, og representantenes forslag om å fjerne dagens bestemmelser i utlendingsforskriften som gir anledning til å gi begrenset opphold for barn mellom 16 og 18 år. Dagens bestemmelser gjelder et begrenset antall barn og unge som UDI mener det kan være tvil om aldersfastsetting av. Regjeringens forslag går mye lenger og er heller ikke en del av asylforliket mellom partiene på Stortinget.

Jeg har gitt uttrykk for sterk skepsis til regjeringens forslag fordi jeg tror det vil hemme tiltak for integrering og skape en usikkerhet for sårbare barn og unge som gir både dem og samfunnet store utfordringer. Komiteen merket seg at de som deltok i høringen, også var enig i at utlendingsforskriften § 8-8, om anledning til å begrense oppholdstillatelsen, burde fjernes. Jeg vil imidlertid avvente en vurdering av dette til vi får en samlet sak til Stortinget.

De andre forslagene som framsettes i representantforslaget, blir en viktig del av behandlingen av integreringsmeldingen. I avtalen vi inngikk, og som vi navnga til «Et felles løft for god integrering», er det et eget kapittel som drøfter barn på flukt, der det ble fremmet åtte tiltakspunkt. De berører til dels de samme problemstillingene som i representantforslaget.

Senterpartiet støtter intensjonene i alle disse forslagene. Når det gjelder forslag nr. 3, «Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette uavhengige tilsyn i mottakene for enslige mindreårige asylsøkere», støtter Senterpartiet det, og vi mener det vil være et naturlig arbeid i integreringsmeldingen. Når det gjelder forslag nr. 4, der man ber regjeringen opprette team mot menneskehandel, mener vi det er uavhengig av det forliket som er inngått i Stortinget, og Senterpartiet kommer til å støtte det.

Jeg vil på Senterpartiets vegne gi uttrykk for at vi snart mulig må få på plass tiltak og budsjettmidler som sikrer en bedre oppfølging av enslige mindreårige asylsøkere. De store kuttene i refusjonen av kommunenes utgifter til barnevernstiltak for denne gruppen har svekket kommunenes evne og vilje til å bosette mindreårige asylsøkere.

Barne- og likestillingsministeren har erkjent problemet,

men så langt ikke gjort noe med det. Senterpartiet fulgte opp anmodningen fra kommunene og KS om å gå tilbake til 100 pst. refusjon i budsjettet for 2016, men fikk dessverre ikke Stortingets støtte til det.

Jeg viste til at integreringsmeldingen er varslet til mai. Da kommer også revidert nasjonalbudsjett. Bedring av refusjonsordningen for enslige mindreårige gjelder også for 2016, altså bør det fremmes i revidert nasjonalbudsjett – vi har ikke tid til å drøfte spørsmålet i integreringsmeldingen for så å vente på oppfølging først i neste års budsjett.

Jeg vil til slutt takke forslagsstillerne for at de har satt viktige spørsmål om å sette barn og unge på flukt og deres situasjon på dagsordenen, og jeg vil også takke komiteen for et godt samarbeid i behandlingen av saken.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Stein Erik Lauvås (A) [13:00:41]: Som det står i saken, og som det ble veldig bra og grundig redegjort for av saksordfører, så ble disse forslagene lagt fram før asylavtalen på Stortinget var et faktum.

Arbeiderpartiet merker seg at det i høringen var veldig sterk støtte til forslagene i dette representantforslaget, og det får vi bare ta med oss i den videre behandlingen av asylavtalen som kommer. Så merker jeg meg også at påstanden fra regjeringen om at barn sendes vekk fra sin familie og til Norge for at de skal finansiere familien sin i opprinnelseslandet, også ble imøtegått ganske sterkt i høringen, der man mente at det ikke var noe erfaringsgrunnlag for en slik påstand.

Arbeiderpartiet hadde i forslaget til statsbudsjett for 2016 en rekke forslag. Vi foreslo å styrke grunnopplæringen for enslige mindreårige asylsøkere, vi foreslo økning i integreringstilskuddet til kommunene, vi foreslo at egenandelen for barnevernstiltak for enslige mindreårige asylsøkere ikke burde være mer enn 10 pst., samt at det burde være mulighet for å få til barnehageplass for barn i mottak.

Og om vi i tillegg tar med at vi foreslo 48 mill. kr mer til barnefaglig kompetanse i mottak høsten 2015, ville dette samlet sett gitt kommunene, mottaksapparatet, en bedre mulighet enn de har i dag til å gi en god oppfølging. At vi følger opp og gir kommunene, mottakene, skikkelige arbeidsmuligheter, vil både på lang og kort sikt være positivt, både for den enkelte asylsøkeren, men selvfølgelig også for samfunnet som helhet.

Så til forslaget: Jeg vil bare varsle at Arbeiderpartiet, når vi kommer til avstemningen, vil stemme for forslag nr. 3 og forslag nr. 4.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:03:20]: Jeg vil først få takke saksordføreren for en god og grundig framstilling av saken. Som også saksordføreren nevnte, så ble det den 19. november 2015 inngått en asylavtale her på dette huset, der det bl.a. står å lese:

«Stortinget ber regjeringen legge spesiell vekt på enslige mindreårige asylsøkere i asylmottak. Stortinget ber regjeringen sørge for et bredt spekter av botilbud med sterk barnefaglig kompetanse, herunder vurdere

ulike ordninger for bofellesskap, eksempelvis fosterhjemmordninger, SOS Barnebyer samt benytte folkehøyskoler der det er ledig kapasitet.»

Det er tydelig at Stortinget har gitt klare signaler om at enslige mindreårige asylsøkere skal følges opp helt spesielt, og det tar jeg for gitt at denne regjeringen gjør. Noe av det viktigste vi kan gjøre for å hindre lidelse blant mindreårige asylsøkere, er å hjelpe dem der de er. Enslige mindreårige asylsøkere er en spesielt sårbar gruppe som har behov for omsorg og sikkerhet. Enslige mindreårige som reiser til Europa ved hjelp av smuglernettsverk, risikerer bl.a. å bli arrestert, de risikerer drukning, kidnapping og overgrep, ifølge flere FN-rapporter. Det ble nylig utgitt en rapport der de stiller spørsmål om hva som får unger til å legge ut på en slik reise, og der framgår det at avgjørelsen om å sende unger til Europa som regel tas av foreldrene.

Det er noe alvorlig galt med et system som tillater foreldrene å sende unger ut på en ensom og farlig reise gjennom flere land og verdensdeler. Unger skal være sammen med familien sin, ikke under nåden til menneskesmuglere. Nettopp derfor mener Fremskrittspartiet at hele asylsystemet bør endres. Konvensjoner som ikke er tilpasset dagens folkevandring, må reforhandles eller sies opp, samtidig som vi må øke hjelpen drastisk i nærområdene. Først når FNs kvoteflyktingordning blir den eneste måten å få opphold i Europa på, vil foreldrene ikke lenger ha incentiv til å utsette ungene sine for en alvorlig fare på en ferd til Europa.

Det er godt kjent at enslige mindreårige asylsøkere ofte opplever press fra familien om å sende penger tilbake. Vi kan ikke ha et system som gjør at familier sender ungene sine alene gjennom halve verden, hvor målet kanskje er å skaffe penger til foreldrene i hjemlandet. Det er umoralsk, og det er ikke til barnas beste. Fremskrittspartiet har lenge stått på ungenes side i denne saken og påpekt at dagens asylordning får helt urimelige utslag.

Tida har kommet for å fjerne incentivene som har gjort menneskesmugling mer lukrativ enn narkotikasmugling, og som gjør at unger daglig løper en risiko for at båten kantrer i Middelhavet, eller at de blir utnyttet av skruppelløse voksne.

Enslige mindreårige asylsøkere er en spesielt sårbar gruppe som har helt andre behov og andre rettigheter enn voksne asylsøkere. Enslige mindreårige skal ha tettere oppfølging enn andre asylsøkere. Det er derfor klare krav om døgnbemanning på mottakene for denne gruppa. I tillegg stilles det en rekke krav knyttet til kompetanse for å gi et forsvarlig grunnlag for bo- og omsorgstilbud for de enslige mindreårige i mottak.

UDI kontrollerer i dag om driftsoperatøren følger kontrakten og tjenestene de har forpliktet seg til. Hvis det viser seg at mottaket ikke tilfredsstillt kravene, vil UDI følge opp dette på en egnet måte. Eventuelle skjerpelser av tilsynet bør derfor etter mitt syn ikke foregå gjennom opprettelsen av nye ressurskrevende tilsyn, men gjennom den eksisterende strukturen.

Det viktigste vil i alle tilfelle være å unngå at ungene kommer i kontakt med menneskesmuglere i utgangspunktet. For å få til dette er vi nødt til å se utdaterte interna-

sjonale konvensjoner i et nytt lys. For å ødelegge inntektsgrunnlaget og incentivene for menneskesmugling bør FN-systemet bli veien til beskyttelse i Europa, og vi må hjelpe langt flere i nærområdene.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [13:07:48]: Først av alt, sett litt ovenfra: I fjor søkte om lag tre ganger flere asyl i Norge enn det vi hadde regnet med på forhånd. Det var derfor viktig for Kristelig Folkeparti å støtte dem – med innstramminger og ikke minst tiltak for å bedre integreringen. Derfor har vi bidratt til det i det brede forliket som Stortinget inngikk før jul. Men i dette arbeidet er det for Kristelig Folkeparti to ufravikelige prinsipper. Det ene er at vi følger folkeretten og internasjonale forpliktelser, det andre er fokuset på barnas situasjon. Det er en prøvestein på vår humanisme og vårt menneskesyn. Barn som kommer til Norge for å få beskyttelse, må sikres en trygg og verdig omsorg. Det gjelder ikke minst de som kommer alene, uansett årsak. De er ekstra utsatt.

Kristelig Folkeparti er glad for at vi har fått til en løsning for de lengeværende barna, sammen med Venstre og regjeringen. Det er bra at det er tatt inn i lovverket en større vektlegging av barns situasjon i asylsaker. Samtidig må vi gjøre mer for enslige barn på flukt. Et godt og viktig skritt for å skape trygge rammer er å fjerne den begrensede oppholdstillatelsen, slik at de vet at ved å gå på skole, ved å lære språk har de en framtid. Regjeringen har foreslått å gå i motsatt retning. Det mener vi er å gå i feil retning.

Organisasjonene som deltok på høringen, var krystallklare på at midlertidige tillatelser skaper utrygghet og usikkerhet, som kan gå ut over barnets psykiske helse. Det gjør integreringen vanskelig, ikke minst for de fosterforeldrene eller den institusjonen som skal ta seg av dem. Mange ender dessverre opp i drift i Europa, og flere blir ofre for menneskehandel eller kriminelle nettverk. Bakgrunnen var jo at vi skulle forebygge at barn legger ut på en slik flukt.

Det blir brukt begrep som «ankerbarn», fordi familien skulle komme etter. Det er et av argumentene. Men regjeringens egen faginstans UDI har uttalt at dette ikke har hatt noen særlig betydning for tilstrømmingen. Det viser seg faktisk at bare 6 pst. av disse barna fikk familiegjenforening. Samtidig viser det seg at i 90 pst. av saker som gjelder enslige mindreårige, blir de gitt opphold av beskyttelsesgrunner. Kristelig Folkeparti er derfor betenkt over en politisk tankegang der man gjør hverdagen, integreringen og livsforholdene til barn som har søkt beskyttelse i Norge, vanskelig – for å sende et signal. Slik var ikke disse reglene tenkt.

Fram til september 2015 har 75 av 221 ungdommer som har fått midlertidig oppholdstillatelse etter utlendingsforskriften § 8-8, forsvunnet fra mottak. Det er alvorlig. Vi vet at noen av dem kan bli ofre for menneskehandel. Kristelig Folkeparti mener et godt tiltak for å forhindre dette er å opprette et team som kan identifisere mulige ofre og forhindre at barn blir rekruttert. I den forbindelse vil jeg bemerke at da handlingsplanen mot menneskehandel gikk ut i 2014, stilte Kristelig Folkeparti spørsmål til regjeringen om når en ny plan ville være på plass. Vi har nå flere ganger

fått til svar at det fortsatt ikke er noen ny plan, men at den er rett rundt hjørnet. Vi håper at det blir tatt med nå utover våren, og at vi får klarhet i det.

Forskningsrapporten Levekår for barn i asylsøkerfasen påpeker at andelen asylbarn med emosjonelle problemer er «alarmerende». Regjeringens egne fagetater UDI og Helsedirektoratet anbefalte i fjor en tidlig identifisering av dem som har spesielle behov. Derfor foreslår vi at regjeringen sørger for å innføre kartlegginger eller undersøkelser for å avdekke denne sårbarheten. Vi tror det kan bli et viktig hjelpemiddel for å sikre framtiden for disse barna. Ikke minst er det viktig at vi sikrer den barnefaglige kompetansen ved mottakene der disse barna bor.

I dag fører UDI selv tilsyn med driftsoperatørene. Vi mener at det kommer i et motsetningsforhold til rollen som tjenesteproducent, og vi ønsker derfor at tilsynsmyndigheten heller blir lagt til Fylkesmannen.

Så kan det se merkelig ut at det ikke står i merknaden at Kristelig Folkeparti skal støtte forslaget. Det skyldes en inkurie. Det skulle tatt seg ut at vi lager et så godt forslag uten samtidig å si at vi stemmer for alt det vi foreslår. Det er jo et utmerket forslag, som vi med glede registrerer at andre vil støtte. Ikke minst håper vi at vårt grunnsyn blir fulgt videre i de påfølgende sakene som regjeringen skal levere utover våren.

André N. Skjelstad (V) [13:13:09]: Barn som flykter alene, er en sårbar gruppe og krever særlig tilrettelegging og oppfølging. Det gjelder barn som er både over og under 15 år. Venstre ønsker derfor et bredt spekter av ulike botilbud. Jeg er glad for at mange stiller opp som fosterforeldre til enslige mindreårige asylsøkere. Vi tror også at aktører som SOS-barnebyer kan gi et godt tilbud til disse ungene, som er erfaringen fra andre europeiske land.

For de eldste barna er vi glad for at enkelte allerede har fått et tilbud om innkvartering på folkehøyskoler, der de kan kombinere innkvartering med språkopplæring og skolegang med mulighet for å bygge nettverk med norske elever.

Vi er også svært opptatt av å bedre ankomstsituasjonen for enslige mindreårige, og jeg er glad for at forholdene på Tøyen, bl.a., er bedret etter en rekke bekymringsmeldinger i fjor. Det er behov for barnefaglig kompetanse i alle ledd av mottaksapparatet, og dette er særlig viktig i en tid hvor det kommer stadig flere yngre unger.

Fysiske forhold er ikke nok for å sikre trygghet for ungene. Oppholdsstatus er også viktig. Vi vet allerede en del om konsekvensene av midlertidighet. Gjeldende regler om midlertidighet for enkelte mindreårige mellom 16 og 18 år har ikke hatt ønsket effekt.

Regjeringen har sendt et høringsforslag om endringer i utlendingsloven, og det er foreslått å utvide begrenset oppholdstillatelse til ikke bare å gjelde for barn mellom 16 og 18 år, men for alle enslige mindreårige asylsøkere, uansett alder. Dette er bare mer av en medisin som ikke virker, og det er Venstre svært kritisk til.

Barn som kom til Norge i fjor, er yngre enn tidligere – helt ned i 9-årsalderen – og konsekvensene for dem er at det er mer dramatisk ved at midlertidigheten vil bli mer

langvarig. Mens det tidligere var én av ti som var under 15 år, er det nå én av fem.

Forslaget rammer svært mange unge barn og vil innebære mange år med usikkerhet. Midlertidig tillatelse vil skape utrygghet og usikkerhet som går ut over barnets psykiske helse. Her er det anført at flere midlertidige tillatelser vil gjøre det vanskeligere å lykkes med god integrering og skolegang. Det er også grunn til å tro at vi vil få en øking i antall forsvinninger, og at frykten for å bli sendt ut etter fylte 18 år bidrar til at enslige mindreårige asylsøkere forsvinner før de når myndighetsalder. Vi vet fra før at mange av dem vil være sårbare for å bli offer for kriminelle nettverk og menneskehandel.

Hensikten med forslaget er å redusere antall enslige mindreårige, men det rammer først og fremst dem som allerede er her, og som vil få vanskeligheter med å integrere seg i samfunnet.

Karin Andersen (SV) [13:15:58]: Jeg vil først ta opp forslagene i innstillingen og med en gang spørre Venstre om å avklare sitt syn på de konkrete forslagene der. Det kom verken fram i representantens innlegg eller i innstillingen, og her har Venstre en mulighet til å få flertall for noen av disse forslagene i innstillingen hvis de er med på det som nå både Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter.

Barn på flukt er beskyttet av Barnekonvensjonen. Den gjelder uansett hva vi måtte mene om grunnen til at barna flykter. Under valgkampen i 2013 sa nestleder i Fremskrittspartiet og nåværende minister i regjeringen, Per Sandberg, at han ønsket å avskaffe ordningen med midlertidig opphold for disse barna og at «regjeringen bryter barnekonvensjonen hver eneste dag» gjennom å opprettholde den.

Den ordningen med midlertidig opphold som ble innført i 2009, og som SV tok dissens på i regjering, har vist seg ikke å fungere slik som flertallet mente at den skulle, fordi forestillingen er at det bare er push-effekter på disse barna, altså at det er bakenforliggende nettverk som ligger der og bare ønsker å få dem til å dra for å komme til et vestlig land og utnytte systemet. Slik er jo historien om dette. Men problemet er at disse barna vokser opp i samfunn der det ikke er noen framtid. Mange av dem er uten foreldre. Det viser statistikken over at det er svært få av dem som får familiegjengforening, og veldig mange av dem som får det, får det med søsken og ikke med foreldre. Dette er den bitre, forferdelige virkeligheten mange av disse barna lever i, og hvis man virkelig er opptatt av å slå beina under menneskesmuglernetverkene rundt omkring i verden, er man nødt til å opprette en ordning der mennesker kan søke asyl fra andre steder enn ved å måtte reise ut på disse farlige ferdene for å komme til en grense der de kan søke asyl.

SV mener at regjeringen gjennom det høringsutkastet den har lagt fram i jula når det gjelder de enslige mindreårige asylsøkerne, ønsker å gjøre denne ordningen, som forskning viser gjør barna syke, og som ikke bidrar til å hindre at flere legger ut på flukt, til en permanent ordning for alle. Og det flertallet som har vært med på dette integrerings- og innstrammingsforliket, vet jo nå hva det er

regjeringen mener, så jeg er forundret over at det flertallet sitter såpass rolig og ser på dette videre. Faginstansene, regjeringens egne faginstanser, har plukket dette forslaget fra hverandre, og i går hadde partigruppene og komiteen møte med UNHCR, som også er dundrende kritisk til at dette skal være en ordning som skal gjelde alle under 18 år, og utvides. Så dette forslaget, som er nr. 1, burde alle partiene i denne sal slutte seg til, inklusiv Fremskrittspartiet, hvis nestleder i 2013 mente at dette var brudd på Barnekonvensjonen.

Det andre forslaget, om å kartlegge alle asylmottak for å avdekke sårbarhet, er viktig, og Stortinget vedtok rett før jul etter forslag fra SV at man skal ettersøke disse barna, og at man må ha systemer for å finne dem igjen. Det er ikke noen tvil om – og Kripos melder jo om – at kjente overgripere sirkler rundt mottakene, og her er det desperat en-somme ungdommer som må ha noen å ty til. Derfor trengs det også økt bemanning, slik at det er noen voksne der til å passe på dem, og som har tid til å prate med dem.

Når det gjelder uavhengige tilsyn, er det helt nødvendig. Dette er en sektor der det er masse penger å tjene, der det er altfor dårlig tilsyn i dag, og der media har avslørt flere saker der mottak ikke har fulgt opp sine forpliktelser i kontraktene. Så vidt jeg vet, har det ikke fått noen konsekvenser heller.

Til slutt: Forslaget om team mot menneskehandel er helt nødvendig. Regjeringen har nå trenert forslag om å få på plass en ny handlingsplan, og da handler det ikke bare om planen, men også om penger til å finansiere oppfølgingen av den.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Sylvi Listhaug [13:21:24]: Utlendingsforskriften § 8-8, om midlertidig tillatelse for enslige mindreårige asylsøkere fram til de er 18 år, ble innført i 2009. Formålet var å hindre at barn ble sendt på en lang og farefull reise alene, og dermed redusere antallet enslige mindreårige asylsøkere. Jeg tror vi alle er enige om at dette er en viktig målsetting.

I 2014 kom det 1 204 enslige mindreårige asylsøkere, mens antallet steg kraftig i 2015, til 5 297. Norge var med dette det fjerde øverste mottakslandet i Europa for enslige mindreårige asylsøkere, og ankomstene er derfor uforholdsmessig store sett mot befolkningstall.

I tillegg viser tallene at rundt 80 pst. av alle i denne gruppen som kom til Europa, er fra Afghanistan, i en periode da man kunne forvente andre folkegrupper.

Dersom det blir kjent at enslige mindreårige uten beskyttelsesbehov kan påregne varig opphold i Norge, kan det medføre at flere barn sendes vekk fra familie og nettverk. Dette er ikke en ønsket utvikling. Tvert imot mener jeg det er nødvendig å innføre ytterligere tiltak som demper incitamentene til å sende barn uten beskyttelsesbehov til Europa.

I høringsbrevet fra Justis- og beredskapsdepartementet sendt ut i desember 2015, er det derfor foreslått endringer for denne gruppen. Forslaget innebærer at oppholds-

grunnlaget i større grad enn tidligere skal revurderes ved fylte 18 år. Dette vil nå gjelde for alle som har fått midlertidig og begrenset tillatelse som enslige mindreårige asylsøkere. Departementet arbeider nå med oppfølgingen av høringsrunden og vil fremme forslag til lovendringer etter påske.

Det er asylmottakene som har omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere over 15 år i det daglige. UDI stiller bl.a. krav til omsorgsarbeid, bemanning og barnefaglig kompetanse for dem som driver mottakene. Det stilles også krav til individuell kartlegging i mottak for enslige mindreårige, der målet med det er å få et best mulig grunnlag for systematisk oppfølging og omsorgstilbud til den enkelte.

Representantforslaget ble framsatt før inngåelse av asylforliket av et bredt flertall på Stortinget den 19. november 2015. I dette, og i integreringsforliket, står det om denne gruppen:

«Stortinget ber regjeringen legge spesiell vekt på enslige, mindreårige asylsøkere i asylmottak.»

Stortinget bevilget 48,5 mill. kr ekstra til økt bemanning og barnefaglig kompetanse på mottak for enslige mindreårige over 15 år. UDI er nå i ferd med å avklare hvordan disse midlene kan benyttes, slik at formålet oppnås. Dette arbeidet skal prioriteres.

Jeg har i UDIs tildelingsbrev for 2016 lagt inn et krav om at det jevnlig skal rapporteres på igangsatte tiltak knyttet til forholdene på mottak for enslige mindreårige asylsøkere og status for disse, herunder tiltak for å få bedre omsorg og sikkerhet for gruppen og redusere risiko for uønskete hendelser der dette anses nødvendig. Jeg merket meg for øvrig at komiteen viser til Stortingets behandling av asyl- og integreringsforliket senere i vårsesjonen, og at forslagene i representantforslaget naturlig vil inngå i denne.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [13:25:25]: Jeg registrerer at uansett hvordan vinklingen og spørsmålet er, så durer statsråden i vei om ankomster, grensekontroller og hva det måtte være. Men nå skal hun få sjansen til å svare på hva hun i praksis har gjort når det gjelder to viktige spørsmål som ble knesatt i Stortinget før jul, da Stortinget sa følgende:

«Stortinget ber regjeringen sikre at barn som forsvinner fra asylmottak blir ettersøkt og at det settes inn særlige tiltak for å hindre at de blir utsatt for menneskehandel og utnyttet i prostitusjon.»

Hvilke faktiske, praktiske grep har statsråd Listhaug gjort for å følge opp Stortingets vedtak fra rett før jul i 2015?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:26:17]: Det er rutiner hos UDI for hvordan man skal følge opp den typen forsvinningsaker. Da blir det varslet til ulike myndighetsinstanser, deriblant politiet. Jeg hadde gleden av å være ute sammen med Oslo-politiet for å se hvordan man jobber ute i felten, både for å ha oversikt over generelle kriminelle nett-

verk og hvordan man følger bildet ellers, bl.a. knyttet til personer som er forsvunnet. Det kan også være asylsøkere.

Det vi vet, er at dette er et felt der det er forholdsvis krevende å vite hvor disse personene reiser. Det er grunn til å tro at en del reiser ut av landet. Det er grunn til å tro at en del har bekjente i Norge, som de bor hos etter at de har forsvunnet fra mottak – og det er frivillig å bo på mottak.

En utredning er i gang for å se nærmere på disse spørsmålene, noe som jeg vil studere med interesse, for å se hva mer vi kan gjøre.

Stein Erik Lauvås (A) [13:27:27]: At statsråden har vært med politiet, er vel og bra. At UDI har rutiner, slik statsråden sier, er vel og bra. At det er krevende å vite hvor disse forsvinner, kan vi være enige om. At det er frivillig å bo i mottak – ja, det er det.

Spørsmålet er: Hva har statsråden faktisk gjort for å følge opp Stortingets vedtak, som skulle sikre at barn som forsvinner fra mottak, faktisk blir ettersøkt, og hva har statsråden gjort av praktiske grep for å hindre at disse blir utsatt for menneskehandel og utnyttet til prostitusjon?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:28:18]: Som sagt har jeg undersøkt hvilke rutiner som finnes i dag. Jeg har også undersøkt om de rutinene er gode nok. Det kommer jeg til å ha kontakt med UDI og andre myndigheter for å finne ut av. Politiets utlendingsenhet og politiet er også viktig i dette arbeidet.

Men jeg mener også at det er svært viktig at vi kommer oss ut og faktisk ser på virkeligheten der ute. Så når jeg reiser ut sammen med politiet, er det veldig nyttig, for jeg ser hvordan man jobber ute på gaten, og jeg ser hvordan disse tingene fungerer i praksis. De er i hvert fall for meg en veldig viktig premisse for å se hvilke endringer jeg mener må gjøres i en del tilfeller.

Dette er et kontinuerlig arbeid, så vi kommer til å følge dette nærmere opp og se om det er mer som må gjøres for å bidra til å få bedre oversikt over dette. Men dette er et krevende felt, og det er derfor vi har satt i gang å utrede hva som skjer.

Heidi Greni (Sp) [13:29:31]: I brevet til komiteen stiller statsråden seg negativ til å etablere en uavhengig tilsynsordning og begrunner det med at det er feil bruk av ressurser i dagens situasjon. Vi skal senere i vår få anledning til å komme tilbake til dette og andre tiltak for å bedre situasjonen for de enslige mindreårige asylsøkerne.

Ett av forslagene som er framsatt i integreringsavtalen, er å sikre barn som kommer for seg selv til Norge, en bedre vergemålsordning. Jeg har inntrykk av at dagens vergemålsordning er preget av at en del verger har ansvar for grundig mange barn, og at kontakten mellom barn og verge blir for svak. Er det etter statsrådets syn et problem i dagens situasjon? Og hva vil statsråden eventuelt gjøre for å sikre at denne ordningen fungerer etter hensikten?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:30:21]: Når det gjelder en uavhengig tilsynsordning, vil vi komme tilbake til det senere. Men i disse dager mener jeg det er utrolig viktig at

man setter seg grundig ned og vurderer hvordan man skal bruke ressursene. Det er knyttet til det faktum at vi måtte omprioritere 9,5 mrd. kr for å ta hånd om den økte asyltilstrømningen i fjor – det er en betydelig sum. I tillegg står landet oppe i en økende arbeidsledighet, som innebærer at vi også må se hen til hvordan vi kan stimulere til å skape flere arbeidsplasser. Det er også viktig for alle dem som kommer til Norge og ønsker å komme seg i jobb, for skal vi få personer inn i jobb, må det faktisk være arbeidsplasser å tilby dem. Jeg synes det er svært viktig å påpeke når man fatter vedtak i denne salen, at man må tenke helhetlig, slik at ressursene brukes på en best mulig måte.

Karin Andersen (SV) [13:31:36]: I svaret sitt til representanten Lauvås og i innlegget sitt nå avslørte statsråden at man ikke har gjort seg bruk av de økte midlene til økt barnefaglig kompetanse på mottakene ennå og tydeligvis heller ikke har gjort noen ting for å oppfylle det vedtaket som et enstemmig storting gjorde før jul, om at man skulle hindre menneskehandel og sørge for at disse barna faktisk blir ettersøkt. Problemet her er jo ikke at man ikke har noen rutiner på papiret. Problemet er at politiet sier at man prioriterer det ikke, og de blir ikke ettersøkt. Man bare registrerer at barna forsvinner, og så er man ferdig med det.

Jeg skal gi statsråden en mulighet til til å forklare hva regjeringen helt konkret har tenkt å gjøre, og også til å gi en begrunnelse for hvorfor man ikke har valgt å bruke de pengene som Stortinget tross alt har bevilget til økt barnefaglig kompetanse i asylkjeden for å passe på disse barna, som er alene, og som man nå har hatt flere måneder på seg til å bruke på en fornuftig måte.

Statsråd Sylvi Listhaug [13:32:42]: UDI har fått i oppdrag å bestemme hvordan disse pengene best mulig kan brukes. Det er fordi jeg har langt større tro på at de vet hvor skoen trykker og kan bruke pengene på en fornuftig måte, enn det politikere, som ikke er ute der hver eneste dag og ser behovene, kan gjøre. UDI er nå i ferd med å bestemme seg for hvordan disse pengene skal brukes. Så en skal ikke være redd: De kommer til å bli brukt opp i løpet av året, i hvert fall kommer det til å bli styrket kompetanse der ute.

Regjeringen skal legge fram en handlingsplan mot menneskehandel. Det er det justisministeren som har ansvaret for. Denne handlingsplanen vil komme i løpet av våren, og der er det også naturlig at vi ser på temaer som har vært berørt her tidligere knyttet til menneskehandel opp mot asylsøkere og enslige mindreårige asylsøkere.

Karin Andersen (SV) [13:33:44]: Det er ikke slik at min bekymring knytter seg til om pengene blir brukt. Min bekymring knytter seg til at det er barn som forsvinner, som vi ikke vet hva skjer med, og at Kripos forteller oss at kjente overgripere sirkler rundt mottakene, og at det er veldig få voksne der til å passe på barna. Disse barna blir utsatt for overgrep når de er under vårt ansvar, og det burde statsråden også være mer bekymret for enn om pengene skal bli brukt opp.

Så sier statsråden at det er UDI som skal bestemme

hvordan disse pengene skal brukes, for de vet best. Da er spørsmålet også om statsråden kommer til å lytte til UDI eller IMDi eller Bufdir eller UNHCR eller Europarådet når de sterkt fraråder å innføre en midlertidig ordning for alle enslige mindreårige asylsøkere under 18 år, slik regjeringen har foreslått. For de påpeker, bl.a. IMDi, at dette etter deres mening ikke holder i forhold til FNs barnekonvensjon. Er statsråden uenig i det?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:34:46]: Jeg er også opptatt av at disse barna skal få et godt tilbud. Derfor er jeg veldig glad for at UDI nå ser på hvordan disse mottakene kan styrkes gjennom den bevilgningen som de borgerlige partiene her på Stortinget var enige om for innværende år.

Når det gjelder hensynene for øvrig, er det slik at vårt hensyn er å tenke langsiktig på vegne av landet. Det betyr at de innstramningene vi nå skal gjøre, må være de riktige for landet i en langsiktig periode.

For å ta vårt naboland som et eksempel på hvor galt det kan gå: I Sverige kom det i fjor 35 000 enslige mindreårige asylsøkere. Det gjør at i flere av aldersgruppene i Sverige er det større skjevbalanse mellom kjønnene, gutter og jenter, enn det er i Kina, som har drevet med ettbarnspolitik i forholdsvis mange år. Det er bare ett eksempel på hvor galt det kan gå. Jeg er veldig opptatt av at vi i Norge skal føre en ansvarlig innvandringspolitikk som gjør at det er bærekraft i den, og slik at vi kan lykkes med integreringen også av de barna som skal være i Norge videre.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Odd Gunnar Tveit (FrP) [13:36:16]: Det var en dramatisk økning i ankomster av enslige mindreårige asylsøkere i fjor. I hele 2014 kom det ca. 1 200 til Norge, men ca. 3 800 fra januar til oktober 2015. Ja, det er helt «hardleg».

Vi vet at enslige mindreårige i stor grad er sendt til Europa og Norge av sine foreldre. Muligheten for varig opphold og en bedre økonomisk framtid også for familien i hjemlandet kan være årsaken til at mindreårige sendes vekk fra familie og kjente. Barna benyttes i et kynisk spill der foreldrene går i kompaniskap med hardbarkedde menneskesmuglere.

Vi må gjøre det vi kan for å unngå at barn sendes ut på en livsfarlig reise over Middelhavet og gjennom Europa. Ordningen med begrenset tillatelse for enslige mindreårige asylsøkere mellom 16 og 18 år er et viktig og nødvendig virkemiddel for å kunne begrense ankomstene og forebygge at barn uten beskyttelsesbehov og annet grunnlag for opphold sendes på reise alene.

Vi har også problemer med enslige mindreårige asylsøkere i Aust-Agder, som alle andre plasser. Formålet med bestemmelsene gjør seg sterkere gjeldende med de høye ankomsttallene vi så i fjor høst. De barna som kommer seg til Norge, skal likevel ha god oppfølging. Arbeidet mot menneskehandel må foregå på tvers av sektorene, og både utlendingsmyndigheter, politi og barnevern har viktige roller. Barnevernsloven gjelder for alle barn i

Norge, uavhengig av om de har fått asyl og statsborgerskap.

Det har i årevis vært et problem at barn forsvinner fra asylmottak. Jeg er derfor kjempeglad for at regjeringen følger problemet tett, og at det bl.a. blir offentliggjort forskning om barn som forsvinner fra asylmottak, i en rapport som kommer i løpet av våren 2016.

Vi må tenke nytt i flyktningspolitikken og ta inn over oss at verdens 61,5 millioner flyktninger ikke kan bosettes i Norge. Flyktingene bør hjelpes i nærområdet gjennom FN-systemet og ikke sette livet på spill i et desperat forsøk på å søke asyl i Europa. Dagens asylsystem er fullstendig utdatert, og det er barna som betaler prisen – enten for mangel på hjelp i nærområdet eller i klørne på menneskesmuglere i Europa.

André N. Skjelstad (V) [13:39:32]: I mitt forrige innlegg hadde jeg en forglemmelse – jeg forklarte ikke hvordan vi i Venstre kommer til å stemme ved votering.

Vi kommer ikke til å stemme for forslagene nr. 1 og 2, fra SV, men kommer derimot til å stemme for forslagene nr. 3 og 4.

Karin Andersen (SV) [13:40:03]: Det er jeg glad for, for da vil det være flertall for å be regjeringen vurdere et uavhengig tilsyn for mottakene for enslige mindreårige asylsøkere. Det er SV glad for. Vi har også fremmet et slikt forslag når det gjelder alle mottakene, og det er helt nødvendig. Jeg hører at regjeringen nå jobber med flere uavhengige tilsyn for helsesektoren, bl.a., der man har etablert mange tilsyn og organer fra før, mens her – i et marked som er, for å si det sånn, selgers marked, og der det er mye penger – mener man tydeligvis ikke det er nødvendig. Det er litt oppsiktsvekkende.

Det å ha et team mot menneskehandel er helt nødvendig, for det er ikke slik som forrige taler sa, at regjeringen har vært på dette. Tvert imot er det i Stortinget vedtatt forslag fra SV, som regjeringen tydeligvis ikke har fulgt opp, og vi venter også på en ny handlingsplan mot menneskehandel, som statsråden om igjen og om igjen har lovt skal komme, men som det ikke ser ut til å bli noe fart på, uansett. Og uansett vil det bare være et papir. Den må fylles med innhold, slik at man faktisk gjør noe annet enn det man har gjort til nå. Fafo la fram en forskningsrapport i fjor som viser at mange av de barna som forsvinner, faktisk er utsatt for menneskehandel – og det er ganske grotesk.

Så kunne det vært fristende å si, når en representant fra Sørlandet er her oppe og snakker om hvor forferdelig det er at man sender barn av gårde ut i verden, at man ikke tar inn over seg at det faktisk er krig. Det er altså nabolandene som har millionene av flyktninger hos seg. Det er bare 30 000, vel så det, som kom til Norge forrige år. Arbeidsinnvandringen de siste årene har vært mye høyere enn det, så størrelsen er tatt helt ut av sin sammenheng. Man skjønner visst heller ikke at det er krig og elendighet disse ungdommene flykter fra.

Jeg finner bare grunn til å minne om at komiteen var på reise i Trøndelag for noen uker siden. Da ble vi kjent med et kulturiltak i Sør-Trøndelag som tok for seg hvor-

dan norske utvandrere til USA hadde bygd opp lokalsamfunnene i Trøndelag. Der var det mange ungdommer, helt ned i 13-årsalderen, som hadde blitt sendt av gårde. Dette er mennesker vi i dag hyller. Jeg tror de hadde det fælt, og jeg synes ikke det er noen grunn for oss til å sitte på vår høye hest og fordømme andre, særlig ikke hvis de sender ungene sine vekk fra krig og elendighet. Det har vi ingen moralsk grunn til å gjøre i rike Norge.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [13:42:51]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Abid Q. Raja, Ketil Kjenseth, Pål Farstad og Terje Breivik om bedre trafiksikkerhet for syklende (Innst. 203 S (2015–2016), jf. Dokument 8:18 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hans Fredrik Grovan (KrF) [13:43:42] (ordfører for saken): Jeg vil gi honnør til forslagsstillerne fra Venstre, som med dette forslaget vil bidra til både å øke sykkelandelen og gjøre all sykling så trygg og sikker som mulig.

En samlet komité er opptatt av å øke sykkelandelen for at vi skal kunne nå målsettingen om 8 pst. I tillegg til de helsemessige gevinster vil bedre tilrettelegging for syklister gi store gevinster med hensyn til trafiksikkerhet, miljø og ikke minst trafikkavvikling.

Mange steder både i byer og på landsbygda er forholdene for syklister fortsatt vanskelige, så ulykkesrisikoen er stor. Komiteen er opptatt av at manglende respekt for trafikkregler og manglende tilrettelegging fører til for mange trafikkfarlige situasjoner. Det bør derfor være en prioritert oppgave for kommune, fylke og stat å øke innsatsen for å få flere til å benytte sykkel.

Til tross for en betydelig satsing fra Stortingets side over flere år for å få bygd flere sykkelveier, vil det fortsatt være sånn at sykling i kjørebaner med motorisert ferdsel vil være det mest vanlige også framover. Med bakgrunn i den trafiksituasjonen er komiteen opptatt av at bruk av sykkel som transportmiddel til og fra jobb og i treningsøyemed må gjøres så sikkert som mulig etter hvert som sykkelandelen øker.

En samlet komité er opptatt av bedre tilrettelegging i urbane strøk, men vil også minne om at det er en nasjonal målsetting at hele landet trekkes med i arbeidet med å øke sykkelandelen. Ikke minst handler dette om å sikre

trygge gang- og sykkelveier til skolen utover i det ganske land.

For å få til økt tilrettelegging i hele landet etterspør komiteen større fleksibilitet og raskere avklaringer fra statens side for å få til gode lokale løsninger på anleggelse av gang- og sykkelveier. Rigid regelverk kan føre til både unødvendige og fordyrende løsninger i en del sammenhenger, som faktisk hindrer etablering av tryggere veier for gående og syklistene. På dette området er komiteen derfor opptatt av å legge til rette for gode, praktiske løsninger som kan gi syklistene større trygghet, selv om løsningene ikke alltid følger vedtatt regelverk.

Komiteen har i sine merknader også vært opptatt av å peke på en bedre tilrettelegging for bruk av frivillige i utvikling av sykkelritt. Komiteen har merket seg innspillene fra Norges Cykleforbund og Norges idrettsforbund på rundskriv av 28. februar 2016 fra Politidirektoratet. De mener konsekvensene av en praktisering av bruk av mobile vakter i sykkelritt i tråd med dette rundskrivet faktisk vil kunne virke ødeleggende for aktiviteten for mer enn 400 sykkelritt årlig. Det bør derfor etter komiteens oppfatning letes etter løsninger på disse utfordringene uten å måtte omgå norsk lov.

Etter komiteens oppfatning bør mobile vakter derfor kunne bistå politiet etter å ha gjennomgått tilstrekkelig opplæring. Blant annet viser komiteen til de gode erfaringene fra Søndre Buskerud politidistrikt, hvor en har fått til et godt samarbeid mellom arrangør og politi til beste for både deltakere, publikum og øvrige trafikanter. Dagens praktisering og krav til trafiksikkerhetstiltak påfører ofte arrangørene svært store kostnader, dessverre avhengig av hvilket politidistrikt man befinner seg i. Komiteen understreker derfor viktigheten av å få til mest mulig lik praksis i alle politidistrikter.

Komiteens flertall, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, vil avvente framleggelsen av NTP og egen stortingsmelding om trafiksikkerhet med hensyn til løsninger og strategier som best kan bidra til økt trafiksikkerhet med spesiell tilpasning for syklistene. Et mindretall fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er mest hensiktsmessig med en egen stortingsmelding som kan komme opp med forslag til tiltak som kan bedre trafiksikkerheten for de syklende trafikanter. Disse mener at styrket kunnskap om samspillet mellom gående, syklende og motorisert ferdsel er viktig og viser ellers til representantforslagets forslag knyttet til minimumsavstand og vikepliktsregler som viktige spørsmål som trenger avklaring i en egen stortingsmelding.

Jeg vil takke komiteens medlemmer for konstruktivt og godt samarbeid og anbefaler herved komiteens innstilling samt tar opp mindretallsforslaget fra Kristelig Folkeparti og Venstre.

Presidenten: Representanten Hans Fredrik Grøvan har tatt opp det forslaget han refererte til.

Karianne O. Tung (A) [13:48:45]: Jeg vil først starte med å takke representantene fra Venstre med et viktig representantforslag. Jeg vil også takke saksordføreren for et

godt stykke arbeid, som sørget for enighet på flere punkter i saken.

Stortinget har vedtatt Nasjonal sykkelstrategi 2014–2023. Denne strategien har en målsetting om 8 pst. sykkelandel. Stortinget har videre gjennom klimaforliket sluttet seg til at all trafikkvekst i byområdene skal skje med kollektivtransport, sykkel og gange. Det krever økt satsing på fysisk tilrettelegging, bedre opplysning og opplæring om trafikkreglene, holdningspåvirkning overfor både syklistene og andre trafikanter og en klargjøring av trafikkregelverket. I bunn og grunn må faktisk flere velge sykkel som transportmiddel.

Miljøpakken i Trondheim har funnet ut at ca. halvparten av reisene på mellom en og to kilometer skjer med bil. Det forteller meg at vi ikke bare har et potensial, men også en mulighet til faktisk å nå de målene vi selv har satt. Da må den politiske satsingen ikke gå på bekostning av sikkerhet, men være basert på trygghet for dem som ferdes langs veiene – hvis ikke vil prisen for denne sykkelsatsingen bli for stor.

I en tid hvor antall drepte i trafikken heldigvis går ned, er det mer alvorlig at ulykker med mange trafikanter øker. Vi vet at syklistene er sårbare på sin ferd i trafikken, de har en betydelig skaderisiko. En syklist har 20 ganger så høy risiko for å bli skadet som en bilfører, de fleste ulykkene er eneulykker, og skadene er heldigvis som regel lette eller moderate.

Likevel er det et faktum at tolv syklistene døde på norske veier 2015. Barn og unge er særlig sårbare i denne sammenhengen. De har små muligheter til å delta i transportplanleggingen som omhandler deres hverdag. Jo yngre barna er, desto mer avhengig er de av at vi voksne ivaretar deres behov for trygghet. Det starter i mange sammenhenger med en god barndom. Trygge og tilrettelagte oppvekstmiljøer kan gi grobunn for at flere velger sykkel som transportmiddel når de blir eldre. Det handler om å se infrastruktur, arealpolitikk, trafiksikkerhet, klima og holdningsskapende arbeid i sammenheng.

Jeg vil be statsråden spesielt ha dette i bakhodet når han legger fram både forslaget til ny Nasjonal transportplan og stortingsmeldingen om trafiksikkerhet. Arbeiderpartiet skal i alle fall sørge for å holde den fanen høyt.

Arbeiderpartiet mener videre at det er riktig å avvente framleggelsen av disse to planene framfor å kreve en egen stortingsmelding om trafiksikkerhet for syklende nå, nettopp for å kunne se helheten i alt trafiksikkerhetsarbeidet vi gjør.

Avslutningsvis mener Arbeiderpartiet, som resten av komiteen, at konsekvensene av rundskrivet fra Politidirektoratet om bruk av mobile vakter vil umuliggjøre gjennomføringen av mer enn 400 sykkelritt årlig.

Regjeringen må derfor innen utgangen av 2016, i samarbeid med sykkelorganisasjonene, sørge for et regelverk som gir arrangører av sykkelritt muligheten til å benytte mobile vakter.

Beslutningsmyndigheten til å tillate bruk av slike vakter skal ligge hos den enkelte politimester. Bruk av mobile vakter forutsetter selvfølgelig at tilstrekkelig opplæring er gjennomført. Inntil videre må statsråden sørge for

midlertidige bestemmelser som sørger for at kommende sykkelritt faktisk kan arrangeres i året som kommer.

Nils Aage Jegstad (H) [13:52:35]: Jeg vil få takke saksordføreren og hele komiteen for en interessant prosess. Den store graden av enighet som ligger i innstillingen, gjenspeiler godt den stemningen som var i komiteen, selv om de ulike partiene har hatt litt forskjellig tilnærming til saken.

Det som kanskje var den største oppgaven, var å finne hvordan vi best kunne sikre en god oppfølging. Det ligger i representantforslaget et forslag om en stortingsmelding, noe som for Høyres del virket unaturlig, ut fra at vi skal behandle både Nasjonal transportplan for 2018–2029 og en trafiksikkerhetsplan det neste året. Vi var derfor opptatt av at vi måtte behandle sykkeltiltakene i forbindelse med disse to planene. I denne sammenheng forventes det at departementet adresserer de viktigste utfordringene som representantforslaget inneholder, i den sammenhengen.

Det er vel verdt å merke seg at det er en stor grad av enighet om de utfordringene og de mulighetene en mer aktiv sykkelpolitikk innebærer. Det er enighet om at sykkel bør bli et naturlig transportmiddel for langt flere enn hva tilfellet er i dag. Stortinget har sluttet seg til at trafikkveksten i byområdene skal skje med kollektivtransport, sykkel og gange. For å nå den nasjonale målsettingen om 8 pst. sykkelandel på landsbasis er det nødvendig å ta i bruk en rekke ulike virkemidler. Dette er en utfordring som vil kreve at både stat, fylkeskommune og kommune må intensivere innsatsen. Det er viktig å ta inn over seg at bedre tilrettelegging for syklistene også kan gi store samfunnsgevinster når det gjelder trafiksikkerhet, miljø og trafikkavvikling, i tillegg til helsemessige gevinster.

Komiteen står sammen om å definere hovedutfordringene. Jeg skal peke på noen.

Til tross for at det er lagt inn en betydelig innsats fra Stortingets side i å bygge ut nye sykkelveier og utbedre eksisterende, er det fortsatt for dårlig mange steder, og ulykkesrisikoen ved å sykle er for stor. Det vil fortsatt være slik at sykling i kjørebaneland med motorisert trafikk vil være den mest alminnelige tilretteleggingen for sykling framover. Det trengs derfor bedre opplysning og opplæring om trafikkreglene for syklistene, holdningspåvirkning overfor både syklistene og andre trafikantgrupper samt en klargjøring av trafikkregelverket. Det må kombineres med en generell satsing på at framtidige syklistene får en god opplæring i trafikkreglene. Spesielt i byene ser vi at stadig flere unge ikke tar bilsertifikat, noe som gjør at en ikke uten videre kan forvente at de har god kjennskap til trafikkreglene.

Jeg vil advare mot å gi syklistene særlige fordeler i trafikken i forhold til i dag. De som bruker veibanen, må forholde seg til de samme trafikkreglene, enten det gjelder sykkel eller bil. Dette vil være viktig med et stort innslag av elsykler og med høyere fart.

Et moment som komiteen har vært særlig opptatt av, er sikkerhet knyttet til sykkelrittarrangementer. Arrangørene melder om urimelig høye kostnader. Dette vil ramme sykkelporten generelt og barns og unges utøveres muligheter

til å delta i sykkelritt spesielt. Spesielt bør det vurderes om frivillige kan bistå politiet i større grad enn i dag. Vi vil imidlertid understreke at ansvaret for sikkerheten ved slike arrangementer ikke må pulveriseres.

Jeg har merket meg at representantforslaget synes å være inspirert av en ekspressyklist. Vi har derfor behov for å påpeke at det er mange grupper syklistene som må hensyntas i utformingen av en sykkelpolitikk. Debatten om hvordan man legger til rette for sykling, handler ofte om de utfordringer og de tiltak som er aktuelle i urbane strøk. Det er derfor viktig å minne om at det sykles i hele landet, også utenfor de store byene, og at det er sentralt for de nasjonale målsettingene på feltet at hele Norge trekkes med i arbeidet med å øke sykkelandelen. Det er særlig viktig å sikre elever en trygg gang- og sykkelvei til skolen.

Morten Stordalen (FrP) [13:57:03]: Representantforslaget om bedre trafiksikkerhet for syklende tar opp mange problemstillinger – og flere gode problemstillinger. Jeg vil takke saksordføreren for stor tålmodighet og for komiteens evne til å slutte opp om de viktigste tingene i denne saken.

Forslagsstillerne tar opp dette med sport og transport. Jeg tror nok at Fremskrittspartiet og komiteen for øvrig har vært mest fokusert på hvordan vi rett og slett kan trygge syklende – fortrinnsvis barn og unge – rundt skolene. Det mener Fremskrittspartiet er det viktigste vi kan gjøre før vi endrer trafikkreglene.

Fremskrittspartiet mener at vi skal ha gode trafikkregler, og har tro på at det man lærer som barn, også gjelder når man blir voksen – enten man sykler fort eller sakte. Ofte handler det rundt om i landet – mer enn bare i de store byene – om å få en gang- og sykkelsti for å skille myke og harde trafikanter. Jeg er derfor glad for at KS har fått et pilotprosjekt hvor de kan se på hvordan man kan fravike standardene i dag, slik at kommunene rett og slett har råd til å bygge gang- og sykkelstier. Dette er for mange kommuner rundt i landet den største utfordringen – og kanskje det man best kan hjelpe til med for at flere kan lære å sykle som barn.

Jeg er glad for at man har samlet seg om å sørge for at det ikke er noen tvil: Stortinget sender en klar beskjed om at man ved sykkelritt ønsker at man skal kunne bruke flere mobile vakter, og at myndighet her tilligger politimesteren. Jeg tror det er fint for de fleste sykkelklubbene rundt om i de fleste fylker i landet at det er et godt samspill hvor man nytter mobile vakter, men komiteen – og Fremskrittspartiet likedan – er veldig klar på at tilstrekkelig opplæring skal bli gitt.

Da er vi inne på at det viktigste for sykling er – som jeg sier – at det faktisk er en gang- og sykkelsti. Fremskrittspartiet er nok ikke så for at syklistene på ekspressykkelveier nødvendigvis skal ha fortrinn overalt. Jeg tror det er viktig at det er regler som sier at når man ikke er i veibanen, har man vikeplikt for dem som er i veibanen.

Som sagt tar representantforslaget opp mange gode forslag og mange gode problemstillinger. Jeg er glad for at regjeringen kommer tilbake med en felles transportpo-

litikk som ivaretar hensynet til alle trafikantgrupper og transportformer, i NTP.

Med dette takker jeg for ordet.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [14:00:02]: Jeg har også lyst til å takke saksordføreren og hele komiteen for at man har klart å finne en konstruktiv tilnærming både til de forslagene som ligger her, og også til det videre arbeidet med tanke på gange og sykkel i hele landet. Det synes jeg er veldig flott.

Veksten i persontransporten i byregionene skal tas med kollektiv, sykkel og gange. Da må vi øke attraktiviteten for folk som ønsker å sykle, ikke bare for dem som ønsker å sykle fort, men for folk som ser det som en mulighet å sykle til og fra jobben. Da må vi også øke tryggheten, for mange føler det nok litt utrygt i dag. Det er ikke en bra løsning.

Vi forventer at Nasjonal transportplan og Handlingsplan for trafiksikkerhet skal ta opp i seg disse ulike forholdene knyttet til trafiksikkerhet og sykling. Det er viktig at man også ser på den infrastrukturen som må til, både i byregionene og i ulike deler av landet. Foregående taler pekte på at man ikke var så veldig interessert i ekspressykelveier. Jeg må vel kanskje tilstå at så langt har jeg ikke funnet den voldsomt store entusiasmen, men det er behov for å gjøre ulike tiltak rundt omkring i et land som er ganske forskjellig fra by til by og i ulike regioner og bygder.

Vi ser også behovet for at Sykkelhåndboka revideres, og vi synes det kan være nyttig å se det som en del av det arbeidet som skal gjøres framover.

Det er riktig, som komiteen peker på, at gang- og sykkelveier rundt skoler rundt omkring i hele landet prioriteres. Vi ønsker at barn og unge skal bli mer fysisk aktive, og det å kunne gå eller sykle til skolen må være en del av det. Jeg så med glede at samferdselsministeren inviterte barn og unge med i arbeidet med Barnas transportplan. Det er veldig bra, og det er i tråd med det som vi har diskutert tidligere i Stortinget. Jeg tenker at det med trygg skolevei bør være en del av det arbeidet.

Mer fleksible løsninger for hvordan man bygger gang- og sykkelveier, er også helt nødvendig. Landet er forskjellig. Det er kanskje ikke behov for en 4 meter bred gang- og sykkelvei 3 meter fra vei på alle plasser. Det kan være andre, mer smidige måter å gjøre det på. Jeg besøkte Østfold i sommer, og jeg besøkte Fosen, som har ulik tenkning knyttet til mer fleksibilitet. Jeg tror det må gå an å gjøre ting på dette området som sikrer at man får skilt de syklende og gående fra vei, og at man også kan gjøre det på et rimeligere vis og kanskje få mer sykkelvei for de pengene som vi ønsker å bruke på det framover.

Så er jeg glad for at komiteen har samlet seg tverrpolitisk om å finne løsninger for sykkelritt. Vi har mange sykkelritt i dag. Vi ønsker at det skal være mange sykkelritt i framtiden også, og da er det viktig at man sikrer det som må til for at man skal kunne gjennomføre sykkelritt på en trygg og forsvarlig måte.

Abid Q. Raja (V) [14:03:55]: Jeg vil aller først takke saksordføreren for god omsorg for Dokument 8-forslaget som vi fremmet. Jeg vil også vise til seminaret som Venstre og Kristelig Folkeparti avholdt sammen med aktørene om dette.

Det er riktig som representanten Jegstad var inne på, at dette forslaget kan være noe inspirert av en ekspressyklist. Men jeg vil si at jeg er både bysyklist, ekspressyklist og markasyklist. Så jeg liker generelt å sykle, men forslaget er klart inspirert av den sykkelturen jeg hadde i fjor sommer, da jeg syklet fra Lindesnes til Nordkapp og hadde følge av hele 60 sykkelklubber. Landet vårt er veldig vakkert å se på og oppleve, samtidig er det stor variasjon, dessverre, når det gjelder asfaltdekket og ikke minst kjørekulturen som vi ser rundt omkring i landet.

Med bakgrunn i de innspillene som kom fra sykkelklubbene jeg møtte, sammenfattet jeg det i dette Dokument 8-forslaget som vi fremmet, og deler av dette vil nå bli vedtatt. En viktig del av dette blir ikke vedtatt i dag, men man viser til at dette kommer regjeringen tilbake til, og det er det viktig at man faktisk gjør på en skikkelig og forpliktende måte.

Her i Stortinget snakker vi veldig ofte om hverdagssyklister, og veldig mange av de tingene kan Stortinget veldig mye om – at vi vil ha opp sykkelandelen og gang- og sykkelvei – men vi glemmer ofte at det også er dem som sykler for idrettens skyld, og dem som sykler fort. Og for dem som sykler fort, særlig til og fra jobb, er denne normale måten å bygge gang- og sykkelvei på ikke «brukt». Det er ikke mulig å sykle med en racersykkel der det er mye grus f.eks. Da er det lett å punktere. Det er mye opp og ned fra høye asfaltkanter. Det er ikke veldig gunstig for syklistene, særlig der flere sykler sammen. Da havner man fort over i veibanen. De som holder høyere fart enn 15–20 km/t på sykkel, vil foretrekke å sykle i veibanen, og det gjør man over hele landet.

Da kommer jeg inn på kulturbiten, og at man har bilister – som vi leser om ofte – som både spyler syklistene med vindusspylervæske og kjører forbi og tuter. Hvis man tenker over det selv, er det jo slik at når man ser at en bil kjører forbi en motorsyklist, legger bilen seg normalt i god avstand til motorsyklisten, selv om det relativt sett ikke er så stor forskjell på farten sammenliknet med en syklist. Altså, en motorsyklist kan f.eks. holde 60 km/t, og bilen som kjører i 80 km/t, kjører forbi, men den holder da betryggende god avstand, fordi vi som sjåfører automatisk tenker at det er det viktig at vi gjør for å skape den tryggheten. Men i det eksemplet er det altså 20 km/t i differanse på farten.

Så ligger det en syklist foran oss, kan vi like gjerne suse forbi i 80 km/t, selv om syklisten har en fart på 20 km/t. Det lufttrykket som forbikjøringen representerer, utgjør en mye større fare for syklistene. Det er den holdningsendringen vi er nødt til å få til, gjennom både kjøreopplæring og strammere regler, slik at også norske sjåfører forstår at den anbefalte regelen om 1,5 meter må følges. Derfor fremmet jeg og Venstre forslag om nettopp dette, at vi må bygge både holdninger til og en kultur for forbikjøring, for det er det som er den største risikoen for syklistene over hele landet i dag.

På den turen opplevde også jeg mange farlige situasjoner, og disse aktive syklistene over hele landet – ikke bare i storbyområdene – er opptatt av at når de er ute på veiene og sykler, skal bilistene ta hensyn til dem.

Derfor har jeg store forhåpninger om at regjeringen skal komme tilbake med gode forslag som kan bedre trafiksikkerheten for syklende. Det vil være med på å bringe flere ut på sykkel – noe som er en målsetting for Stortinget.

Jeg er veldig glad for at Stortinget enstemmig vedtar at man i større grad skal tillate mobile vakter i gjennomføringen av sykkelritt. Dette kjenner vi igjen fra i fjor, da NRK bl.a. laget en sak om at Idrettsklubben Hero måtte legge ned barnesykkelrittet i Maridalen fordi politikostnadene var så høye. Det er også eksempler fra Bodø og andre steder. Styrkeprøven er et annet eksempel, hvor jeg tror det er estimert at rundt 0,5 mill. kr går bort i politikostnader.

Det er klart at dette vil bety at vi får avvirket flere barnesykkelritt, og at vi får avvirket sykkelritt over hele landet.

Så alt i alt er jeg veldig glad for at vi får gjennomslag for det. Jeg takker saksordføreren for dette og ser fram til statsrådens svar på hvordan de har tenkt å følge opp trafiksikkerhetsbiten.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:09:17]: Det er grunnleggende bra å legge til rette for at flere kan sykle. Det er godt ut fra et transportperspektiv: Sykkelen tar ikke mye plass i bybildet og dermed får vi brukt arealene våre mer effektivt. Det er bra ut fra et mosjonsperspektiv og folkehelseperspektiv: Det å få røre på kroppen gjør at en holder seg litt bedre i form. Og det er også spennende ut fra et sportsperspektiv: Gode syklistene, gode sykkelritt, Tour de France og gode ritt i Norge er noe som samler mange folk og skaper mye entusiasme.

Det å legge til rette for sykling i hverdagen er en viktig jobb. Vi har en veldig variert befolkning når det gjelder syklistene. Vi har alt fra de unge, som på grunn av sin høyde og uerfarenhet kan mangle oversikt over hvordan de tolker trafiksituasjonen, til de gamle, som på grunn av sin kropp kan ha utfordringer med balanse og andre ting, men som likevel velger sykkelen som framkomstmiddel. Og vi har hobbysyklistene, jobbpendlere og de som skal konkurrere med seg selv hver dag på vei til arbeid. Med økt bruk av elsykkel ser vi også at stadig nye grupper vil kunne få den rekkevidden som sykkelen gir når man får en elmotor på den. Det betyr også nye brukergrupper.

Det at en ikke har veldig sterke opplæringskrav fra myndighetene for å kunne bruke en sykkel, gjør også at erfaringer og trafikkforståelsen kan variere veldig. Derfor er det viktig, grunnleggende sett, i dette at vi har respekt for hverandre når vi er ute – mellom syklistene, men ikke minst mellom bilister og syklistene. Der er det mange regler allerede i lovverket i dag, men det handler om at folk faktisk lever etter dem. Så handler det om at uavhengig av om en har regler eller ikke, så skal en ha respekt for hverandre når en ferdes ute i det offentlige rom.

Og det er det også verdt å minne syklistene om. I forbindelse med arbeidet med Barnas transportplan har jeg besøkt flere skoler i det siste, og spesielt i byene opplever

unge skoleelever på vei til skolen faktisk syklistene som det mest truende. For mange syklistene vil ta seg til rette og ikke føle at fotgjengerfelt betyr at de har vikeplikt for barna, men at de heller kan snirkle seg imellom dem. Og for en liten unge på vei til skolen så kan det å ha en syklist i stort tempo, selv om syklisten mener han har full kontroll, likevel oppleves som skremmende for de små. Det er noe som også syklistene må ha med seg.

I vårt arbeid handler det om å bidra med alle gode krefter, å støtte opp om Sykle til jobben-aksjonen og lignende, men det handler også om å sikre at de fysiske forholdene er bedre tilrettelagt. Det gjør en gjennom bevilgninger – og der er jeg veldig fornøyd og stolt over det arbeidet som regjeringen, Kristelig Folkeparti og Venstre har gjort sammen, som betyr at bare for budsjettet for 2016 er bevilgningene økt med nesten 60 pst. sammenlignet med året før. En har også en tilskuddsordning som gjør at mange kommuner nå får tilrettelagt infrastruktur for sykling, ved gode plasser å parkere sykkelen, utbygging av sykkelveier og lignende.

Så handler det også om regelverk for bygging av sykkelvei, som flere har tatt opp. Det å sørge for at en kan bygge sykkelveier enklere og billigere ved at en får være litt fleksibel i forhold til generelle regler og normer, er også viktig. Og det å legge til rette for at en har riktig sykkelvei etter forholdene, handler om å få mye igjen for pengene, for noen steder handler det om at en trenger kapasitet, at en trenger veldig god fysisk adskillelse fordi en har høytrafikkerte veier, mange syklistene, og da må en få god adskillelse. Andre steder handler det om å ha en liten stripe, ikke nødvendigvis 4 meter bred, som ble nevnt, men ha en smal stripe som er trygg nok – fordi det handler ikke om at det er mange som skal samme vei; det handler om at du likevel skal komme deg vekk, gjerne fra en fylkesvei som er smal, men med mye tungtrafikk. Det å ha den fleksibiliteten, å la lokale politikere få lov til å ha mer innflytelse og bli lyttet til av Vegvesenet, er viktig.

Så ble avviking av sykkelritt tatt opp. Jeg mener det er viktig at vi legger til rette for at Norge er et godt sted å ha sykkelritt, både for de profesjonelle, for de glade amatører og for barn.

Jeg merker meg de vedtak som Stortinget gjør. Jeg vil samtidig si at det er noen gråsoner her. Hva er f.eks. tilstrekkelig opplæring? For å kunne kjøre politimotorsykel og få lov til å bryte fartsgrenser og andre regler kreves det ganske omfattende opplæring. Nå vil vi altså at vanlige motorsyklistene også skal få lov til å bryte fartsgrense, trafikkregler o.l., og det vil være viktig å finne en hensiktsmessig avklaring på det. Her legges det mye ansvar over på lokale politidistrikter som skal forvalte dette, når en sier ja til at sivile trafikanter skal få bryte fartsregler. Hva skjer hvis det blir en ulykke? Det er noe av det arbeidet som må gjøres skikkelig, sammen med Norges Cykleforbund og andre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karianne O. Tung (A) [14:14:36]: I dag behandler vi forslag som skal gjøre bruken av sykkel tryggere.

I et intervju med Morgenbladet den 4. mars siteres samferdselsministeren på følgende:

«Jo flere som sykler, jo mer vanlig blir det for andre trafikanter å ta hensyn til dem.»

I ministerens svarbrev til komiteen står det imidlertid:

«Det er også slik at syklistenes sikkerhet i trafikken ikke bare er avhengig av reglernes innhold, men også av om reglene etterleves.»

Mitt spørsmål til statsråden blir da følgende: Mener statsråden at bare syklistene blir mange nok, så vil sikkerheten deres i trafikken også øke?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:15:15]: Det er ingen motstrid mellom de to sitatene som representanten Tung kom med. Jeg tror det er en ganske normal observasjon at jo flere personer som er ute og går, jo lettere er det for bilistene å legge merke til dem og ta hensyn til dem. Og jo flere syklistene har for vane å se i trafikkbildet, jo mer legger en merke til dem. Det er dermed ikke en oppfordring til at en skal være hensynsløs om en treffer en syklist alene, men det er noe med at jo flere som sykler, jo flere vil få den erfaringen også når de av og til er bilist og sørge for å ta hensyn.

Jeg mener at regelverk skal være tydelig, slik at en vet hvilke regler en har å forholde seg til når en er i trafikken. Men uavhengig av reglene, som jeg sa i innlegget mitt, så handler det om at det er vanlig god folkeskikk å vise ansvar og hensyn når en ferdes i det offentlige rom. Det er viktig. Det er ikke alt du klarer å regulere med regler – av og til er det faktisk folks gode samvittighet og folkeskikk som også må være på plass.

Karianne O. Tung (A) [14:16:16]: Ifølge klimaforliket i Stortinget, som Fremskrittspartiet valgte å stå utenfor, heter det at veksten i trafikken skal tas ved hjelp av kollektiv, sykkel og gange.

Flere storbyer har nå tatt gode grep for å øke kollektivtilbudet, samt at de legger godt til rette for flere sykklende og gående. I mange tilfeller vet vi at dette handler om tøffe prioriteringer. Statsråden har jo selv tatt til orde for at samferdselsprosjekter heretter skal bygges raskere og rimeligere. For så vidt et bra tiltak, men på hvilken måte vil ministeren sikre at trafiksikkerhetshensyn for myke trafikanter ikke blir en salderingspost i slike prosjekter?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:16:53]: Jeg mener det bare er å se på det vi har gjort – i de snart 30 månedene som denne regjeringen har styrt, så har trafiksikkerheten vært vektlagt veldig tungt.

Så nevnes klimaforliket. Jeg vil bare minne om at uavhengig av om en var med på det eller ikke, er det veldig mye i klimaforliket som en uansett støtter.

Jernbanebevilgningene har økt med over 50 pst. med dagens flertall. Når det gjelder kollektivsatsingen, f.eks. i Oslo, har Oslo kommune i 2014 og 2015 fått nesten fire ganger større bevilgninger sammenliknet med det de fikk i 2012 og 2013 da forrige regjering styrte. Det bygges mer sykkelveier nå. Vi har også tatt flere grep for å gjøre det billigere å lage sykkelveier. Det at en nå skal ha en egen

trafiksikkerhetsmelding, som flertallet ønsker, og at vi får en egen Barnas transportplan, er også eksempel på initiativ som har kommet fra den borgerlige siden, som gjør at vi altså har kommet lenger med kroner og regler når det gjelder å sikre trafiksikkerheten på veiene.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:18:04]: Det er en målsetting å få til gode, trygge løsninger for syklende over det ganske land. Så opplevdes det i en del sammenhenger – statsråden var også inne på det i sitt innlegg – at vi har et rigid regelverk, håndbøker osv., som faktisk hindrer gode, praktiske løsninger på anleggelse av gang- og sykkelvei, med bl.a. en del minimumskrav til både bredde, akseltrykk osv.

Hva vil statsråden foreta seg for å kunne få til gode, praktiske løsninger på anleggelse av gang- og sykkelveier utover det ganske land, uten at det skal gå utover trafiksikkerhet?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:18:48]: Vi har allerede hatt et samarbeid med Kommunenes Sentralforbund, KS, der vi gjennom dem når ut til kommunene for å be dem om innspill på om det er prosjekt som en lokalt mener ville vært fornuftig å gjennomføre, men der en opplever at rigide krav, føringer fra håndbøker eller dialog med Vegvesenet gjør at det framstår som dyrere enn det en lokalt mener er nødvendig. Det er på en måte vår primære hovedtilnærming på dette. Gjennom å få en del prosjekt som vi kan gå inn og gjøre vurderinger på, bygge og så dra erfaringer fra, så kan en se på om noen av håndbøkene er for strenge eller om de burde vært mer skilt ut mellom by og land, geografiske områder o.l.

Noen av de eksemplene vi får, er bl.a. at en vektlegger hva slags vedlikeholdsmateriell en gjerne har i et område, sier at for å kunne brøyte den sykkelveien, så må bro og alt annet kunne tåle det akseltrykket som er på det brøyteutstyret. Da bør en f.eks. kunne være mer fleksibel og si at en kjøper inn en egen lett pickup som fikser den samme jobben. Den fleksibiliteten må vi ha.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [14:20:07]: Statsråden var innom mange av de temaene som ligger i Dokument 8-forslaget i sitt innlegg, og jeg synes han svarte på en fin måte. Et av de vedtakene som vi skal gjøre i dag, går på å finne løsninger, midlertidige bestemmelser som sikrer muligheten for sykkelritt i denne sesongen. Jeg har merket meg at det er veldig uro ute, man frykter det skal bli dyrere og vanskeligere å få gjennomført. Kan statsråden bidra til at den uroen demper seg, at man føler trygghet for at det er mulig å få gjennomført de planene som er når det gjelder sykkelritt landet rundt i år?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:20:51]: Jeg ønsker at vi skal kunne avvikle sykkelritt på en best mulig måte. Det pågår nå en dialog med revisjon av regelverket for sykkelritt mellom veimyndigheter, politi og Norges Cykleforbund. Det primære vil være å sørge for at den dialogen er så god som mulig, og at en også har en god dialog lokalt der en skal ha sånne arrangement. Det som er utfordrin-

gen – og det gjør også at vi på en måte skal være ekstra oppmerksomme på det – er at når en ønsker mobile motorsykelvakter, som har vært primærdiskusjonen her, så betyr det altså at en gir fullmakt til at enkelte motorsyklister da skal kunne bryte trafikkregler, fartsgrenser o.l. Det er et ganske tungt ansvar for en politisjef å gi i sitt lokale distrikt, i tilfelle det skjer ulykker. Det har jeg også sterk respekt for, og derfor vil vi sørge for at den dialogen som er på gang, blir best mulig, sånn at vi kan finne regelendringer eller forskriftsendringer som ivaretar begge sider i denne saken her. Men min oppfordring går på at både politi og sykkelrittarrangører finner så praktiske løsninger som mulig seg imellom innenfor det regelverket som vi har, inntil videre.

Abid Q. Raja (V) [14:22:08]: Forutsatt at det komiteen enstemmig legger fram her, blir stemt igjennom og vedtatt, må jeg bare forsikre meg om at statsråden skjønner at det ikke er bare dialog han skal gå i gang med. Stortinget ber regjeringen sørge for at vi får et regelverk på plass som gir arrangørene mulighet til å benytte mobile vakter, og at regjeringen også skal sørge for midlertidige bestemmelser inneværende år.

Så er det ikke noen stor nyhet at man benytter seg av mobile vakter i sykkelritt rundt omkring i Norge. Det har man gjort i lang tid, og det har man god erfaring med. Det er ikke slik at det er hvermannsen som skal sette seg på en motorsykel og bryte fartsgrensene. Dette er folk som har kompetanse til å gjøre det og erfaring med å gjøre det, og det gjøres i organiserte former i regi av Norges Cykleforbund.

Bare for å forstå det riktig: Forutsatt at dette blir vedtatt, er det ikke bare snakk om en dialog osv., og at regjeringen skal se på, osv., men at regjeringen skal sørge for at regelverket kommer på plass. Kan jeg nå få høre fra statsråden om han dermed føler seg forpliktet til å følge opp det Stortinget kan komme til å vedta?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:23:13]: Det er unødvendig å be en statsråd bekrefte at han er forpliktet av det Stortinget vedtar. Det ligger som en selvfølgelighet. Jeg bare påpekte at noen ting tar tid, så at en faktisk får forskriftsendringer eller lovendringer på plass allerede nå, det skjer ikke. Det tror jeg også representanten Raja vet. Derfor handler det om å sørge for å ha en så god dialog som mulig for å finne praktiske løsninger lokalt. Så skal vi gjøre det arbeidet som trengs for å få gjennomført lovendringer og forskriftsendringer.

Jeg tror også at hvis vi først skal ha den dialogen på plass, som er i gang, og som jeg meldte til komiteen, for å finne ut – sammen med Norges Cykleforbund og politiet – hvilke endringer som faktisk må på plass, og hvis vi også skal ha de demokratiske høringsprosessene, så vet vi at det tar noen måneder bare å ha noe på høring. Jeg er opptatt av at vi skal være gode folk og finne løsninger sammen, og så skal vi sørge for at lovverket blir så godt som mulig, i tråd med det som de syklende ønsker.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [14:24:23]: Stortinget kommer i dag til å vedta noen punkter om det som handler om avvikling av sykkelritt. Men saken er mye, mye bredere enn det og handler først og fremst om trafiksikkerhet for syklister. Da vil jeg bare spørre: Når statsråden har lest den enstemmige delen av komitéinnstillingen, der man vektlegger hvor viktig det er å legge til rette for sykling osv., er det én eneste ting i merknadene som statsråden ikke allerede gjør i dag?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:25:04]: Generelt vil jeg bare si at vi allerede er i gang med veldig mye som vil legge til rette for mer sykling. Så vil det være ulike vurderinger mellom ulike partier om hvordan man skal gjøre en del detaljarbeid. For meg handler det om å legge til rette overordnet for at flere i alle aldersgrupper og alle kvalifikasjonsgrupper vil kunne bruke sykkel oftere. Jeg tror at retningen vi nå ser, med flere elsyklister, gjør at man i en by som Oslo f.eks., tar bort litt av problemene som en del syklistgrupper gjerne har, med høydeforskjeller. Andre steder vil man kunne få rekkeviddeforlengelse, som er viktig. Det vil f.eks. spesielt være på Jæren. Det gjør at stadig flere vil finne at sykkelen er et interessant transportmiddel i jobbsammenheng, spesielt på dager når man begynner å få godt vær, sånn som nå.

Samtidig er det viktig at vi skal ha et transportsystem i byer, og bygger for den saks skyld, som legger til rette for at ikke alle kommer til å sykle like mye om vinteren som om sommeren. Da må man ha en fleksibilitet i hverdagen som gjør at man ikke får kaos i kollektivtrafikken den dagen syklistene blir bussreisende.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [14:26:15]: Jeg oppfattet det vel slik at statsråden svarte at det ligger ingenting av det som komiteen ber om i en enstemmig merknad, som ikke statsråden allerede gjør i dag. Det synes jeg er litt sørgelig, for jeg synes forslaget fra Abid Q. Raja er et godt forslag, som hovedsakelig handler om hvordan man skal legge til rette for bedre trafiksikkerhet for syklister, men som ender opp med det som Stortinget vedtar i dag, med utelukkende å være et forslag der man sier at nå skal man legge bedre til rette for sykkelritt. Jeg vil gjerne si at det er bra at man legger bedre til rette for sykkelritt, men jeg oppfattet at det er ett av sju punkter i forslaget, mens de seks andre handler om trafiksikkerhet.

Jeg vil bare si det veldig enkelt: Da jeg lyttet til statsrådets innlegg, var det ingenting i det statsråden sa, som svarte på utfordringen som ligger i forslaget – ingenting. Der utfordrer forslagsstillerne på hvordan vi kan gjøre noe med de uklarhetene som i dag finnes, som er tydelige i regelverket, men som oppleves som dypt urimelige for folk som er ute og sykler. La meg ta et eksempel: I dag da jeg syklet til Stortinget, syklet jeg det som er hovedsykkelveinettet til Stortinget. Da krysser jeg over og kommer inn på Markveien, der det er en sykkelvei nedover og en bilvei ved siden av. Når jeg krysser der, har de syklistene som kommer fra høyre, vikeplikt for meg hvis de sykler i sykkel-

veien, mens jeg har vikeplikt for de bilene som kommer fra høyre i bilveien. Hvis en syklist velger å sykle på bilveien istedenfor på sykkelveien, har jeg vikeplikt for syklistene som kommer fra høyre. Dette er en av de tingene som er blitt tatt opp i forslaget fra Abid Q. Raja, og som jeg vil si er blitt behandlet med en harelabb i komiteen. Det er i hvert fall ikke noe støtte i komiteen for å se på nettopp denne typen vikepliktsregler.

La meg ta et annet eksempel: Når en kommer på Youngstorget fra en godt tilrettelagt sykkelvei, som har vært drevet fram fra tidligere samferdsels- og miljøbyråd Guri Melby, fra en god sykkelvei som går bortover, kommer en ut i en trafikkert gate. Mange bilister vil oppfatte at de har vikeplikt for de syklistene som kommer fra høyre. Mange syklistere vil oppfatte at de bilene som kommer fra venstre, har vikeplikt for dem, men syklistene har i realiteten vikeplikt for alle når de kommer ut på den ordinære veien.

Jeg må innrømme at da jeg så denne saken, hadde jeg forventet at statsråden grep fatt i dette, særlig siden komiteen har konkludert med at det ikke skal komme en stortingsmelding som handler om det å legge til rette for syklende og å ta de gjennomgangene som forslagsstillerne i utgangspunktet foreslo. Det synes jeg er leit. Jeg vil i hvert fall si at jeg hadde regnet med at statsråden, som tidligere har stått her på talerstolen og møtt min kritikk mot dette som handler om vikepliktsreglene, med å si at man har satt i gang et arbeid med vikepliktsregler, og syklistene sier at de har aldri følt seg så hørt som nå, i hvert fall hadde sagt noe om hvordan han hadde tenkt å imøtegå utfordringene som er kommet fra Abid Q. Raja. Det skjer dessverre ikke, og det kommer vi dessverre ikke til å få se i denne debatten. Det gjør jo at folk som synes at det Abid Q. Raja kommer med, er gode ideer, er nødt til å ta dette opp igjen og igjen, inntil vi får et svar fra regjeringen som faktisk imøtekommer den kritikken, den helt betimelige kritikken mot det som er med på å svekke tryggheten for syklistere.

La meg avslutte med å si at jeg er helt enig i at vi mangler en god sykkelkultur i Norge. Vi mangler en god sykkelkultur i Norge. Altfør mange steder er det slik at syklistere er syklistere verst. Jeg har selv opplevd å bli nesten nedkjørt av syklistere som sykler på rødt lys, men jeg har sannelig også opplevd mange ganger i løpet av min tid som syklist å bli presset ut av sykkelfelt, og at sykkelfelt plutselig blir vekk, på grunn av at man ikke har tenkt hensynet til sykkelene først når man planlegger veier.

Statsråden er inne på ett moment som jeg synes det er viktig å løfte fram, og det er akkurat det at syklistene sykler i ulikt tempo, og skal vi oppmuntre til mer sykling, er vi nødt til å ta mer av den plassen som i dag avsettes til biler, og legge til rette for både dem som sykler fort, og dem som er hverdagssyklistere.

SV vil støtte mindretallsforslaget som er fremmet, og vi støtter for øvrig flertallsinnstillingen slik den foreligger.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Abid Q. Raja (V) [14:31:33]: Innlegget fra statsråden – og noen av svarene her – har gjort meg litt usikker på hvilket fokus statsråden har tenkt å ha på syklistenes sikkerhet, og om statsråden er nok framoverlent og offensiv når det kommer til trafiksikkerhet også for syklistene. Her har Kristelig Folkeparti og Venstre fremmet forslag om at man skal lage en stortingsmelding nettopp for å få fram tiltak som kan bedre trafiksikkerheten for syklende trafikanter, og at man skal revidere statens sykkelhåndbok og oppdatere denne. Dette får dessverre ikke regjeringspartienes tilslutning. Vi må da vente på at regjeringen på et eller annet tidspunkt skal komme tilbake med noe, samtidig som vi vet at sykkelseasonen starter nå, og det er et potensial for sykkelulykker dersom man ikke har klare kjøreregler her.

Så noterer jeg meg at statsråden i sitt innlegg peker på at det er syklistere som er litt uvørne, at det er de som ikke tar nok hensyn, og at blir bare syklistene mange nok, blir dette helt fint. Men jeg tror dette handler om mer enn som så. Det er derfor et av forslagene våre i utgangspunktet gikk ut på at man skal endre læreplanene for kjøreopplæringen, slik at samspillet mellom motoriserte kjøretøy, syklende og gående får høyere prioritet i opplæringen. Det gjelder alle. Det har noe å gjøre med at man er myk trafikant som syklist, man er veldig utsatt når man møter bilister som ikke tar de nødvendige hensyn.

Så kan det være slik at enkelte syklistere opplever at man sendes blandede signaler fra politikernes side. På den ene siden ønsker vi at sykkelandelen skal gå opp, vi ønsker at flere skal ut og sykle. Samtidig legger man gjennom de uttalelser man kommer med, skylden nærmest på syklistene for at man ikke er forsiktig nok i trafikken selv, eller bryter trafikkreglene. Alle skal selvfølgelig følge trafikkreglene, og hvis det er noe jeg kan si til dem som er organiserte syklistere gjennom Norges Cykleforbund, er det det at der slås det hardt ned på dersom man bryter trafikkreglene. Det er en opplæringskultur i sykkelklubbene som politikerne kanskje ikke i stor nok grad kjenner til, f.eks. at statsråden er skeptisk til å tillate mobile vakter. Man bør kanskje være med i en sykkelklubb og se den interne justisen som er på å følge trafikkreglene, holde seg to og to i bredden, stoppe opp når det er rødt lys, osv. Den sykkelopplæringen gis også til barn og unge.

Jeg skulle gjerne sett at flere av de forslagene som flere av oss i Venstre – ikke bare jeg, men også Ketil Kjenseth, Pål Farstad og Terje Breivik – har fremmet, hadde fått nødvendig flertall. Når de ikke har fått det, forventer jeg at statsråden raskt kan komme tilbake med noe som er forpliktende, slik at vi kan sikre bedre trafiksikkerhet for syklende.

Nils Aage Jegstad (H) [14:34:52]: I tilknytning til denne saken ble det gitt et svarbrev fra departementet om hva man gjorde med de ulike forslagene som lå i forslaget fra forslagsstillerne. Mange av disse sakene var det under utarbeidelsen dialog om.

Poenget vårt i denne saken var vel egentlig at det å gå igjennom det som egentlig er lover og regler for syklende, og å ta ut enkeltelementer, er dette forumet ikke vel-

dig godt egnet til. En av de klare tilbakemeldingene som vi fikk i det seminaret som Kristelig Folkeparti og Venstre arrangerte, og hvor jeg var til stede, var at mange av disse forslagene måtte utredes. Det er ikke utelukkende gitt at svaret er at det er slik vi skal gjøre det – det kan være andre forhold.

Statsråden var inne på noe som jeg tror man ikke skal undervurdere: Når noe er vanlig i trafikkbildet, tar man hensyn til det. Vegvesenet sier ofte at de ikke kan lage et gangfelt et sted hvor det nesten aldri er en person som går. Slike gangfelt er livsfarlige, fordi han som tilfeldigvis bruker gangfeltet, tror at alle andre skjønner at nå krysser han det gangfeltet, og når han er den første den uken eller det halvåret, er det en viss risiko ved det.

De fleste syklistene har selvfølgelig et ansvar for å oppføre seg i trafikken, på lik linje med alle andre trafikanter. Mitt inntrykk er at vi egentlig er opplært til – som bilister – å ta hensyn til syklistene. Det er ikke slik at man sneier unna en syklist i 80 km/t – man er nødt til å ta hensyn til trafikkbildet.

Det som ligger i saken, og som vi er opptatt av, er at dette må gjennomgås. Jeg er enig i at vikeplikten er en av de viktige tingene. Normalt sett har man vikeplikt for dem som kommer fra høyre – det ansvaret har man. Hvis man skulle få et trafikkbilde hvor én har vikeplikt fra høyre og en annen har vikeplikt fra venstre, er man på en måte ute å kjøre. Så jeg er veldig opptatt av at dette er et moment som absolutt bør gjennomgås, men det kan ikke gjøres i en sak av denne art.

Så har jeg lyst til å si at vi er opptatt av at man skal komme tilbake til dette i en trafikksikkerhetsplan. Vi peker også på muligheten man har til å ta dette opp i Sykkelhåndboka. Så er det – som jeg nevnte i mitt innlegg – en utfordring når vanlige syklistene ikke har hatt den opplæringen som man får via bilsertifikatet. Det er i utgangspunktet et spørsmål om hvor mye de egentlig kan om trafikkgrensene. Så her må det gjøres en jobb. Men man kan ikke vedta dette stykkevis og delt i Stortinget. Derfor mener vi det er mer naturlig at vi nå gir beskjed om at dette må komme i de fora hvor det hører hjemme.

Morten Stordalen (FrP) [14:38:06]: SVs Heikki Eidsvoll Holmås fikk meg til å ta ordet. Det kunne nærmest virke som om han kom med en påstand om at statsråden ikke var opptatt av trafikksikkerhet og sykklende. Jeg vil minne om det brevet som er sendt komiteen, hvor statsråden nettopp svarer at han er opptatt av trafikksikkerhet for alle transportformer, og også skriver i brevet om en «spesiell tilpasning for syklistene». Å komme med nærmest en påstand om at statsråden ikke er opptatt av trafikksikkerhet for syklistene, er spesielt.

Så vil jeg henlede oppmerksomheten på at når man drar fram Oslo og hvordan man opplever å sykle her i byen, er ikke det ensbetydende med hvordan det er ellers i landet. Det var det jeg også nevnte i mitt innlegg, og som Janne Sjelmo Nordås fra Senterpartiet var inne på. Norge er et langstrakt land, og vi må ikke basere all sykkelpolitikk på hvordan det fungerer i den byen vi er i nå. Jeg synes for så vidt det er et godt poeng å ta med seg videre at vi fak-

tisk må se landet som en helhet. Jeg er glad for at man bruker tid – også statsråden – og kommer tilbake med en mer helhetlig plan som tar for seg trafikksikkerhet også for sykklende, hvor man kan se Norge som en helhet.

Presidenten: Representanten Abid Q. Raja har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Abid Q. Raja (V) [14:39:37]: Jeg noterte meg at statsråden sa at dette jobbes det med, og at dette vil man komme tilbake til i forbindelse med NTP for å se på hvordan man kan øke trafikksikkerheten for sykklende. Ettersom statsråden allerede har jobbet med det, vil kanskje statsråden kunne fortelle komiteens medlemmer her i salen og Stortinget om hvordan man faktisk kan bedre trafikksikkerheten for syklistene. Hvilken plan har man, hvilke ideer jobber man med, og hvor langt har man kommet på dette stadiet?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [14:40:18]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 228/2015 av 25. september 2015 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 73/2010 og (EU) nr. 1029/2014 om fastsettelse av krav til kvaliteten på luftfartsdata og luftfartsinformasjon for det felles europeiske luftrom (Innst. 202 S (2015–2016), jf. Prop. 47 S (2015–2016))

Kjell-Idar Juvik (A) [14:41:05] (ordfører for saken): Det er en samlet komité som legger fram innstillingen til Prop. 47 S for 2015–2016. Proposisjonen gjelder fastsettelse av krav til kvaliteten på luftfartsdata og luftfartsinformasjon for det felles europeiske luftrom.

Hensikten med rettsaktene er å bidra til effektivisering av lufttrafikkstyringen i Europa ved å sikre at oppdatert og nøyaktig informasjon og data, herunder kartdata, til sivil luftfart blir formidlet til brukerne av slike data. Dette vil gi en enda sikrere luftfart i Europa. I og med at gjennomføring av EØS-komiteens beslutning vil kreve bevilgningsvedtak, er Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nødvendig.

Gjennomføringen av rettsaktene i norsk rett krever ikke lovendring, men vil medføre behov for visse forskriftsendringer. ADQ-forordningen får økonomiske og administrative konsekvenser for Luftfartstilsynet, Avinor og frittstående flyplasser som Moss Lufthavn Rygge og TORP Sandefjord lufthavn mfl. Likeså medfører den økonomiske og administrative konsekvenser for Statens kartverk samt Nasjonalt register over luftfartshindre og Forsvarets militærgeografiske tjeneste i den grad de leverer data til sivil luftfart, samt private oppmålingsfirmaer der disse blir engasjert. Som sagt blir militære instanser primært berørt som eiere av lufthavner med sivil flytrafikk.

Avinor vil, som ansvarlig for 46 lufthavner i Norge samt

flysikrings- og kunngjøringstjenesten, få om lag 180–200 mill. kr i samlede investerings- og gjennomføringskostnader samt 20 mill. kr i økte årlige driftskostnader. Lufthavnene utenom Avinor-systemet – som for tida er Moss Lufthavn Rygge, Notodden Lufthavn, Stord Lufthavn, TORP Sandefjord lufthavn og Ørland hovedflystasjon – vil også få økte kostnader knyttet til investeringer i kartdata, forvaltning mv. Kostnaden samlet for disse er anslått til inntil 12 mill. kr i prosjektkostnader og inntil 6 mill. kr i årlige kostnader, men dette er svært usikre anslag.

Komiteen vil oppfordre Samferdselsdepartementet til å holde tett dialog med de ikke-statlige flyplassene som i dag får tilskudd, med sikte på inndekning av eventuelle økte kostnader. Eventuelle økte utgifter for Luftfartstilsynet vil dekkes innenfor Samferdselsdepartementets gjeldende budsjetttrammer.

Overordnet vil data fra ny digital høyde- og terrengmodell legge til rette for en reduksjon av risiko forbundet med krevende bakkenære flyoperasjoner som utføres av redningstjenesten, politi, luftambulans, Luftforsvaret og sivile helikopteroperatører.

Det ligger an til en forsinkelse på om lag ett år i Norge i forhold til tidsfristen – som er satt til 30. juni 2017 – for å konvertere alle data til et nytt system. Men vi er ikke alene om ikke å holde fristen. Mange av EU-statene har informert EU-kommisjonen om at de ikke er i stand til å holde denne korte fristen.

Komiteen har også forelagt innstillingsutkastet utenriks- og forsvarskomiteen, som i brev av 10. mars 2016 slutter seg til transport- og kommunikasjonskomiteens innstilling, uten ytterligere merknader.

En samlet komité vil derfor anbefale innstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [14:44:47]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 318/2015 av 11. desember 2015 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 80/2009 om regler for bruk av edb-baserte reservasjonssystemer (Innst. 201 S (2015–2016), jf. Prop. 48 S (2015–2016))

Abid Q. Raja (V) [14:45:32] (ordfører for saken): Jeg viser til en samlet komité også i denne saken. Bakgrunnen for denne proposisjonen er EUs vedtak nr. 80/2009 om regler for bruk av edb-baserte reservasjonssystemer, som EØS-komiteen har vedtatt tatt inn som en del av EØS-avtalen.

Forordningen inneholder regler om reservasjonssystemer som skal brukes av reisebyråer og andre selgere av flybilletter og tilhørende jernbanebilletter.

Reglene skal sikre at reisebyråene og passasjerer mottar objektiv informasjon fra reservasjonssystemene om reise- og prisalternativer, og at alle flyselskaper skal ha rett til å delta i et ERS-system på like og ikke-diskriminerende vilkår. Systemene anvendes i flyselskapene i forbindelse med

plassreservasjoner og inneholder informasjon om alternative reisemåter, avgangstider, tilgjengelighet o.l. Den nye forordningen er en konsekvens av at flybilletter ikke lenger selges på samme måte som før. I tillegg er det slik at flyselskapene ikke lenger er eiere av de selskapene som driver rapporteringssystemene.

Som en følge av at en stadig stigende andel av flybillettene selges via flyselskapenes egne internettsider, har forordningen også styrket muligheten til å drive med frie pris- og vilkårsforhandlinger for salg via reservasjonssystemer.

Det er en samlet komité som stiller seg bak regjeringens proposisjon. Komiteen bemerker at både den gamle og den nye forordningen innebærer at ansvaret for håndhevingen ligger hos Europakommisjonen og EFTAs overvåkningsorgan, ESA, men at forslaget innebærer at Konkurransetilsynet ikke lenger vil bistå ESA i disse sakene. ESA vil skaffe seg nødvendig informasjon om norske foretak ved hjelp av revisorrapporten som er omtalt i forordningens artikkel 12, eller ved å stille skriftlige spørsmål direkte til foretaket i tråd med bestemmelsene i artikkel 14.

Komiteen viser til at om ESA kommer til at regelverket brytes, kan det i medhold av artikkel 13 gis pålegg om at det ulovlige oppholdet skal opphøre. Etter den gamle forordningen har ESA allerede i dag den kompetansen som forordningen angir.

Etter komiteens vurdering innebærer ikke innlemmelsen av forordning (EF) nr. 80/2009 avståelse av ny suverenitet utover den som allerede er avstått ved innlemmelsen av forordning (EØF) nr. 2299/89.

Jeg viser til at en samlet komité ber regjeringen samtykke i innlemmelse av forordningen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er vi klare til å gå til votering.

I sak nr. 1 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram ett forslag, fra Eirin Sund på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå nødvendige regelendringer og tiltak for å sikre at minoritetsspråklige får mulighet til å kombinere ulike ordninger som språkopplæring, introduksjonsordning og andre ordninger med formell utdanning og arbeide – etter modell fra forsøkene med opplæringstilbud for helsefagarbeidere i Røros og Gløppen kommuner.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 60 mot 43 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 14.58.42)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:15 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Torgeir Knag Fylkesnes om nødvendige regelendringer og tiltak for å sikre flere minoritetsspråklige formell utdanning og arbeid raskt – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tre forslag. Det er forslagene nr. 1–3, fra André N. Skjelstad på vegne av Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringa seinast hausten 2016 leggje fram forslag til endringar i lov om statsborgarskap som opnar for dobbelt statsborgarskap. Reglane om tilbakekalling, krav om løysing frå anna statsborgarskap og tap av statsborgarskap må tilpassast dette nye prinsippet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa seinast hausten 2016 leggje fram forslag til ei overgangsordning som sikrar at dei som har måtta seie frå seg sitt norske statsborgarskap som følgje av erverv av framandt statsborgarskap dei siste fem åra, vert sikra høve til å få tilbake sitt norske statsborgarskap ved søknad, uavhengig av dei ordinære krava til opphaldstid i riket.»

Votering:

Forslagene fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.59.23)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 3, fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa seinast hausten 2016 leggje fram forslag om å lempe på språkkrava til danske og svenske statsborgarar som søker norsk statsborgarskap.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti ble med 97 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.59.40)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan hovedregelen om ett statsborgerskap slår ut i praksis i en mer globalisert hverdag, blant annet for arbeidsmuligheter og sikkerhets- og kriminalitetsbildet, og eventuelle behov for endringer i statsborgerloven som følge av dette. Regjeringen bes også vurdere om endringer i andre lover kan avhjelpe situasjonen for dem som i dag opplever ulemper ved prinsippet om ett statsborgerskap, fremfor å endre statsborgerloven. En utredning må også inneholde en vurdering av hvilke konsekvenser en eventuell åpning for dobbelt statsborgerskap vil ha for plikter og rettigheter i Norge.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot. Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til innstillingen, og Venstre og Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til innstillingen. Det betyr at alle unntatt Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 79 mot 25 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.09)

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:10 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantane Sveinung Rotevatn, Ise-lin Nybø, Karin Andersen og Ingunn Gjerstad om å åpne for moglegheit til å erverve dobbelt statsborgarskap – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er forslagene nr. 1–4, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Det votes først over forslagene nr. 1 og 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fjerne utlendingsforskriften § 8-8, slik at anledningen til å gi begrenset oppholdstillatelse for barn mellom 16–18 år fjernes.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvikle og implementere kartlegginger ved alle asylmottak for å avdekke sårbarhet hos enslige asylsøkende barn.»

Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 94 mot 12 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.00.56)

Presidenten: Det voteses så over forslagene nr. 3 og 4, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette uavhengige tilsyn i mottakene for enslige mindreårige asylsøkere.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette team mot menneskehandel som kan oppdage ofre og forhindre at barn blir utsatt for menneskehandel eller rekruttert til kriminelle miljøer fra mottak.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 55 mot 51 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.01.19)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:13 S (2015–2016) – om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Sigbjørn Toskedal, Olaug V. Bollestad og Kjell Ingolf Ropstad om tiltak for å forbedre omsorgssituasjonen for enslige mindreårige asylsøkere – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt fram ett forslag. Det er forslag nr. 1, fra Hans Fredrik Grøvan på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme en stortingsmelding med forslag til tiltak som kan bedre trafikksikkerheten til syklende trafikanter, samt sørge for at statens sykkelhåndbok revideres og oppdateres.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 92 mot 14 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.02.07)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen gjennomgå retningslinjer for utvikling av sykkelritt, med det formål å fremme forslag som bedrer trafikksikkerheten for deltakere i ritt, publikum og øvrige trafikanter langs traseen.

II

Stortinget ber regjeringen innen utgangen av 2016, i samarbeid med sykkelorganisasjonene, sørge for et regelverk som gir arrangører av sykkelritt muligheten til å benytte mobile vakter til å bistå i trafikkreguleringen i gjennomføringen av sykkelritt. Beslutningsmyndighet til å tillate bruk av slike vakter skal ligge hos den enkelte politimester. Bruk av mobile vakter forutsetter at tilstrekkelig opplæring er gjennomført.

III

Stortinget ber regjeringen sørge for midlertidige bestemmelse som sikrer muligheten til å gjennomføre planlagte sykkelritt i 2016 og lik praksis i politidistriktene.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

IV

Dokument 8:18 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Abid Q. Raja, Ketil Kjenseth, Pål Farstad og Terje Breivik om bedre trafikksikkerhet for syklende – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 228/2015 av 25. september 2015 om inn-

lemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 73/2010 og (EU) nr. 1029/2014 om fastsettelse av krav til kvaliteten på luftfartsdata og luftfartsinformasjon for det felles europeiske luftrom.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget ber regjeringen samtykke i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 318/2015 av 11. desember 2015 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF)

nr. 80/2009 om regler for bruk av edb-baserte reservasjonssystemer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 8 [15:03:06]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.04.
